POZNÁMKA K ÚLOHÁM NA ROZVOJ DIGITÁLNÍ KOMPETENCE

Na webových stránkách nakladatelství www.nns.cz/digi jsou k dispozici **náměty na úlohy na rozvoj digitální kompetence, které doplňují konkrétní strany z posuzovaných učebnic**. V úvodu posuzovaných učebnic je uveden **odkaz na tyto webové stránky**.

Digitální kompetence jsou **výrazně podporovány také v MIUč+**, kde mohou žáci využívat interaktivní úlohy a získávat doplňující informace formou úkolů s odkazy na ověřená videa a texty.

V nakladatelství a na našich partnerských školách jsme s vyučujícími diskutovali o tom, jak nejlépe z pohledu žáků a vyučujících zapracovat požadavky na další promítnutí digitální kompetence do ucelených řad učebnic, a následně připravovali náměty nových úloh pro rozvoj digitální kompetence.

Přitom platí, že tyto úlohy vyžadují práci s digitálním zařízením, a **je tedy namístě, aby byly přístupné jeho prostřednictvím online**, proto jsme vytvořili novou sekci webových stránek nakladatelství www.nns.cz/digi.

Toto řešení tak zajistí, že:

- Přístup k úlohám budou mít všichni žáci a vyučující, tedy i ti, kteří zakoupili učebnici již dříve.
- Doporučené webové odkazy budou moci být průběžně aktualizovány.
- Úlohy budou moci být pružně vylepšovány.

Současný přehled odkazů na úlohy posíláme také v příloze.

Věříme, že takto bude možné – obdobně jako u stejným způsobem řešeného zapracování úloh v případě jiných titulů – i pro tyto učebnice vlastivědy **prodloužit schvalovací doložku.**

Děkujeme za vyřízení žádosti.

S pozdravem

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.

Digitální kompetence – Vlastivěda 4: Poznáváme naši vlast (4-40)

U každé úlohy je uvedeno, kterou část kompetence digitální rozvíjí:

- **Zařízení** – ovládá běžná digitální zařízení, aplikace a služby a rozhoduje, kterou technologii použít.
- **Informace** – vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah.
- **Tvorba** – vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty.
- **Usnadnění** – využívá technologie k usnadnění a zefektivnění práce.
- **Společnost** – chápe význam technologií, hodnotí jejich přínosy a rizika.
- **Bezpečí** – předchází ohrožení bezpečnosti zařízení, dat a zdraví, jedná eticky.

Odkazy byly ověřeny k datu dokumentu. Úlohy, které pracují s fotografiemi, vedou žáky k používání volně dostupných zdrojů a k uvádění autora.

I. Naše vlast – Česká republika

Úkol k podkapitole Česká republika součástí Evropské unie na str. 3

Na oficiálních stránkách Evropské unie zjistěte, kolik států je dnes členem EU a které z nich používají společnou měnu euro. Ve vhodném digitálním prostředí (Word, Excel) vytvořte tabulku sousedních států Česka se sloupci: stát, hlavní město, měna, vlajka. Obrázky vlajek vkládejte pouze z volných zdrojů.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries_cs
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Úkol k úkolu o nářečí na str. 4

Zeptejte se prarodičů nebo starších sousedů na nářeční slova, která se v oblasti, kde žijete, používala nebo používají. Rozhovor nahrajte na vhodné záznamové zařízení (diktafon, chytrý mobilní telefon). Před nahráváním vždy požádejte o souhlas a domluvte se, zda smíte nahrávku pustit spolužákům. Z nahrávek celé třídy sestavte zvukový slovníček nářečí vašeho kraje.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba, Bezpečí

Doporučený zdroj:

- https://prirucka.ujc.cas.cz (ověření spisovného významu slov)

Úkol k úkolu o starostovi obce na str. 5

Na webových stránkách své obce zjistěte, kdo je starostou, kde sídlí obecní úřad a kdy se koná nejbližší zasedání zastupitelstva. Poté vyhledejte počet obyvatel své obce ve dvou různých zdrojích. Porovnejte, zda se čísla shodují, a zjistěte, k jakému datu jsou údaje uvedeny. Vysvětlete, kterému zdroji věříte více a proč.

Digitální kompetence: Informace

Doporučené zdroje:

- https://data.csu.gov.cz/datastat/data/VYBER/OBY02AT02
- https://www.mistopisy.cz

Úkol k úkolu o žácích z jiných krajů na str. 5

S pomocí vyučujícího navážete spolupráci se třídou z jiného kraje. Společně napište e-mail nebo se domluvte na videohovoru, ve kterém si navzájem představíte svůj kraj. Dodržujte pravidla slušné komunikace a nesdílejte osobní údaje (adresu, telefon, fotografie spolužáků bez jejich souhlasu).

Digitální kompetence: Zařízení, Bezpečí

Doporučený zdroj:

- https://www.e-bezpeci.cz

II. Kraje a krajská města

Úkol k památkám Prahy na str. 6

Pomocí 3D zobrazení na webových stránkách s mapami nebo v aplikaci Google Earth si „projděte“ Prahu: Pražský hrad s katedrálou sv. Víta, Karlův most a Staroměstskou radnici s orlojem. Ke každé památce pořiďte snímek obrazovky, vložte ho do dokumentu a doplňte jednou větou, co jste na něm našli. Pod snímek uveďte, odkud pochází.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://mapy.com/cs/
- https://earth.google.com/web/

Úkol ke kapitole Kraje a krajská města na str. 6–10

Rozdělte se do dvojic a vylosujte si jeden ze 14 krajů. Na oficiálních stránkách kraje a na turistickém portálu najděte tři zajímavosti, které nejsou uvedeny v učebnici. Ve vhodném digitálním prostředí (PowerPoint, Canva) vytvořte za svůj kraj jeden snímek: název kraje, krajské město, mapka polohy, tři zajímavosti s obrázky z volných zdrojů. Snímky všech dvojic spojte do třídní prezentace Česko ve 14 krajích.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.kudyznudy.cz
- https://www.canva.com/cs_cz/
- https://pixabay.com/cs/

Úkol k úkolům 2 a 3 na str. 10

Na webových stránkách s mapami změřte vzdušnou vzdálenost z vaší obce do krajského města (nástroj Měření). Poté si nechte naplánovat trasu autem, na kole a pěšky. Výsledky zapište do tabulky (způsob dopravy, délka trasy v kilometrech, čas). Vysvětlete, proč se vzdušná vzdálenost liší od délky trasy a v čem vám digitální mapa ušetřila práci oproti měření pravítkem na papírové mapě.

Digitální kompetence: Zařízení, Usnadnění

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

III. Česká republika – demokratický stát

Úkol k podkapitole Způsob řízení našeho státu na str. 11

Na oficiálních webových stránkách Poslanecké sněmovny, Senátu a vlády zjistěte, kolik má Poslanecká sněmovna poslanců, kolik má Senát senátorů a kdo je současným předsedou vlády. Ve vhodném digitálním prostředí (např. Word – SmartArt, Canva) vytvořte schéma rozdělení státní moci na výkonnou, zákonodárnou a soudní a doplňte do něj zjištěné údaje.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.psp.cz
- https://www.senat.cz
- https://vlada.gov.cz

Úkol k odstavci o šikaně na str. 12

Prodiskutujte, jak může vypadat šikana na internetu a v mobilním telefonu (kyberšikana), např. posměšné zprávy, sdílení fotografií bez souhlasu nebo vylučování ze skupinového chatu. Na doporučených webech zjistěte, jak se máte zachovat, pokud se s kyberšikanou setkáte. Ve vhodném digitálním prostředí vytvořte pro mladší spolužáky plakát Co dělat, když mi někdo ubližuje na internetu.

Digitální kompetence: Bezpečí, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.e-bezpeci.cz
- https://www.linkabezpeci.cz
- https://www.bezpecnyinternet.cz

Úkol k úkolu o volbě do žákovského parlamentu na str. 13

Volbu zástupce do žákovského parlamentu proveďte také elektronicky: vyučující připraví anonymní formulář (např. Microsoft Forms, Google Formuláře) a vy v něm hlasujete. Výsledky zobrazte v grafu. Porovnejte papírové a elektronické hlasování: Co bylo rychlejší? Jak zajistit, aby volba byla tajná a nikdo nehlasoval dvakrát? Na webu Volby si prohlédněte, jak se zveřejňují výsledky skutečných voleb.

Digitální kompetence: Usnadnění, Společnost

Doporučený zdroj:

- https://volby.gov.cz/

Úkol k podkapitole Státní symboly a Státní svátky na str. 14

Na stránkách Pražského hradu zjistěte, kdo je autorem textu a hudby státní hymny, a poslechněte si její nahrávku. Poté v digitálním kalendáři (v počítači nebo v mobilním telefonu) založte události pro všechny státní svátky České republiky. Ke každé události napište jednou větou, co si v tento den připomínáme, a nastavte opakování každý rok.

Digitální kompetence: Informace, Usnadnění

Doporučený zdroj:

- https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly

IV. Mapy, plány a orientace v krajině

Úkol k odstavci o tištěných a digitálních mapách na str. 17

Vyhledejte stejné místo (např. okolí vaší školy) na papírové turistické mapě a na digitální mapě. Na digitální mapě přepínejte mezi základní, turistickou a leteckou mapou. Do tabulky zapište, v čem je lepší papírová a v čem digitální mapa (aktuálnost, podrobnost, potřeba signálu a nabité baterie, možnost vyhledat trasu). Rozhodněte, kterou mapu byste si vzali na celodenní výlet do hor a proč.

Digitální kompetence: Zařízení, Společnost

Doporučené zdroje:

- https://mapy.com/cs/
- https://www.mapy.com/cs/turisticka

Úkol k úkolu o plánku okolí školy na str. 19

Na digitální mapě vyhledejte svou školu a prohlédněte si její okolí v leteckém pohledu. Ve vhodném digitálním prostředí (např. Malování) nakreslete plánek okolí školy s vlastními značkami a legendou. Zakreslete jen veřejná místa (zastávku, park, obchod). Adresu svého bydliště do plánku, který budete sdílet se spolužáky nebo zveřejňovat, nezakreslujte.

Digitální kompetence: Tvorba, Bezpečí

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

Úkol k odstavci o GPS navigaci na str. 20

Pomocí mapové aplikace v chytrém mobilním telefonu zjistěte GPS souřadnice vchodu do školy. Vyučující v areálu školy ukryje několik předmětů a dá vám jejich souřadnice; ve skupinách je vyhledejte. Poté si

v nastavení telefonu ukažte, kde se zapíná a vypíná zjišťování polohy, a prodiskutujte, kdy je dobré polohu sdílet (s rodiči) a kdy ne (s neznámými lidmi, ve veřejných příspěvcích).

Digitální kompetence: Zařízení, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://mapy.com/cs/
- https://www.e-bezpeci.cz

Úkol k úkolu 3 na str. 22

Vzdálenosti mezi městy, které jste vypočítali podle měřítka příruční mapy, ověřte na digitální mapě pomocí nástroje Měření. Výsledky zapište do tabulky v Excelu se sloupci: dvojice měst, vzdálenost podle příruční mapy (km), vzdálenost podle digitální mapy (km), rozdíl. Rozdíl nechte vypočítat vzorcem. Zamyslete se, čím mohl rozdíl vzniknout.

Digitální kompetence: Usnadnění, Informace

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

V. Povrch, vodstvo, počasí a podnebí

Úkol k úkolu 3 na str. 24

Na digitální mapě vyhledejte nejvyšší vrchol svého kraje a zjistěte jeho nadmořskou výšku. Nechte si naplánovat pěší trasu z nejbližší obce na vrchol a prohlédněte si její výškový profil. Zjistěte, o kolik metrů byste při výstupu vystoupali a jak dlouho by výstup trval. Nadmořskou výšku vrcholu ověřte ještě v jednom dalším zdroji.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučený zdroj:

- https://www.mapy.com/cs/turisticka

Úkol k odstavci o řece Vltavě na str. 29

Na internetu vyhledejte nahrávku symfonické básně Vltava Bedřicha Smetany a poslechněte si její začátek. Na digitální mapě sledujte tok Vltavy od pramene na Šumavě až k soutoku s Labem u Mělníka. Uložte si na mapě alespoň pět míst (pramen, vodní nádrž Lipno, Český Krumlov, Praha, Mělník) a ke každému napište krátkou poznámku. Svou mapu s trasou toku představte spolužákům.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://mapy.com/cs/
- https://edu.ceskatelevize.cz

Úkol k podkapitole Vodní nádrže na str. 30

Z učebnice vypište rozlohu Černého jezera a vodní nádrže Lipno. Rozlohu rybníka Rožmberk a další vodní plochy ve vašem kraji vyhledejte na internetu. Údaje zapište do tabulky v Excelu (název, druh vodní nádrže, rozloha v hektarech) a vytvořte z nich sloupcový graf. Popište, co z grafu na první pohled vyčtete.

Digitální kompetence: Informace, Usnadnění, Tvorba

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

Úkol k úkolu o předpovědi počasí na str. 32

Na webových stránkách Českého hydrometeorologického ústavu nebo v aplikaci s předpovědí počasí zjistěte předpověď pro svou obec na následující týden. Každý den ve stejný čas změřte skutečnou teplotu vzduchu a zapište ji do tabulky vedle předpovězené hodnoty. Na konci týdne vytvořte spojnicový graf a zhodnoťte, jak přesná předpověď byla. Nakonec si natočte vlastní předpověď počasí na videokameru nebo chytrý mobilní telefon.

Digitální kompetence: Informace, Usnadnění, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.chmi.cz
- https://www.windy.com

VI. Půda, zemědělství, nerostné suroviny a průmysl

Úkol k mapce těžby nerostných surovin na str. 36

Na digitální mapě vyhledejte okolí města Most a přepněte na leteckou mapu. Najděte povrchový důl na hnědé uhlí a porovnejte jeho velikost s velikostí města. Pak si stejným způsobem prohlédněte krajinu v okolí, kde už se netěží a kde byla krajina obnovena (např. jezero Most). Vysvětlete, jak vám letecké snímky pomohly pochopit, jak těžba mění krajinu.

Digitální kompetence: Zařízení, Společnost

Doporučené zdroje:

- https://mapy.com/cs/
- https://www.geology.cz

Úkol k úkolu o obalech potravin na str. 38

Vyfoťte mobilním telefonem obaly pěti potravin, které máte doma, tak, aby bylo vidět místo výroby. Na digitální mapě si uložte místa, kde byly potraviny vyrobeny, a změřte jejich vzdálenost od vaší obce. Ve třídě porovnejte, která potravina urazila nejdelší cestu a jakým dopravním prostředkem k nám asi přijela.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

Úkol k podkapitole Průmysl v České republice na str. 39

Na webu ČT edu vyhledejte video o výrobě automobilů nebo o moderní továrně. Všimněte si, kterou práci dělají roboti a počítače a kterou lidé. Prodiskutujte, co roboti a automatizace lidem přinášejí (rychlost, přesnost, bezpečí při těžké práci) a jaké problémy mohou způsobit. Na závěr napište, jakou práci by podle vás měl dělat i v budoucnu vždy člověk.

Digitální kompetence: Společnost

Doporučený zdroj:

- https://edu.ceskatelevize.cz

VII. Služby, kulturní instituce, já a hospodaření

Úkol k odstavci o masové kultuře na str. 41

Vyberte si několik videí pro děti na internetu, která běžně sledujete. Zjistěte, zda v nich je reklama: samostatný reklamní spot, nebo výrobek, který autor videa chválí a ukazuje. Zjistěte, zda je reklama ve videu označena. Prodiskutujte, proč je důležité reklamu rozpoznat a jak poznat, že nás někdo přesvědčuje ke koupi.

Digitální kompetence: Informace, Společnost

Doporučené zdroje:

- https://www.e-bezpeci.cz
- https://edu.ceskatelevize.cz

Úkol k podkapitole Měna a Hotovostní a bezhotovostní platby na str. 42

Na webových stránkách České národní banky zjistěte tři ochranné prvky bankovky 100 Kč a ověřte je na skutečné bankovce. Poté prodiskutujte, jak bezpečně používat platební kartu a internetové bankovnictví: Komu se smí sdělit PIN? Co uděláte, když vám přijde zpráva, že jste vyhráli cenu a máte poslat číslo karty? Společně sestavte pět pravidel bezpečného placení.

Digitální kompetence: Informace, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/
- https://www.rozumimepenezum.cz

Úkol k rozpočtu rodiny Novákových na str. 43 a k úkolu 14 na str. 49

Rozpočet rodiny Novákových přepište do tabulky v Excelu. Příjmy a výdaje sečtěte pomocí vzorce a dalším vzorcem vypočítejte přebytek nebo schodek. Přidejte řádek s ledničkou za 8 000 Kč a sledujte, jak se

výsledek sám změní. Stejně sestavte rozpočet své narozeninové oslavy a zkuste změnou jednotlivých položek najít, kde se dá ušetřit.

Digitální kompetence: Usnadnění, Tvorba

Doporučený zdroj:

- https://www.rozumimepenezum.cz

Úkol k radě pro Dana na str. 44

Na internetu vyhledejte krátký text a fotografii k libovolnému tématu z učebnice (např. Krkonoše). U fotografie zjistěte, kdo je jejím autorem a zda ji smíte použít. Text převeďte vlastními slovy a pod něj i pod fotografii napište, odkud pocházejí. Porovnejte svůj text s původním a vysvětlete, proč není správné cizí text zkopírovat a vydávat za svůj.

Digitální kompetence: Informace, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page
- https://pixabay.com/cs/

VIII. Chraňme přírodu, cestujeme po naší vlasti, v našem kraji

Úkol k úkolu o chráněných krajinných oblastech na str. 51

Na webu Agentury ochrany přírody a krajiny zjistěte, které chráněné krajinné oblasti nebo národní parky leží ve vašem kraji a čím jsou výjimečné. Na webu národního parku vyhledejte webovou kameru a podívejte se, jak to tam právě vypadá. Ve vhodném digitálním prostředí vytvořte plakát s pravidly chování v chráněném území (str. 51), kde každé pravidlo znázorníte vlastní ikonou nebo obrázkem z volných zdrojů.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://aopk.gov.cz
- https://www.krnap.cz
- https://www.npsumava.cz
- https://www.npcs.cz
- https://www.nppodyji.cz

Úkol k seznamu památek UNESCO na str. 52

Na webu o památkách UNESCO v České republice si vyberte památku, která leží ve vašem kraji nebo nejblíže vaší obci. Zjistěte o ní pět zajímavostí a ve vhodném digitálním prostředí (např. Wordwall, LearningApps) z nich vytvořte kvíz pro spolužáky. Kvízy si ve třídě vyměňte a navzájem si je zahrajte.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.unesco-czech.cz
- https://wordwall.net/cs
- https://learningapps.org

Úkol k práci s jízdním řádem na str. 58–59

Naplánujte jednodenní výlet z vaší obce k místu, které jste si vybrali v úkolu 11 na str. 58. Ve vyhledávači spojení najděte vhodný autobus nebo vlak tam i zpět. Zapište čas odjezdu a příjezdu, počet přestupů a cenu jízdenky. Porovnejte, o kolik rychleji jste spojení našli ve vyhledávači než v tištěném jízdním řádu. Plán výletu uložte jako dokument a pošlete ho rodičům.

Digitální kompetence: Zařízení, Usnadnění

Doporučené zdroje:

- https://idos.cz
- https://www.kudyznudy.cz

Digitální kompetence – Vlastivěda 4: Hlavní události nejstarších českých dějin (4-45)

U každé úlohy je uvedeno, kterou část kompetence digitální rozvíjí:

- ***Zařízení** – ovládá běžná digitální zařízení, aplikace a služby a rozhoduje, kterou technologii použít.*
- ***Informace** – vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah.*
- ***Tvorba** – vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty.*
- ***Usnadnění** – využívá technologie k usnadnění a zefektivnění práce.*
- ***Společnost** – chápe význam technologií, hodnotí jejich přínosy a rizika.*
- ***Bezpečí** – předchází ohrožení bezpečnosti zařízení, dat a zdraví, jedná eticky.*

1.–2. Malá kapitola o čase, České země v pravěku

Úkol k podkapitole Co je století, co je tisíciletí na str. 4

V Excelu si vytvořte „kalkulačku let“. Do prvního sloupce zapište název události, do druhého rok, kdy se stala (např. založení univerzity 1348, upálení Jana Husa 1415). Do třetího sloupce vložte vzorec, který sám spočítá, kolik let od události uplynulo. Tabulku doplňujte po celý rok o další události z učebnice a využijte ji i k úkolům z matematiky na str. 37 a 39.

Digitální kompetence: Usnadnění, Tvorba

Úkol ke str. 4

Na webových stránkách Dějepisně.cz si vyzkoušejte, jak umíte přiřazovat roky do století.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučený zdroj:

- https://www.dejepisne.cz/test-casova-osa-1-10/

Úkol ke str. 4

Během výletů po Česku, popř. během zahraniční dovolené, pořiďte fotografie památek z různých období, zejména staveb (hradů, kostelů), soch, vynálezů. Na vhodném digitálním zařízení vytvořte třídní fotoalbum, fotografie roztřiďte do složek podle daného období (pravěk, středověk atd.) a připravte prezentaci. Každou fotografii památky označte jejím názvem, popř. místem, kde se nachází.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace, Tvorba

Úkol k odstavci o Věstonické venuši na str. 5–6

Na webových stránkách Moravského zemského muzea zjistěte, z jakého materiálu je Věstonická venuše vyrobena, jak je stará a kde je uložena. Zjistěte také, jaké moderní technologie (např. počítačová tomo-

grafie, 3D skenování) vědci použili při jejím zkoumání a co díky nim zjistili. Prodiskutujte, v čem pomáhají digitální technologie archeologům.

Digitální kompetence: Informace, Společnost

Doporučené zdroje:

- https://www.mzm.cz/venuse-100/
- https://www.archeologienadosah.cz

Úkol k obrazu Zdeňka Buriana na str. 6

Vyučující vám připraví soubor obrázků s tématem pravěku: fotografie archeologických nálezů, malby (např. od Zdeňka Buriana) a obrázky vytvořené umělou inteligencí. Roztřiďte je do tří skupin a zdůvodněte, podle čeho jste se rozhodli. Vysvětlete, proč je i obraz od známého malíře jen představou o pravěku a proč je důležité u obrázku vždy zjistit, odkud pochází.

Digitální kompetence: Informace, Společnost

Doporučený zdroj:

- https://www.e-bezpeci.cz

Úkol ke str. 6

Na internetu zjistěte více informací o zemědělství v mladší době kamenné a o tom, jak se tenkrát jedlo. Ze získaných informací vytvořte myšlenkovou mapu, k tomu můžete využít i vhodné digitální prostředí.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- http://www.virtualniarcheologie.cz/jak-se-zilo-prvnim-zemedelcum/jak-se-tenkrat/jak-se-tenkrat-jedlo/
- https://edu.ceskatelevize.cz/video/7035-zemedelstvi-v-neolitu
- https://products.aspose.app/diagram/cs/mindmap
- https://bubbl.us/

Úkol ke str. 7

Na internetu vyhledejte postup výroby bronzových předmětů. Ve vhodném digitálním prostředí (např. PowerPoint) sami stručně popište celý postup.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- http://www.virtualniarcheologie.cz/hrajte-si/objevte-postup-vyroby-bronzovych-predmetu/
- https://www.archeologienadosah.cz/sites/default/files/zpracovani_kovu_-_bronz_0.pdf

Úkol k úkolu o keltském horoskopu na str. 8

Keltský stromový horoskop vyhledejte na třech různých webových stránkách. Porovnejte, zda vám všechny přiřazují stejný strom. V encyklopedii nebo na webu o archeologii ověřte, zda je doklad o tom, že tento horoskop skutečně používali Keltové. Prodiskutujte, proč je dobré informace z internetu porovnávat a ověřovat.

Digitální kompetence: Informace

Doporučené zdroje:

- https://www.archeologienadosah.cz
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Keltov%C3%A9

Úkol ke str. 8

Na webových stránkách www.mapy.com zjistěte, poblíž které řeky a kterého města se nachází největší keltské oppidum v ČR.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/zakladni?source=base&id=1914975&x=14.4095033&y=49.9620418&z=18

3.–5. Příchod Slovanů, Sámův kmenový svaz, pověsti

Úkol k úkolu z českého jazyka na str. 9

Slova matka, otec, sestra, bratr, dům, stůl a chléb přeložte pomocí online překladače do slovenštiny, polštiny, ruštiny a chorvatštiny a poslechněte si jejich výslovnost. Výsledky zapište do tabulky a barevně označte slova, která jsou si nejpodobnější. Několik překladů ověřte v tištěném slovníku a zjistěte, zda se překladač někde spletl.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Úkol k úkolu o slovanských zemích na str. 9

Na internetu vyhledejte evropské státy, ve kterých žijí slovanské národy, jejich vlajky a mezinárodní označení aut. Ve vhodném digitálním prostředí (např. LearningApps, Wordwall) z nich vytvořte přiřazovací cvičení stát – vlajka – označení aut a nechte ho vyřešit spolužáky.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://learningapps.org
- https://wordwall.net/cs
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Úkol ke str. 10

Na základě informací z učebnice a doplňujících informací z internetu vytvořte představení o vzniku Sámova kmenového svazu. Pomocí vhodného záznamového zařízení (videokamera, chytrý mobilní telefon, ...) pořiďte z představení videozáznam.

Digitální kompetence: Informace, Zařízení, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1mova_%C5%99%C3%AD%C5%A1e
- https://www.dejepis.com/samo/
- https://www.zsuvaly.cz/userfiles/files/DUM/Samuv_kmenovy_svaz.ppt

Úkol k podkapitole Naše nejstarší minulost v pověstech na str. 11

Zahrajte si na ověřovatele faktů. Vyučující připraví věty o nejstarších dějinách (např. „Praotec Čech přivedl svůj kmen pod horu Říp.“, „Slované pod Sámovým vedením odolali Avarům.“, „Horymír přeskočil na koni hradby Vyšehradu.“). Pomocí učebnice a internetu rozhodněte, která věta je doložena v písemných pramenech a která pochází z pověsti. Prodiskutujte, jak se i dnes na internetu šíří vymyšlené příběhy, které vypadají jako pravdivé.

Digitální kompetence: Informace, Společnost

Doporučené zdroje:

- https://www.e-bezpeci.cz
- https://edu.ceskatelevize.cz

Úkol k pověsti o Horymírovi na str. 11

Ve skupinách zpracujte pověst o Horymírovi a Šemíkovi jako digitální komiks (např. v Canvě) nebo jako krátkou animaci. Pro animaci vyfoťte mobilním telefonem postavičky z papíru nebo plastelíny v několika postupných pozicích a snímky spojte ve vhodné aplikaci. Nezapomeňte na úvodní titulek a na jména autorů.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba

Doporučený zdroj:

- https://www.canva.com/cs_cz/

6. Velkomoravská říše

Úkol k obrázku hlaholice na str. 13

Pomocí online klávesnice pro hlaholici napište své křestní jméno a jméno své obce. Text zkopírujte do dokumentu ve Wordu, zvětšete písmo a vytiskněte si ho jako jmenovku. Vyzkoušejte, zda se hlaholice správně zobrazí i v jiném programu nebo v mobilním telefonu, a prodiskutujte, proč počítač potřebuje k zobrazení méně obvyklého písma speciální znakovou sadu.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba

Doporučený zdroj:

- https://www.lexilogos.com/keyboard/glagolitic.htm

Úkol k úkolu ze zeměpisu na str. 14

Na digitální mapě vytvořte vlastní mapu center Velkomoravské říše: uložte si Mikulčice, Staré Město, Uherské Hradiště, Znojmo a Pohansko u Břeclavi. Změřte vzdálenosti mezi nimi a zjistěte, které řeky jimi protékají. Odkaz na svou mapu pošlete prostřednictvím školního systému vyučujícímu.

Digitální kompetence: Zařízení, Usnadnění

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

Úkol k odstavci o nálezech z Mikulčic na str. 14

Na webu Moravského zemského muzea nebo na webu obce Mikulčice si prohlédněte velkomoravské nálezy. Vyberte si jeden předmět (např. gombík, náušnici, meč) a ve vhodném digitálním prostředí pro něj vytvořte muzejní popisku: obrázek, název, materiál, místo nálezu, k čemu sloužil. Pod popisku uveďte, odkud máte obrázek i informace. Z popisek celé třídy sestavte virtuální výstavu.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.mzm.cz/velka-morava
- https://www.mikulcice.cz/aktualne/turistika-ubytovani-priroda/narodni-kulturni-pamatka-slovanske-hradiste-v-mikulcicich/narodni-kulturni-pamatka-slovanske-hradiste-v-mikulcicich-152cs.html

7.–8. Přemyslovská knížata a život za jejich vlády

Úkol ke str. 16

Vyhledejte světoznámou koledu o sv. Václavovi. Naučte se její první sloku v angličtině a nahrajte se na vhodné záznamové zařízení (diktafon, chytrý mobilní telefon).

Digitální kompetence: Informace, Zařízení, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Dobr%C3%BD_kr%C3%A1l_V%C3%A1clav
- https://www.youtube.com/watch?v=X69M519dycQ
- https://www.youtube.com/watch?v=SQVUMG6LZGM
- https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/vanocni-koledy/good-king-wenceslas-292969
- https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/dobry-kral-vaclav-good-king-wenceslas

Úkol k úkolu 3 v rámečku Zapište si na str. 17

Ve vhodném digitálním prostředí (např. Word – SmartArt Hierarchie, Canva) sestavte rodokmen Přemyslovců od knížete Bořivoje a kněžny Ludmily po krále Vratislava II. Ke každé osobě připište jednu důležitou událost. Soubor si uložte do složky Vlastivěda a v dalších kapitolách rodokmen doplňujte o přemyslovské krále až po Václava III.

Digitální kompetence: Tvorba, Usnadnění

Doporučený zdroj:

- https://www.canva.com/cs_cz/

Úkol k podkapitole Sídla vzdělanosti na str. 18

V digitální knihovně středověkých rukopisů si prohlédněte několik stran ručně psané knihy a najděte v nich iniciály a zdobené okraje. Prodiskutujte, proč knihovny a archivy staré knihy fotografují a zveřejňují na internetu (ochrana vzácného originálu, přístup pro kohokoli). Poté v Malování nebo jiném grafickém programu navrhněte vlastní iniciálu se začátečním písmenem svého jména.

Digitální kompetence: Společnost, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.manuscriptorium.com
- https://www.digitalniknihovna.cz

Úkol k úkolu o Kosmově kronice na str. 19

Na internetu vyhledejte, kdy nastoupil na trůn kníže Soběslav I. a co je na tomto datu zajímavého. Informaci najděte alespoň ve dvou různých zdrojích a zapište si, odkud pochází. Porovnejte, zda se zdroje shodují. Prodiskutujte, proč může více opisů jedné kroniky obsahovat odlišnosti a jak se podobně šíří chyby při kopírování a sdílení textů na internetu.

Digitální kompetence: Informace

Doporučené zdroje:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Kosmas
- https://www.manuscriptorium.com

9. Přemyslovští králové

Úkol k odstavci o Zlaté bule sicilské na str. 21 a k poznámce o pečeti na str. 22

Na webu Národního archivu zjistěte, kde je Zlatá bula sicilská uložena a jak je chráněna. Ve středověku dokazovala pravost listiny pečeť. Prodiskutujte, jak se dnes prokazuje pravost a původ digitálních dokumentů a zpráv (elektronický podpis, přihlášení heslem, ověřený odesílatel) a proč nesmíme nikomu prozradit své heslo.

Digitální kompetence: Společnost, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://www.nacr.cz
- https://www.bezpecnyinternet.cz

Úkol k ilustraci ze staré kroniky na str. 22

Vyfoťte mobilním telefonem ilustraci Přemyslovců s korunami nebo pečeť Přemysla Otakara II. Pomocí zpětného vyhledávání obrázků (např. Google Lens) zjistěte, odkud obrázek pochází, kdo je jeho autorem a kde je originál uložen. Zapište, které výsledky vyhledávání byly užitečné a které vás odváděly jinam.

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučený zdroj:

- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Úkol ke str. 22

Na internetu vyhledejte, která města byla založena Přemyslem Otakarem II. Poté vyhledejte fotografie některých těchto měst. Pracujte pouze s volnými zdroji fotografií. Pomocí vhodného digitálního zařízení vytvořte prezentaci.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99emysl_Otakar_II.#M%C4%9Bsta_zalo%C5%BEen%C3%A1_P%C5%99emyslem_Otakarem_II.
- https://pixabay.com/cs/
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Úkol k dílně Panovníci z rodu Přemyslovců na str. 23

Místo papírové galerie vytvořte společnou digitální galerii. Vyučující založí sdílenou prezentaci (např. v Microsoft 365 nebo Google Prezentacích) a každý z vás v ní dostane jeden snímek pro svého panovníka. Do snímku vložte siluetu nebo obrázek panovníka a vepište, co o něm víte. Pracujte jen na svém snímku a do práce spolužáků nezasahujte. Nakonec snímky seřaďte podle pořadí vlády.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba, Bezpečí

10. Český stát za vlády Lucemburků

Úkol ke str. 25

Na internetu zjistěte více informací o vládě Karla IV. Ze získaných informací vytvořte myšlenkovou mapu, k tomu můžete využít i vhodné digitální prostředí.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://karel700.cuni.cz/KAREL-55.html
- https://www.ceskozemepribehu.cz/karluv-zivot#chapter-02
- https://products.aspose.app/diagram/cs/mindmap
- https://bubbl.us/

Úkol k odstavci o korunovačních klenotech na str. 26

Na webových stránkách Pražského hradu zjistěte, z čeho se korunovační klenoty skládají, kde jsou uloženy a kolik klíčů je potřeba k otevření Korunní komory. Zjistěte také, kdy byly klenoty naposledy vystaveny pro veřejnost. Ve vhodném digitálním prostředí vytvořte informační kartu svatováclavské koruny s obrázkem z volného zdroje.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.hrad.cz/cs/prazsky-hrad-pro-navstevniky/ostatni/korunovacni-klenoty-10202
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Úkol k podkapitole Rozkvět země za vlády Karla IV. na str. 26–27

Rozdělte se do skupin a každá si vybere jednu stavbu nebo instituci založenou Karlem IV. (Karlův most, katedrála sv. Víta, hrad Karlštejn, Nové Město pražské, univerzita). Na oficiálních webových stránkách zjistěte tři zajímavosti a natočte na diktafon nebo chytrý mobilní telefon jednominutovou zvukovou nahrávku pro turisty. Nahrávky spojte do třídního audioprůvodce Prahou Karla IV.

Digitální kompetence: Informace, Zařízení, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.katedralasvatehovita.cz
- https://www.hrad-karlstejn.cz
- https://karel700.cuni.cz

Úkol k úkolu z českého jazyka na str. 27

Dopis Karlu IV. napište jako e-mail ve Wordu nebo ve školním e-mailovém účtu (zprávu odešlete vyučujícímu). Dodržte pravidla slušné elektronické komunikace: výstižný předmět, oslovení, srozumitelný text, pozdrav a podpis. Prodiskutujte, čím se e-mail liší od dopisu psaného rukou a na co si dát pozor, než e-mail odešlete.

Digitální kompetence: Zařízení, Bezpečí

Doporučený zdroj:

- https://prirucka.ujc.cas.cz

11. Život ve středověku

Úkol ke str. 30

Ve vhodném digitálním prostředí (např. Malování) nakreslete hrad a jeho okolí, barevně zvýrazněte prvky s obrannou funkcí.

Digitální kompetence: Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Obl%C3%A9h%C3%A1n%C3%AD_ve_st%C5%99edov%C4%9Bku
- https://www.ohradech.eu/zakladni_skladebni_prvky_hradu.html

Úkol k obrázkům středověkých vývěsních štítů na str. 31

Středověké vývěsní štíty sdělovaly informaci obrázkem, podobně jako dnes ikony aplikací v mobilním telefonu nebo symboly na webových stránkách. Prohlédněte si ikony na displeji telefonu nebo tabletu a zkuste bez přečtení názvu odhadnout, k čemu aplikace slouží. Poté ve vhodném grafickém programu navrhněte vývěsní štít pro dnešní povolání (např. opravna počítačů, kavárna, cykloservis) tak, aby mu rozuměl i ten, kdo neumí číst.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba

Úkol k úkolu Hrady – sídla nejbohatší středověké šlechty na str. 31

Vytvořte společnou digitální mapu hradů, které jste navštívili. Vyučující založí sdílenou nástěnku s mapou (např. Padlet) a každý z vás na ni umístí svůj hrad s názvem, krajem a jednou větou o tom, co vás zaujalo. Vložit můžete pouze vlastní fotografii, na které nejsou poznat lidé, nebo obrázek z volného zdroje s uvedením autora.

Digitální kompetence: Tvorba, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://padlet.com
- https://mapy.com/cs/

Úkol k podkapitole Gotický sloh na str. 32

Na digitální mapě vyhledejte chrám sv. Barbory v Kutné Hoře a prohlédněte si ho na panoramatických snímcích a na fotografiích na jeho webových stránkách. Pořiďte snímek obrazovky a v grafickém programu na něm šipkami a popisky vyznačte typické znaky gotiky z učebnice: opěrný systém, věžičky, lomené oblouky oken. Pod obrázek uveďte zdroj.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.chramsvatebarbory.cz
- https://mapy.com/cs/

12.–13. Husitské války a české země po nich

Úkol k odstavci o kázání Jana Husa v Betlémské kapli na str. 34

Jan Hus šířil své myšlenky kázáním a spisy, které se ručně opisovaly. Prodiskutujte, jak se myšlenky a zprávy šíří dnes (internet, sociální sítě, videa) a o kolik je to rychlejší. Uveďte, co je na tom dobré a co může být nebezpečné (šíření nepravdivých zpráv, urážky). Společně sestavte pravidla, podle kterých poznáte důvěryhodnou zprávu, než ji budete sdílet dál.

Digitální kompetence: Společnost, Informace

Doporučené zdroje:

- https://www.e-bezpeci.cz
- https://www.betlemskakaple.cz

Úkol ke str. 34

Na webových stránkách s mapami vyhledejte Kostnici (Konstanz) a zjistěte, ve kterém státě leží. Pomocí plánovače trasy zjistěte, jak dlouhá je cesta z Prahy do Kostnice a jak dlouho by dnes trvala autem a jak dlouho pěšky. Porovnejte to s tím, že Jan Hus cestoval z Čech do Kostnice na podzim roku 1414 asi tři týdny. Kostnici si pak uložte i do své mapy husitských válek (úkol ke str. 37).

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučené zdroje:

- https://www.google.com/maps
- https://mapy.com/cs/

Úkol k odstavci o městě Tábor na str. 35

Na digitální mapě vyhledejte město Tábor a prohlédněte si jeho historické centrum v leteckém pohledu a ve výškovém zobrazení. Zjistěte, která řeka město obtéká a proč bylo místo vhodné k obraně. Na webu Husitského muzea zjistěte, co mohou návštěvníci v Táboře vidět (např. podzemní chodby).

Digitální kompetence: Zařízení, Informace

Doporučené zdroje:

- https://mapy.com/cs/
- https://www.husitskemuzeum.cz

Úkol k úkolu z vlastivědy na str. 37

Na digitální mapě vytvořte mapu husitských válek: uložte si místa Husinec, Kostnice, Tábor, Sudoměř, Trocnov, Přibyslav, Domažlice a Lipany. Ke každému místu připište rok a jednou větou, co se tam odehrálo. Místa seřaďte podle času a odkaz na hotovou mapu sdílejte se spolužáky.

Digitální kompetence: Zařízení, Tvorba

Doporučený zdroj:

- https://mapy.com/cs/

Úkol k úkolům z matematiky na str. 37 a 39

Do své kalkulačky let v Excelu (úkol ke str. 4) doplňte narození Jana Husa (asi 1371), bitvu u Sudoměře (1420), bitvu u Lipan (1434) a nástup Jiřího z Poděbrad (1458). Vzorec spočítá roky za vás. Výsledky ověřte písemným výpočtem a vysvětlete, proč se čísla v tabulce příští rok změní sama.

Digitální kompetence: Usnadnění

14. První Habsburkové na českém trůně a závěrečné opakování

Úkol k odstavci o hvězdářích Tychonovi Brahe a Janu Keplerovi na str. 42

Tycho Brahe a Jan Kepler pozorovali oblohu bez dalekohledu nebo jen s jednoduchými přístroji. Ve webové aplikaci s mapou hvězdné oblohy nastavte polohu své obce a najděte souhvězdí Velký vůz a hvězdu Polárku (srovnejte s učebnicí Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast, str. 20). Večer je zkuste najít na skutečné obloze. Prodiskutujte, jak dnes vědcům při zkoumání vesmíru pomáhají počítače a družice.

Digitální kompetence: Zařízení, Společnost

Doporučený zdroj:

- https://stellarium-web.org

Úkol k pověsti o golemovi na str. 42

Golem plnil příkazy, které mu někdo zadal, a bez dohledu člověka mohl nadělat škody. Prodiskutujte, v čem se golem podobá dnešním robotům a programové umělé inteligenci (např. chatovacím asistentům) a v čem se liší. Uveďte příklady, kde nám umělá inteligence pomáhá, a vysvětlete, proč musíme její odpovědi kontrolovat a nesvěřovat jí osobní údaje.

Digitální kompetence: Společnost, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://www.e-bezpeci.cz
- https://edu.ceskatelevize.cz

Úkol k portrétu Rudolfa II. od G. Arcimbolda na str. 42

Na internetu vyhledejte fotografie s ovocem a zeleninou. Pomocí vhodného digitálního zařízení vytvořte koláž-portrét.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://pixabay.com/cs/
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

Úkol k odstavci o vynálezu knihtisku na str. 44

Na webu Památníku Bible kralické zjistěte, jak se tiskly knihy pomocí tiskařského lisu. Ve vhodném digitálním prostředí vytvořte časovou osu Jak se šířily informace: ručně psané knihy, knihtisk, noviny, telefon, rozhlas, televize, internet, chytrý mobilní telefon. Ke každému vynálezu přidejte přibližný rok a obrázek z volného zdroje. Prodiskutujte, který vynález podle vás změnil život lidí nejvíce.

Digitální kompetence: Společnost, Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://www.mzm.cz/pamatnik-bible-kralicke/
- https://products.aspose.app/diagram/cs/timeline

Úkol k závěrečnému opakování na str. 45–47

Rozdělte se do skupin podle jednotlivých období z přehledu nejstarších českých dějin na str. 46–47. Každá skupina připraví pět otázek s výběrem odpovědí. Otázky vložte do společného kvízu ve vhodné aplikaci (např. Kahoot!, Wordwall), kterou připraví vyučující, a kvíz si na závěr roku zahrajte. Při hraní používejte přezdívky, ne celá jména.

Digitální kompetence: Tvorba, Bezpečí

Doporučené zdroje:

- https://kahoot.com
- https://wordwall.net/cs

Úkol k závěrečnému opakování

Ve vhodném digitálním prostředí vytvořte prezentaci o významných panovnických rodech, které vládly na našem území.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- učebnice
- https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_kr%C3%A1lovstv%C3%AD
- https://dejepisvkostce.estranky.cz/clanky/vladnouci-rody-na-ceskem-trune/

Úkol k závěrečnému opakování

Ve vhodném digitálním prostředí (Word, Excel) vytvořte tabulku se stručným přehledem charakteristik všech stavebních slohů, s nimiž jste se v učebnici seznámili.

Digitální kompetence: Tvorba, Usnadnění

Úkol k závěrečnému opakování

Ve vhodném digitálním prostředí vytvořte obecnou časovou osu základních období lidských dějin. Na internetu vyhledejte, kdy přibližně jednotlivá období probíhala, a informaci využijte při tvorbě časové osy.

Digitální kompetence: Informace, Tvorba

Doporučené zdroje:

- https://products.aspose.app/diagram/cs/timeline
- https://www.dejepis.com/ucebnice/periodizace-dejin/
- https://www.dejepis.com/casova-primka/

Koncepce učebních materiálů ucelené řady učebnic a anotace jednotlivých dílů pro vzdělávací oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–5. ročník

OBSAH

KONCEPCE UČEBNÍCH MATERIÁLŮ UCELENÉ ŘADY UČEBNIC 2

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK 2

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK 6

SEZNAM JEDNOTLIVÝCH DÍLŮ UCELENÉ ŘADY UČEBNIC 8

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK 8

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK 9

ANOTACE K UČEBNÍM MATERIÁLŮM ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK 12

Varianta 1: Původní řada − Prvouka 12

Varianta 2: Duhová řada − Já a můj svět 13

Varianta 3: AMOS – OSKAROVA PRVOUKA 16

ANOTACE K UČEBNÍM MATERIÁLŮM ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK 20

Varianta 1: Duhová řada 20

Soubor učebních materiálů Přírodovědy pro 4.–5. ročník (Duhová řada) 20

Soubor učebních materiálů Vlastivědy pro 4.–5. ročník (Duhová řada) 21

Varianta 2: Porozumění v souvislostech 25

Soubor učebních materiálů Přírodovědy pro 4.–5. ročník (Porozumění v souvislostech) 25

Soubor učebních materiálů Vlastivědy pro 4.–5. ročník (Porozumění v souvislostech) 27

KONCEPCE UČEBNÍCH MATERIÁLŮ UCELENÉ ŘADY UČEBNIC

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK

Učební materiály pro výuku prvouky v 1.–3. ročníku ZŠ tvoří ucelenou řadu učebnic a pracovních sešitů pro 1. období.

Jsou vytvořeny ve **třech variantách**:

Varianta 1: Původní řada – Prvouka

Zahrnuje **učebnice, pracovní sešity a metodické průvodce** pro 1., 2. a 3. ročník. Učebnice při práci s textem nekladou důraz na pamětné memorování textu, ale snahou autorů je, aby žáci dokázali reprodukovat učivo vlastními slovy, přičemž je velkou měrou využíváno jejich vlastních zkušeností a prožitků. Učivo je přibližováno v praktických příkladech, demonstračních pokusech, motivačních hrách a při procházkách přírodou. Snahou je vést žáky k uvědomění si svého místa mezi lidmi, vytváření mezilidských vztahů a slušnému chování. Žáci se učí vést dialog, vyslovit a obhájit svůj názor. Každá kapitola učebnice je pak ukončena otázkami k zopakování probraného učiva.

Varianta 2: Duhová řada – Já a můj svět

Zahrnuje **učebnice, pracovní sešity, pracovní listy, MIUč+ a metodické příručky** pro 1., 2. a 3. ročník. Důraz je kladen na provázanost učiva a praktickou využitelnost. Jednotlivé kapitoly kromě učiva obsahují také názorná schémata, fotografie a obrázky. Grafické zpracování učebnic usnadňuje přehlednost a názornost učiva, které jsou navíc podpořeny umístěním názorných příkladů jakožto pomůcky pro řešení jednotlivých cvičení.

Mimo klasický text informačního charakteru obsahují učebnice mnoho zajímavých prvků:

- zábavná cvičení;
- praktické opakovací stránky;
- projektová cvičení určená k cyklickému opakování učiva hravou formou;
- reálné propojení se skutečným životem prostřednictvím fotografií detailních záběrů z přírody;
- celobarevné dvoustrany s poutavými obrázky, které zpříjemňují atmosféru výuky.

Ve spodních rastrech žáci naleznou průběžně od 3. ročníku slovníček anglických slov, díky němuž si mohou rozšířit svoji slovní zásobu v anglickém jazyce. Mezipředmětové odkazy na učebnice pro tuto věkovou kategorii, které nabízí naše nakladatelství, pomohou snadno se orientovat při práci s ostatními učebními materiály nakladatelství NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.

Všechny učebnice jsou mezipředmětově propojeny s ostatními výukovými oblastmi, což umožňuje komplexní pojetí témat a zároveň vzájemnou kombinaci poznatků pro danou věkovou kategorii žáků. Výukové materiály naplňují očekávané výstupy pro 1. období RVP ZV.

Cíle koncepce vedou k realizaci výukových strategií:

1. Podmínky výuky: radostné a bezpečné prostředí zbavené ostychu.
2. Výukové prostředky: multisenzoriální přístup.
3. Výukové principy: od známého k neznámému, od konkrétního k abstraktnímu, princip zpětné vazby – prostor k opravám chyb a sebehodnocení, princip názornosti, situační pojetí výuky, princip týmové práce, systematičnost, …
4. Výukové metody: činnosti formou hry, metody k rozvoji komunikace (i mimoslovní), dramatické hry, …

Pracovní listy Já a můj svět pro 1.–3. ročník ZŠ jsou určeny k zopakování učiva. Pro každý ročník obsahují 10 celobarevných listů, které tematicky odpovídají jednotlivým lekcím v učebnicích. Jednotlivé úkoly pracovních listů jsou koncipovány tak, aby je žáci byli schopni vypracovat samostatně. Náročnost a forma splnění úkolu v jednotlivých ročnících odpovídá rozumovým schopnostem a manuálním dovednostem dětí a postupně se zvyšuje.

Výukové materiály **Já a můj svět pro 1.–3. ročník** jsou také zpracovány interaktivně jako **MIUč+** (multimediální interaktivní učebnice plus). MIUč+ přináší možnost obohatit výuku o práci s informačními technologiemi. Práce může probíhat jak frontálně (s využitím projektoru nebo interaktivní tabule), tak i individuálně (žáci mohou MIUč+ používat i na tabletech).

MIUč+ je průběžně aktualizována. Obsahuje interaktivní verzi tištěné učebnice, interaktivní verzi tištěného pracovního sešitu, interaktivní verzi tištěných pracovních listů a multimédia. Interaktivní zpracování tištěných titulů umožňuje zobrazení jednotlivých textů a cvičení samostatně (pomoc jak pro žáky slabozraké, tak pro ty, kteří potřebují daný objekt vidět izolovaně, žáci se tak mohou soustředit na jedno konkrétní cvičení a nerozptylují se dalšími cvičeními v učebnici). Zadání cvičení jsou v MIUč dostupná také ve formě audií.

Multimédia zahrnují:

- interaktivní cvičení, např. odkrývačky (určování druhů rostlin a živočichů), cvičení s vybíráním správných možností z nabídky, cvičení s rozdělováním možností na správné a chybné, spojování do dvojic či skupin, pexesa, vybarvování apod.;
- videa – podávají výklad látky doplněný o záběry přírody, měst apod.; u každého videa jsou i kontrolní otázky;
- fotografie;
- vhodné webové odkazy – nabízejí další náměty k ozvláštnění výuky, žákům dávají příklad, kde si oni sami mohou dohledávat informace;
- mezipředmětové vztahy (MPV) – ukázky z dalších učebnic našeho nakladatelství tematicky související s probíranou látkou.

Multimediální interaktivní učebnice nabízí mnoho možností, jak doplnit a ozvláštnit výuku. Vyučující si může vybírat podle potřeb konkrétních žáků.

Ke každému ročníku je zpracovaný **metodický průvodce**, který poskytuje řadu námětů pro výuku. Obsahuje očekávané výstupy, učivo, klíčové kompetence a především doporučené tematické rozvržení učiva do jednotlivých týdnů školního roku, ve kterém jsou přidány i návrhy dalšího mezipředmětového provázání s vybranými vyučovacími předměty. Nechybí náměty her určené k zábavnému opakování učiva, náměty k pozorování a náměty k pokusům a dalším aktivitám.

Varianta 3: AMOS – OSKAROVA PRVOUKA

Zahrnuje učebnici Oskarova prvouka 1, pracovní sešity Oskarova prvouka 2 a 3, metodické průvodce a MIUč+ pro každý ročník a dvě sady pokusů.

V 1. ročníku spolu se Čteme a píšeme s Agátou a Matýskovou matematikou tvoří **graficky a didakticky provázaný soubor vzdělávacích materiálů AMOS** (zkratka jmen průvodců Agáty, Matýska a Oskara). I ve 2. ročníku je propojena s Matýskovou matematikou a s materiály pro výuku českého jazyka (se stonožkou Agátou).

Oskarova prvouka si svým zpracováním klade za cíl žákům nabídnout:

- větší samostatnost a posílení vnitřní motivace od první hodiny 1. ročníku díky:
  - srozumitelným (v 1. ročníku piktografickým) zadáním,
  - dvojímu stránkování (v 1. ročníku),
  - použití analogických cvičení,
  - systematickému rozvoji typů cvičení;
- možnost být úspěšný při čtení přiměřeně obtížných textů v matematice i prvouce, což dále napomáhá chápání a řešení úloh;
- interaktivní podporu ve formě MIUč+ s přesně zacílenými interaktivními cvičeními;
- více příležitostí k pochopení a osvojení látky s dostatkem možností pro individuální přístup.

Soubor výukových materiálů pro 1. ročník obsahuje učebnici Oskarova prvouka 1, Metodický průvodce k Oskarově prvouce 1, MIUč+ Oskarova prvouka 1.

Soubor pro 2. ročník je tvořen pracovním sešitem Oskarova prvouka 2 (je využitelný jako varianta pracovního sešitu Já a můj svět 2), Metodickým průvodcem k Oskarově prvouce 2, MIUč+ Oskarova prvouka 2.

Soubor pro 3. ročník zahrnuje pracovní sešit Oskarova prvouka 3 (je vytvořen jako varianta pracovního sešitu Já a můj svět 3), Metodický průvodce k Oskarově prvouce 3 a MIUč+ Oskarova prvouka 3.

Materiály jsou doplněny o MIUč+ Oskarovy pokusy 1 (sada pokusů pro 1. a 2. ročník) a MIUč+ Oskarovy pokusy 2 (sada pokusů pro 2. a 3. ročník).

Oskarova prvouka se od ostatních variant liší zejména tím, že využívá:

1. **PIKTOGRAFICKÉ ZADÁNÍ** – piktogramy jsou postupně zaváděny a obrazově vysvětlovány. Žáci tak mohou od 1. hodiny 1. ročníku samostatně číst zadání, čímž se zvyšuje

samostatnost žáků a posiluje vzdělávací sebevědomí žáků. I v dalších ročnících je kladen velký důraz na to, aby byla zadání přizpůsobena čtenářským schopnostem žáků.

2. **MYŠLENKOVÉ MAPY** – systematicky využívá myšlenkové mapy jak k navození témat a inspiraci vyjadřování žáků, tak k opakování.
3. **UPLATNĚNÍ ČTENÍ** – průběžně využívá nabývané čtenářské dovednosti. V prvouce jsou zařazeny pouze texty, které žáci umí přečíst, což žákům umožňuje jak procvičit samotné čtení, tak nabývat nové dovednosti a poznatky z prvouky.
4. **POUŽÍVÁNÍ SAMOLEPEK** – přílohou učebnice / pracovního sešitu je sada samolepek, které žáci využívají ve vybraných cvičeních a pro lepší orientaci v učebnici / pracovním sešitě (nahrazuje vystřihování a lepení lepidlem)
5. **POKUSY** – k učebnici je vytvořena sada pokusů v úrovni, která umožňuje samostatné provádění pokusů žáky. Pokusy napomáhají rozvíjet pozorovací dovednosti žáků, rozšiřují slovní zásobu a jsou přínosným zpestřením výuky. (Pokusy nejsou součástí učebnice, ale jsou součástí samostatných materiálů pro učitele, aby učitel mohl pokusy zařadit v rozsahu a čase dle možností konkrétní třídy, a to v průběhu 1. nebo 2. ročníku.)
6. **VEDENÍ K ROZVOJI DOVEDNOSTÍ**: Spolu s poznáváním probírané látky vedou pravidelně zařazovaná cvičení k rozvoji **prostorové orientace** žáků, nabývání **argumentačních schopností**, **vnímání emocí**, k praktickému využívání matematiky a získávání dalších klíčových dovedností.
7. **FORMATIVNÍ HODNOCENÍ**: Zařazení **vzdělávacích tvrzení** žákům napomáhá k formulování a zhodnocení vlastních schopností a dovedností, a tím k nastavení základů formativního hodnocení.

Při práci se všemi učebnicemi, zejména pak s těmi, které jsou určené pro 1. ročník, mohou žáci využívat fólie pro psaní tužkou (doplňování, podtrhávání, spojování apod.) a stíratelné fólie pro kreslení barevnými fixy (barevné vyznačování). Obrázky si pak mohou žáci případně namalovat do sešitu nebo na volné listy papíru. Touto formou mohou žáci opakovaně procvičovat probírané učivo; **nedochází** pak **k znehodnocení učebnice jedním žákem**.

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK

Pro žáky 4. a 5. ročníku jsou pak určeny učebnice a pracovní sešity přírodovědy a vlastivědy, k nimž náleží také multimediální interaktivní učebnice plus.

Učební materiály předkládají ucelené poznatky přírodovědného a vlastivědného učiva spadajícího do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět pro 2. období RVP ZV.

Všechny materiály si kladou za cíl, aby:

- plnily cíle a požadavky vyplývající z RVP ZV;
- bylo na jejich základě možné dosahovat očekávaných výstupů dle RVP ZV;
- byly použitelné pro všechny školy a jejich ŠVP;
- byly plněny stanovené klíčové kompetence;
- bylo učivo vhodně mezipředmětově propojováno;
- podle nich mohl pracovat s dopomocí i žák, který je na kratší či delší dobu nepřítomen;
- měly motivační náměty a charakter.

MIUč+ přináší možnost obohatit výuku o práci s informačními technologiemi. Práce může probíhat jak frontálně (s využitím projektoru nebo interaktivní tabule), tak i individuálně (žáci mohou MIUč+ používat i na tabletech).

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi tištěné učebnice, interaktivní verzi tištěného pracovního sešitu a multimédia.

Interaktivní zpracování tištěných titulů umožňuje zobrazení jednotlivých textů a cvičení samostatně (pomoc jak pro žáky slabozraké, tak pro ty, kteří potřebují daný objekt vidět izolovaně, žáci se tak mohou soustředit na jedno konkrétní cvičení a nerozptylují se dalšími cvičeními v učebnici). Zadání cvičení jsou v MIUč dostupná také ve formě audií.

Multimédia zahrnují:

- audionahrávky textu učebnice;
- interaktivní cvičení;
- videa – u každého videa jsou i kontrolní otázky;
- fotografie;
- vhodné webové odkazy – nabízejí další náměty k ozvláštnění výuky, žákům dávají příklad, kde si oni sami mohou dohledávat informace;
- mezipředmětové vztahy (MPV) – ukázky z dalších učebnic našeho nakladatelství tematicky související s probíranou látkou.

Multimediální interaktivní učebnice nabízí mnoho možností, jak doplnit a ozvláštnit výuku. Vyučující si může vybírat podle potřeb konkrétních žáků.

Varianta 1: Duhová řada

V této řadě výukových materiálů přírodovědy a vlastivědy pro 4.–5. ročník je kladen důraz na provázanost učiva a jeho praktickou využitelnost. Jednotlivé kapitoly kromě učiva obsahují

také názorná schémata, fotografie, mapy a obrázky. Navíc zahrnují mezipředmětové vazby formou odkazů na korespondující učivo v ostatních učebnicích z řady, průřezová témata, skupinové úkoly, opakovací úkoly, úkoly k zamyšlení, zajímavosti, práci s internetem. Všechny učebnice a pracovní sešity jsou zpracovány také v interaktivní podobě.

Varianta 2: Porozumění v souvislostech

K vybraným dílům ucelené řady jsou vydávány **varianty učebnic a pracovních sešitů** s označením **„Porozumění v souvislostech“**, které se vyznačují tím, že podporují rozvoj logického myšlení a vyvozování souvislostí a používají moderní výukové prvky. Díky propojení učebního textu na podbarveném pozadí, motivačním otázkám a ilustracím si mohou žáci osvojit učivo více způsoby. Každá kapitola obsahuje motivační text, díky němuž se mohou žáci pomocí kontrolních otázek zdokonalit ve čtení s porozuměním. Úkoly k zamyšlení a mezipředmětové úkoly mají za cíl žákům napomáhat uvědomit si skutečnosti a pochopit souvislosti. Závěr kapitol je pak věnovaný stručnému shrnutí a opakovacím otázkám. Integrovat výuku anglického jazyka pomáhají vybraná anglická slovíčka v zápatí stran učebnic. Tato slova jsou namluvená rodilými mluvčími a jsou součástí multimediálních interaktivních učebnic.

Ke každé učebnici i pracovnímu sešitu je vytvořena multimediální interaktivní učebnice plus (MIUč+). Od roku 2023 je v MIUč+ dostupná i funkce přizpůsobení obsahu učebnice ŠVP: V učitelských účtech MIUč+ lze snadno zvolit, zda je daný text v souladu s aktuálním ŠVP, nebo jeho rámec přesahuje. Vedle každého výkladového textu se v online verzi MIUč+ (pouze v učitelských účtech) zobrazuje zatržítko, které vyučujícímu umožní zvolit, zda je dané učivo v souladu s ŠVP. Pokud tomu tak není, vyučující vybere možnost „Nad rámec našeho ŠVP“ a všem přihlášeným uživatelům ze školy se přes daný text v MIUč+ zobrazí šedý poloprůhledný rámeček.

(Podrobné informace jsou dostupné na https://ucebnice.on-line/prizpusobeni-svp/.)

SEZNAM JEDNOTLIVÝCH DÍLŮ UCELENÉ ŘADY UČEBNIC

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK

Varianta 1: Původní řada – Prvouka

- **MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Prvouka 1 pro 1. ročník základní školy** – učebnice
- MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Metodický průvodce učebnicí Prvouka 1 – doplňkový materiál
- **MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Prvouka 2** – učebnice
- **MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Prvouka 2** – pracovní sešit
- MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Metodický průvodce učebnicí Prvouka 2 – doplňkový materiál
- **ŠTIKOVÁ, V. Prvouka 3** – učebnice
- **ŠTIKOVÁ, V. Prvouka 3** – pracovní sešit
- ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce učebnicí Prvouka 3 – doplňkový materiál

Varianta 2: Duhová řada – Já a můj svět

- **FUKANOVÁ, J., ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 1. ročník** – pracovní učebnice
- **ŠTIKOVÁ, V. Pracovní listy k učebnici Já a můj svět** – prvouka pro 1. ročník – pracovní listy
- ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce k učebnici prvouky Já a můj svět pro 1. ročník – doplňkový materiál
- MIUč+ Já a můj svět 1 – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník** – učebnice
- **ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník** – pracovní sešit
- **ŠTIKOVÁ, V. Pracovní listy k učebnici Já a můj svět** – prvouka pro 2. ročník – pracovní listy
- ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce k učebnici prvouky Já a můj svět pro 2. ročník – doplňkový materiál
- MIUč+ Já a můj svět 2 – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník** – učebnice
- **ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník** – pracovní sešit
- ŠTIKOVÁ, V. Pracovní listy k učebnici Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník – pracovní listy
- ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce k učebnici prvouky Já a můj svět pro 3. ročník – doplňkový materiál
- MIUč+ Já a můj svět 3 – Multimediální interaktivní učebnice plus

Varianta 3: AMOS – OSKAROVA PRVOUKA

- **DOLEŽALOVÁ, A. B., NOVOTNÝ, M. Oskarova prvouka pro 1. ročník** – Objevujeme a poznáváme s Oskarem – učebnice
- DOLEŽALOVÁ, A. B., NOVOTNÝ, M., BROM, Z. Metodický průvodce k Oskarově prvouce 1 – doplňkový materiál
- MIUč+ Oskarova prvouka 1 – Multimediální interaktivní učebnice plus
- MIUč+ Oskarovy pokusy 1 – sada pokusů pro 1. a 2. ročník
- **ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník** – učebnice
- NOVOTNÝ, M., BROM Z. Oskarova prvouka pro 2. ročník – pracovní sešit
- DOLEŽALOVÁ, A. B., BIČANOVÁ, L., BROM, Z. Metodický průvodce Oskarově prvouce 2 – doplňkový materiál
- MIUč+ Oskarova prvouka 2 – Multimediální interaktivní učebnice plus
- MIUč+ Oskarovy pokusy 1 – sada pokusů pro 1. a 2. ročník
- MIUč+ Oskarovy pokusy 2 – sada pokusů pro 2. a 3. ročník
- **ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník** – učebnice
- NOVOTNÝ, M., BROM, Z. Oskarova prvouka pro 3. ročník – pracovní sešit
- DOLEŽALOVÁ, A. B., BIČANOVÁ, L., BROM, Z. Metodický průvodce Oskarově prvouce 3 – doplňkový materiál
- MIUč+ Oskarova prvouka 3 – Multimediální interaktivní učebnice plus
- MIUč+ Oskarovy pokusy 2 – sada pokusů pro 2. a 3. ročník

Soubor učebních materiálů ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK

Varianta 1: Duhová řada

Soubor učebních materiálů Přírodovědy pro 4.–5. ročník (Duhová řada)

- **ŠTIKOVÁ V. Člověk a jeho svět – Přírodověda pro 4. ročník** – učebnice
- **ŠTIKOVÁ V. Člověk a jeho svět – Přírodověda pro 4. ročník** – pracovní sešit
- MIUč+ Člověk a jeho svět – Přírodověda pro 4. ročník – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **MATYÁŠEK, J., ŠTIKOVÁ, V., TRNA, J. Přírodověda pro 5. ročník – Člověk a jeho svět** – učebnice
- **MATYÁŠEK, J., ŠTIKOVÁ, V., TRNA, J. Přírodověda pro 5. ročník – Člověk a jeho svět** – pracovní sešit
- MIUč+ Přírodověda pro 5. ročník – Člověk a jeho svět – Multimediální interaktivní učebnice plus

Soubor učebních materiálů Vlastivědy pro 4.–5. ročník (Duhová řada)

- **ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast** – učebnice
- **ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast** – pracovní sešit

- MIUč+ Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **STŘÍBRNÁ, I. a kol. Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin** – učebnice
- **STŘÍBRNÁ, I. a kol. Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 4 – Hlavní události nejstarších českých dějin – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **CHALUPA, P., ŠTIKOVÁ, V. Vlastivěda pro 5. ročník – Česká republika jako součást Evropy** – učebnice
- **ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. Vlastivěda pro 5. ročník – Česká republika jako součást Evropy** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 5 – Poznáváme naši vlast – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **ČAPKA, F. Vlastivěda pro 5. ročník – Významné události nových českých dějin** – učebnice
- **ČAPKA, F. Vlastivěda pro 5. ročník – Významné události nových českých dějin** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 5 – Významné události nových českých dějin – Multimediální interaktivní učebnice plus

Varianta 2: Porozumění v souvislostech

Soubor učebních materiálů Přírodovědy pro 4.–5. ročník (Porozumění v souvislostech)

- **KLINKOVSKÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 4 – Porozumění v souvislostech** – učebnice
- **KLINKOVSKÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 4 – Porozumění v souvislostech** – pracovní sešit
- MIUč+ Přírodověda 4 – Porozumění v souvislostech – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **KLINKOVSKÁ, L., KONEČNÁ, M., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 5 – Porozumění v souvislostech** – učebnice
- **KLINKOVSKÁ, L., KONEČNÁ, M., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 5 – Porozumění v souvislostech** – pracovní sešit
- MIUč+ Přírodověda 5 – Porozumění v souvislostech – Multimediální interaktivní učebnice plus

Soubor učebních materiálů Vlastivědy pro 4.–5. ročník (Porozumění v souvislostech)

- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme** – učebnice
- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku – Multimediální interaktivní učebnice plus

- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané** – učebnice
- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku** – učebnice
- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku – Multimediální interaktivní učebnice plus
- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti** – učebnice
- **KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti** – pracovní sešit
- MIUč+ Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti – Multimediální interaktivní učebnice plus

ANOTACE K UČEBNÍM MATERIÁLŮM ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK

Varianta 1: Původní řada – Prvouka

MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Prvouka 1 pro 1. ročník základní školy

Učebnice Prvouka 1 je tematicky rozdělena na čtyři roční období. Žáci se v souvislosti s těmito ročními obdobími seznámí s tématy: škola, rodina, člověk a zdraví, dny v týdnu, povolání, obchod, dopravní prostředky apod. Dále je učebnice zaměřena na to, aby si žáci všímali, jak se kolem nich s měnícím se ročním obdobím mění také příroda (stromy v lese a parku na podzim, zvířata na jaře, zahrada v létě). Na konci každé strany jsou uvedeny popisy, jak pracovat s jednotlivými úkoly k procvičení daného tématu. Učebnice dbá na široké využití mezipředmětových vztahů, nabízí úkoly různě náročné pro možnost individuálního přístupu a poskytuje množství námětů na hravé a činnostní úkoly.

Při práci s Prvoukou pro 1. ročník mohou žáci využívat fólie pro psaní tužkou (vyznačování, spojování, kreslení, doplňování apod.) a stíratelné fólie pro kreslení barevnými fixy (barevné vyznačování), obrázky si pak případně mohou namalovat do sešitu nebo na volné listy papíru. Touto formou mohou žáci opakovaně procvičovat probírané učivo. Vyučující také může danou stránku z učebnice okopírovat a využít ji jako pracovní list (například u stran, kde se má vystřihovat). Tímto způsobem pak nedochází ke znehodnocení učebnice jedním žákem.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 2–6.

MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Prvouka 2. Učebnice pro 2. ročník základní školy
MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. Prvouka 2. Pracovní sešit pro 2. ročník základní školy

Výklad jednotlivých témat je psán srozumitelným jazykem v co nejjednodušší formě a je doplněn mnoha ilustracemi. Mezi témata patří: Jsem školák, Živočichové, Zelenina a ovoce, Moje rodina, Náš domov, Vánoce, Člověk, Lidé a čas, Rostliny na jaře, Velikonoce, Hospodářská zvířata, Proměny přírody v lese atd. V učebnici jsou průběžně uváděny náměty na opakování probraných témat.

Pracovní sešit doplňuje učebnici a je určen k psaní, doplňování a kreslení. Obsahuje hádanky, zajímavé úkoly, doplnění vět apod. k procvičení témat v učebnici.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 6–11

ŠTIKOVÁ, V. Prvouka 3. Učebnice pro 3. ročník základní školy
ŠTIKOVÁ, V. Prvouka 3. Pracovní sešit pro 3. ročník základní školy

Učebnicí Prvouka 3 žáky provází Všeználek. Není zde kladen důraz na pamětné memorování textu. Učivo je přibližováno na praktických příkladech, demonstračních pokusech, motivačních hrách a při procházkách přírodou. Potřebné informace se žáci učí vyhledávat. Každá kapitola je ukončena otázkami k zopakování probraného učiva. Závěrem je učivo 3. ročníku shrnuto

v přehledných tabulkách. V učebnici jsou uvedeny odkazy na příslušné strany pracovního sešitu.

K procvičení učiva slouží zábavné hádanky, bludiště a rébusy, návrhy pokusů k ověření teoretických poznatků, úkoly na vyhledávání nejrůznějších informací vztahujících se k probíranému učivu. Pracovní sešit dále obsahuje čtyři opakovací strany úkolů, které jsou rozmístěny mezi kapitolami pro zopakování a upevnění znalostí probíraného učiva. Jsou symbolicky označeny obrázkem moudré sovy.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 11–17

Varianta 2: Duhová řada – Já a můj svět

FUKANOVÁ, J., ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 1. ročník (pracovní učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)

Žáci se rozhlédnou kolem sebe očima malé školačky Áji a vypraví se společně s ní do „světa prvňáčků" – společně s naší pracovní učebnicí se vydají na tematické výpravy v prostředí své školy a do jejího okolí. V každém z deseti témat žáci najdou zajímavé náměty k poznávání světa, který je obklopuje. Ve spodní části každé strany mohou vyučující využít metodické pokyny pro sestavení vyučovací hodiny.

V průběžných cyklických opakováních se žáci setkají se spoustou her a luštění. V Okénkách do přírody na fotografických dvojstranách mohou vnímat krásy přírody, která nás obklopuje, což vede k propojování znalostí s reálným životem.

Při práci s pracovní učebnicí Já a můj svět pro 1. ročník mohou žáci využívat fólie pro psaní tužkou (vyznačování, spojování, kreslení, doplňování apod.) a stíratelné fólie pro kreslení barevnými fixy (barevné vyznačování), obrázky si pak případně mohou namalovat do sešitu nebo na volné listy papíru. Touto formou mohou žáci opakovaně procvičovat probírané učivo. Vyučující také může danou stránku z učebnice okopírovat a využít ji jako pracovní list (například u stran, kde se má vystřihovat). Tímto způsobem pak nedochází ke znehodnocení učebnice jedním žákem.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 18–22

ŠTIKOVÁ, V. Pracovní listy k učebnici Já a můj svět – prvouka pro 1. ročník (opakování po lekcích)

Na 10 celobarevných listech si žáci procvičí vše, co se v jednotlivých měsících v pracovní učebnici o životě v přírodě dozvěděli. 9 pracovních listů obsahuje učivo 9 lekcí učebnice. Desátý pracovní list nabízí žákům poučení před prázdninami. Na předních stranách listů jsou vyobrazeny fotografie rostlin, hub a živočichů, které žáci mohou v přírodě v daném měsíci spatřit. Zadní strany listů slouží k zopakování učiva na konci každé lekce. Příklady ze známých lidových pohádek děti naučí, že mají být ostražitější při jednání s cizími lidmi. Žáci jsou také zábavnou hrou varováni před trháním a konzumací jedovatých plodů a hub. Připomenou si i dopravní značky, které by měli jako chodci a cyklisté při pohybu po pozemní komunikaci s rodiči nebo staršími kamarády respektovat, aby se vyvarovali zranění.

Jednotlivé úkoly pracovních listů jsou koncipovány tak, aby je žáci byli schopni vypracovat samostatně. Náročnost a forma splnění úkolu odpovídá rozumovým schopnostem a manuálním dovednostem dětí mladšího školního věku – řešení vyznačují kroužkováním, vybarvováním nebo kreslením obrázků, ve 2. pololetí luští slova z písmen, která v tuto dobu již bezpečně zvládají přečíst, a začínají též psát písmena (později slova) v připravených zábavných rébusech.

ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce k učebnici prvouky Já a můj svět pro 1. ročník

Metodický průvodce poskytuje řadu námětů pro výuku. Obsahuje očekávané výstupy, kompetence a především doporučené tematické rozvržení učiva do jednotlivých týdnů školního roku, ve kterém jsou přidány i návrhy dalšího mezipředmětového provázání s vybranými vyučovacími předměty. Nechybí náměty her určené k zábavnému opakování učiva, náměty k pozorování a náměty k pokusům a dalším aktivitám.

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Já a můj svět 1

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi pracovní učebnice, interaktivní verzi Pracovních listů Já a můj svět 1, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník (učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)
ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník (pracovní sešit vytvořený v souladu s RVP ZV)

Ve 2. ročníku Ája naučí žáky orientovat se v okolí jejich domovů. Dozví se, jak důležité je bezpečně se pohybovat v okolí školy, slušně se chovat ke kamarádům, pečovat o prostředí, ve kterém žijí, chránit přírodu, pečovat o své zdraví i zdraví ostatních, a mnoho dalších užitečných rad.

Učebnice žákům poslouží jako jejich první malá encyklopedie o světě, který je obklopuje, naučí se v ní vyhledávat potřebné informace při plnění projektových úkolů s Ájou, a všímat si rozmanitosti života kolem nás prostřednictvím fotografií detailů z přírody.

Na celobarevných obrazových dvojstranách žáky upoutá svět rostlin a živočichů z okolí jejich domova. Zajímavostí jsou rady ochránce přírody, které najdou ve spodní části strany. Nechybí ani oblíbené mezipředmětové odkazy.

Základní vědomosti a dovednosti jsou přehledně umístěny do barevných pruhů.

Pojetí pracovního sešitu vyvozuje učivo zábavnou formou bádání, pozorování, odhalování tajemství, luštění a her. Učivo je opakováno v pravidelných cyklických opakováních. Velmi praktické jsou karty s otázkami pro samostatnou práci žáků v příloze.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 22–26

ŠTIKOVÁ, V. Pracovní listy k učebnici Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník (opakování po lekcích)

Ve 2. ročníku si už žáci zkouší z učiva zapamatovat podstatné informace. V tabulkách na prvních stranách listů se naučí shrnout učivo do přehledů a doplňují pouze chybějící údaje. Na zadních stranách listů už zkusí aplikovat získané vědomosti v úkolech a vyjadřovat se vlastními

slovy. Pro snadnou orientaci jsou pracovní listy i barevně sladěny s barvami lekcí v učebnici a pracovním sešitě. Praktickou pomůckou jsou vyplněné tabulky na obálce, do kterých mohou žáci kdykoli během roku nahlédnout a učivo si připomenout.

ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce k učebnici prvouky Já a můj svět pro 2. ročník

Metodický průvodce poskytuje řadu námětů pro výuku. Obsahuje očekávané výstupy, kompetence a především doporučené tematické rozvržení učiva do jednotlivých týdnů školního roku, ve kterém jsou přidány i návrhy dalšího mezipředmětového provázání s vybranými vyučovacími předměty. Nechybí náměty her určené k zábavnému opakování učiva, náměty k pozorování a náměty k pokusům a dalším aktivitám.

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Já a můj svět 2

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu a pracovních listů Já a můj svět 2, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník (učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)
ŠTIKOVÁ, V. Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník (pracovní sešit vytvořený v souladu s RVP ZV)

Ve 3. ročníku se žáci s Ájou rozloučí a završí znalosti 1. období RVP ZV. Stanou se kamarády přírody a pomohou Áje zlepšit prostředí, ve kterém žijí. Tatínek Áji zavede žáky do světa ekologie. Naučí se mnoho nového o světě kolem nás především očima ochránce přírody. Na celobarevných obrazových dvojstranách si prohlédnou život živých organizmů, které žijí v určitém společném prostředí. Poznají blíže své tělo a naučí malé školáky, jak pečovat o své zdraví. Základní vědomosti a dovednosti jsou přehledně umístěny do barevných pruhů. Nechybí ani oblíbené mezipředmětové odkazy. Žákům i rodičům usnadní přípravu do výuky přehledné shrnutí učiva v tabulkách v závěru učebnice. Procvičí si znalost abecedy v abecedním rejstříku slov, který dopomáhá zejména ke snadné orientaci v učebnici. Pracovní sešit obsahuje řadu námětů k projektům, vtipných a zábavných úkolů k vyvození učiva, her, křížovek, rébusů k procvičení učiva na opakovacích stranách k tématům. V pravidelných cyklických opakováních jsou opět úkoly zaměřené pohybově, hudebně, matematicky nebo výtvarně v tzv. Ájině zpravodaji. Na konci pracovního sešitu pak žáci najdou praktické stránky s opakovacími úkoly k vystřižení. Řešení vybraných úkolů je v příloze.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 26–31

ŠTIKOVÁ, V. Pracovní listy k učebnici Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník (opakování po lekcích)

Pracovní listy nejsou určeny k prověřování znalostí, ale k systematické přípravě žáků na samostudium. Žáci se z učiva, které si osvojili, učí shrnout základní informace. Vyvozují si je na tom, co je jim blízké. K probranému tématu žáci naleznou na pracovním listu také úkoly určené k samostatné práci. Nabízejí také návod, jak k systematickému zpřehlednění vědomostí využít

tabulku. S tabulkami žáci pracují společně. S úkoly určenými k samostatné práci pracují až v následující hodině. Pro snadnou orientaci jsou pracovní listy i barevně sladěny s barvou lekcí v učebnici a v pracovním sešitě.

ŠTIKOVÁ, V. Metodický průvodce k učebnici prvouky Já a můj svět pro 3. ročník

Metodický průvodce poskytuje řadu námětů pro výuku. Obsahuje očekávané výstupy, kompetence a především doporučené tematické rozvržení učiva do jednotlivých týdnů školního roku, ve kterém jsou přidány i návrhy dalšího mezipředmětového provázání s vybranými vyučovacími předměty. Nechybí náměty her určené k zábavnému opakování učiva, náměty k pozorování, náměty k pokusům, projektovému vyučování a dalším aktivitám a čtvrtletní a pololetní testy.

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Já a můj svět 3

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

Varianta 3: AMOS – OSKAROVA PRVOUKA

Soubor učebních materiálů Prvouky pro 1.–3. ročník – varianta AMOS – Oskarova prvouka

DOLEŽALOVÁ, A. B., NOVOTNÝ, M. Oskarova prvouka 1 – Objevujeme a poznáváme s Oskarem – učebnice pro 1. ročník

Oskarova prvouka 1 spolu se Čteme a píšeme s Agátou a Matýskovou matematikou tvoří graficky a didakticky provázaný soubor vzdělávacích materiálů AMOS pro 1. ročník. Učebnice je koncipována tak, aby byl žák již od první hodiny schopen díky piktografickému zadání samostatně přečíst si zadání a porozumět mu. Zároveň jsou postupně využívány nabývané čtenářské dovednosti. Systematicky je využíváno myšlenkových map jak k navození témat a inspiraci vyjadřování žáků, tak k opakování.

Učebnice je koncipována tak, aby vyhovovala práci s žáky, kteří postupují standardním tempem. Do 1. ročníku ale často nastupují i žáci, kteří již umí číst a psát, případně se učí velmi rychle a potřebují činnosti navíc, aby se mohli dále rozvíjet. Tito žáci i metody užité při jejich výuce (např. výuka globálního čtení) vyžadují specifický prostor a zvláštní úkoly, které tato prvouka rovněž nabízí. Nejsou však primárně určeny k řešení všemi žáky.

Učebnicí žáky provází papoušek Oskar. Společně se seznámí s tématy Ve škole, Na podzim, Rodina, V zimě, Člověk, Na jaře, Čas, V létě a Domov. Učebnici pak uzavírá Opakování. Přílohou učebnice je sada samolepek, které žáci využívají ve vybraných cvičeních a pro lepší orientaci v učebnici (nahrazuje vystřihování a lepení lepidlem).

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 32–37

DOLEŽALOVÁ, A. B., NOVOTNÝ, M., BROM, Z. Metodický průvodce Oskarově prvouce 1

Metodický průvodce k učebnici je připraven tak, aby provázel vyučující výukou prvouky v 1. ročníku podle učebnice Oskarova prvouka 1 „Objevujeme a poznáváme s Oskarem“.

Na úvodních stranách metodického průvodce je zařazeno krátké seznámení se všemi metodickými materiály, které jsou k této výuce prvouky připraveny.

Vyučující mají k dispozici také přehled učiva a očekáváné výstupy podle jednotlivých kapitol. Protože obsah jednotlivých stránek je úzce spjat s výukou čtení, tedy s tím, co již žáci dokážou přečíst, doporučujeme, aby vyučující postupovali podle navrženého časového plánu. Ten je připraven tak, aby výuka čtení s učebnicemi Čteme a píšeme s Agátou a výuka matematiky s učebnicemi Matýskova matematika probíhaly souběžně s výukou prvouky. Tím by se nemělo stát, že by žáci v prvouce narazili na texty, ve kterých jsou zařazena písmena nebo čísla, která se ještě neučili.

Stěžejní částí metodického průvodce je popis práce s jednotlivými stránkami učebnice. Vždy jsou uváděna klíčová slova, která jsou pro danou stránku nejdůležitější. Před metodickým návodem je u každého cvičení uveden cíl, který si dané cvičení klade. Následuje stručný postup práce se cvičením, někdy i možnost různých postupů. Za každým cvičením jsou uvedeny možnosti mezipředmětových vztahů.

Metodický průvodce nabízí také speciální úkoly pro žáky, kteří již umí číst a psát, případně se učí velmi rychle a potřebují pro svůj další rozvoj činnosti navíc (nemusí je plnit všichni žáci). Na konci každé kapitoly jsou pak zařazeny náměty na didaktické hry, které se vztahují k probíraným tématům.

MIUč+ Oskarova prvouka 1 – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezi-předmětové vztahy a webové odkazy.

MIUč+ Oskarovy pokusy 1 – sada pokusů pro 1. a 2. ročník

Obsahuje ověřené pokusy, které mohou žáci se snadno dostupnými pomůckami (např. plastový kelímek, malý talíř, voda, rozinky apod.) provádět samostatně. Materiály jsou určené pro učitele a zahrnují jak fotografický návod na provedení pokusu, tak jeho vysvětlení v podobě zjednodušené i podobě odbornější. Rozsah a čas zařazení pokusů do výuky je čistě na učiteli, dle možností konkrétní třídy, a to v průběhu 1. nebo 2. ročníku.

NOVOTNÝ, M., BROM, Z. Oskarova prvouka 2 – Objevujeme a poznáváme s Oskarem – pracovní sešit pro 2. ročník

Oskarova prvouka 2, pracovní sešit pro 2. ročník graficky a didakticky navazuje na provázaný soubor vzdělávacích materiálů AMOS pro 1. ročník. Pracovní sešit je koncipován tak, aby navazoval na učebnici prvouky pro 2. ročník Já a můj svět 2 z našeho nakladatelství.

Pracovní sešit je rozdělen do devíti kapitol: Škola, Podzim, Rodina, Zima, Člověk, Jaro, Čas, Léto, Domov. Součástí jsou i pololetní a závěrečné opakování. Stejně jako v učebnici pro 1. ročník jím žáky provází papoušek Oskar.

Také svým pojetím pracovní sešit navazuje na učebnici Oskarova prvouka 1. Jsou v něm zařazeny různé typy cvičení, které se rozvíjejí podle toho, jak žáci průběžně získávají čtenářské a další dovednosti.

Na konci každé kapitoly je uvedeno cvičení věnované formativnímu hodnocení žáka, a to na základě výroků. Tento prvek bude zařazen a dále rozvíjen i v dalším ročníku.

Přílohou pracovního sešitu je sada samolepek, se kterými žáci pracují u vybraných cvičení. Samolepky jsou umístěny napevno uprostřed pracovního sešitu a jsou v souboru seřazeny postupně podle využití v jednotlivých kapitolách pracovního sešitu.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 38–41

DOLEŽALOVÁ, A. B., BIČANOVÁ, L., BROM, Z. Metodický průvodce Oskarově prvouce 2

Metodický průvodce k pracovnímu sešitu Oskarova prvouka 2 je připraven tak, aby provázel vyučující výukou prvouky ve 2. ročníku.

Na úvodních stranách metodického průvodce je zařazeno krátké seznámení se všemi metodickými materiály, které jsou k výuce prvouky v tomto ročníku připraveny. Vyučující mají rovněž k dispozici přehled učiva a očekávané výstupy podle jednotlivých kapitol a dále klíčové kompetence žáků. Metodický průvodce přináší také návrh na rozdělení učiva do jednotlivých měsíců školního roku.

Stěžejní částí metodického průvodce je popis práce s jednotlivými stranami učebnice. Na konci metodického průvodce je zařazena příloha obsahující básně a písně k jednotlivým tématům prvouky. Dle svého uvážení je vyučující může využít v různých částech vyučovací hodiny.

MIUč+ Oskarova prvouka 2 – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice Já a můj svět 2, pracovního sešitu Oskarova prvouka 2, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

MIUč+ Oskarovy pokusy 2 – sada pokusů pro 2. a 3. ročník

Obsahuje ověřené pokusy, které mohou žáci se snadno dostupnými pomůckami provádět samostatně. Materiály jsou určené pro učitele a zahrnují jak fotografický návod na provedení pokusu, tak jeho vysvětlení v podobě zjednodušené i podobě odbornější. Rozsah a čas zařazení pokusů do výuky je čistě na učiteli, dle možností konkrétní třídy, a to v průběhu 2. nebo 3. ročníku.

NOVOTNÝ, M., BROM, Z. Oskarova prvouka 3 – Objevujeme a poznáváme s Oskarem – pracovní sešit pro 3. ročník

Pracovní sešit Oskarova prvouka 3 graficky a didakticky navazuje na pracovní sešit Oskarova prvouka pro 2. ročník. Je koncipován tak, aby navazoval na učebnici prvouky pro 3. ročník Já a můj svět 3 z našeho nakladatelství.

Pracovní sešit je rozdělen do osmi kapitol: Škola, Domov, Náš svět, Žijeme na Zemi, Rostliny a houby, Živočichové, Člověk a Žijeme zdravě. Součástí jsou i pololetní a závěrečné opakování.

Se vstupem do 3. ročníku papoušek Oskar postupně „předává štafetu“ chlapci Hugovi a jeho kamarádům. Dovednosti a znalosti jsou představovány v textech zachycujících reálné situace blízké uvažování třeťáků. Žáci při práci s texty opakovaně uplatňují a postupně rozvíjejí čtenářské dovednosti. Samostatně vyhledávají a vyznačují klíčová slova a podstatné informace, dále

s nimi pracují, odpovídají na otázky, tvoří si vlastní názor a diskutují o něm. Zařazována jsou jak cvičení žákům známá z 1. a 2. ročníku, tak pokročilejší cvičení osvědčená v materiálech Jsem čtenář.

Cvičení na aplikaci čtení s porozuměním vedou žáky k dovednosti vyhodnotit, které nejpodstatnější informace tvořící základní učivo jsou vhodné k zápisu do sešitu. K tomu jim od 4. kapitoly dále napomáhají úkoly k dotváření zápisů, které si tvoří chlapec Hugo. Žáci se tak připravují na následující ročníky, kde jsou vyžadovány samostatné porozumění textům a tvorba zápisů.

Spolu s poznáváním probírané látky vedou pravidelně zařazovaná cvičení k rozvoji orientace na mapách a plánech, práce s tabulkami, nabývání argumentačních schopností, vnímání emocí, praktickému využívání matematiky, získávání finanční gramotnosti a dalších klíčových dovedností.

Na konci každé kapitoly je uvedeno cvičení věnované formativnímu hodnocení žáka.

Přílohou pracovního sešitu je sada samolepek, se kterými žáci pracují u vybraných cvičení. Samolepky jsou umístěny napevno uprostřed pracovního sešitu a jsou v souboru seřazeny postupně podle využití v jednotlivých kapitolách pracovního sešitu.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 42–46

DOLEŽALOVÁ, A. B., BIČANOVÁ, L., BROM, Z. Metodický průvodce Oskarově prvouce 3

Metodický průvodce k pracovnímu sešitu Oskarova prvouka 3 je připraven tak, aby provázel vyučující výukou prvouky ve 3. ročníku.

Na úvodních stranách metodického průvodce je zařazeno krátké seznámení se všemi metodickými materiály, které jsou k výuce prvouky v tomto ročníku připraveny. Vyučující mají rovněž k dispozici přehled učiva a očekávané výstupy podle jednotlivých kapitol a dále klíčové kompetence žáků. Metodický průvodce přináší také návrh na rozdělení učiva do jednotlivých měsíců školního roku.

Stěžejní částí metodického průvodce je popis práce s jednotlivými stranami učebnice. Na konci metodického průvodce je zařazena příloha obsahující básně a písně k jednotlivým tématům prvouky. Dle svého uvážení je vyučující může využít v různých částech vyučovací hodiny.

MIUč+ Oskarova prvouka 3 – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice Já a můj svět 3, pracovního sešitu Oskarova prvouka 3, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

MIUč+ Oskarovy pokusy 2 – sada pokusů pro 2. a 3. ročník

Obsahuje ověřené pokusy, které mohou žáci se snadno dostupnými pomůckami provádět samostatně. Materiály jsou určené pro učitele a zahrnují jak fotografický návod na provedení pokusu, tak jeho vysvětlení v podobě zjednodušené i podobě odbornější. Rozsah a čas zařazení pokusů do výuky je čistě na učiteli, dle možností konkrétní třídy, a to v průběhu 2. nebo 3. ročníku.

ANOTACE K UČEBNÍM MATERIÁLŮM ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK

Varianta 1: Duhová řada

Soubor učebních materiálů Přírodovědy pro 4.–5. ročník (Duhová řada)

ŠTIKOVÁ V. Člověk a jeho svět – Přírodověda pro 4. ročník (učebnice pro 4. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
ŠTIKOVÁ V. Člověk a jeho svět – Přírodověda pro 4. ročník (pracovní sešit pro 4. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

S učebnicí Přírodovědy pro 4. ročník budou žáci objevovat živý svět kolem sebe. Zaměří se na život rostlin a živočichů ve svém okolí a budou si všímat rozdílností živých organizmů v různých prostředích. Žáci mohou své poznatky rozšiřovat v mezipředmětových úkolech a procvičovat v zábavném opakování. Přiblížena bude také neživá příroda a dále se seznámí s životem v různých společenstvech, který je zaujme svou rozmanitostí znázorněnou na celobarevných obrazových dvojstranách. Učebnice žáky seznámí s rozličnými druhy rostlin a živočichů, které spolu žijí ve společenstvech lesů, luk, vod, polí nebo v okolí našich obydlí. Závěr učebnice je pak věnovaný soužití člověka s přírodou a mimořádným událostem v přírodě. Cyklické opakování probíhá zábavnou formou hry. Učebnice je vybavena oblíbeným rejstříkem pojmů.

V barevném pracovním sešitě si žáci zopakují probrané učivo, dále se naučí zaznamenávat si svá pozorování, srovnávat výsledky pozorování a vyvozovat závěry. Nechybějí zde opět zábavná luštění.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 47–52

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Člověk a jeho svět – Přírodověda pro 4. ročník

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

MATYÁŠEK, J., ŠTIKOVÁ, V., TRNA, J. Přírodověda pro 5. ročník – Člověk a jeho svět (učebnice pro 5. ročník upravená v souladu s RVP ZV)
MATYÁŠEK, J., ŠTIKOVÁ, V., TRNA, J. Přírodověda pro 5. ročník – Člověk a jeho svět (pracovní sešit pro 5. ročník upravený v souladu s RVP ZV)

Přírodověda pro 5. ročník začíná výpravou za poznáním vesmíru, žáci se podívají do hlubin naší země nebo budou mít možnost nahlédnout pod povrch našeho těla. Dále se seznámí s živočichy a rostlinami v rozmanitých krajinách naší země. Nechybí ani probádání technického světa kolem nás. Učebnice je celkově věnovaná člověku a světu, který nás obklopuje.

Dále obsahuje tato témata:

- Rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality, chování k druhému pohlaví a bezpečné způsoby sexuálního chování
- Soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům, práce fyzická a duševní, zaměstnání
- Nesnášenlivost mezi lidmi, rasismus, globální problémy přírodního prostředí
- Návykové látky a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, způsoby odmítání návykových látek (modelové situace)
- Člověk a informace, nebezpečí závislosti, bezpečná komunikace prostřednictvím elektronických médií, nebezpečí kyberšikany, ochrana soukromí, nutnost ověřování informací, jak nenaletět podvodníkům
- Osobní bezpečí, krizové situace – bezpečné chování v rizikovém prostředí, nebezpečné látky – nutnost označování nebezpečných látek, způsoby skladování, chování v situacích ohrožujících zdraví, vnímání dopravních situací a vyvozování odpovídajících závěrů pro chování chodce a cyklisty, první pomoc
- Šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích

Probrané učivo je přehledně shrnuto v barevných pruzích. Všemi kapitolami proniká síla životodárného Slunce. V opakovacích „tematických krabičkách“ žáci najdou náměty k úkolům ke shrnutí každého tématu. Na začátku učebnice se pobaví ve vtipném kvízu, se kterým si připomenou poznatky z učiva nižších ročníků. Na konci učebnice je potěší opět přehledné zpracování učiva v tabulkách. Netradiční formou je pojato závěrečné shrnutí učiva, ve kterém si mohou žáci přímo sami vyhledat odpovědi. Pomůže žákům pro rychlou domácí přípravu. Učebnicí prolíná také encyklopedický slovníček zajímavých pojmů. Na každé straně dole jsou pak námět k zamyšlení o životě a vlivu na životní prostředí (tzv. průřezové téma).

Pracovní sešit učebnici vhodně doplňuje, je plný námětů, ve kterých si žáci vyvodí, zopakují i procvičí učivo v úkolech pozorovacích, pamětných i zábavných.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 52–56

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Přírodověda pro 5. ročník – Člověk a jeho svět

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

Soubor učebních materiálů Vlastivědy pro 4.–5. ročník (Duhová řada)

ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast (učebnice pro 4. ročník upravená v souladu s RVP ZV)
ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast (pracovní sešit pro 4. ročník upravený v souladu s RVP ZV)

V rámci poznávání naší vlasti se žáci vydají na putování po České republice. Seznámí se s její polohou, přírodním charakterem, hospodářstvím a politickým uspořádáním. Zastoupena jsou témata práva dítěte (základní lidská práva), korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, soukromého vlastnictví, duševních hodnot, armáda ČR, obchod a peníze – základní formy vlastnictví; používání peněz v běžných situacích (hotovostní a bezhotovostní forma peněz), rozpočet (příjmy a výdaje domácnosti), zvažování možností realizace výdajů, spoření, půjčky, banka.

Žáci se naučí orientovat v krajině a pracovat s mapami a plány. Předností učebnice jsou přehledné mapky jednotlivých krajů, samostatné mapky povrchu, vodstva, zemědělství a průmyslu, ve kterých mohou žáci z ptačí perspektivy snadno pozorovat konkrétní údaje z probíraného učiva. Naučí se také pracovat s příruční vlastivědnou mapou České republiky, vloženou do každé učebnice.

S pracovním sešitem si zábavnou formou procvičí probrané učivo. Přiložené jsou i náměty k průběžnému čtvrtletnímu opakování. V příloze jsou pak praktické úkoly se slepými mapkami.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 56–63

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

CHALUPA, P., ŠTIKOVÁ, V. Vlastivěda pro 5. ročník – Česká republika jako součást Evropy (učebnice pro 5. ročník upravená v souladu s RVP ZV)
ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. Vlastivěda pro 5. ročník – Česká republika jako součást Evropy (pracovní sešit pro 5. ročník upravený v souladu s RVP ZV)

V 5. ročníku žáci nahlédnou do krajů České republiky v pozvánkách na inspirativních dvoustranách se samostatnou přehlednou mapkou kraje a fotografickou upoutávkou zajímavých míst v kraji. V tabulce na konci každé dvoustrany je uveden přehled mezipředmětových námětů k prohloubení probraného učiva. Na konci učiva k jednotlivým krajům je zařazena velmi inspirativní procházka Prahou. Ve druhé části učebnice žáci pohlédnou na naši vlast jako na srdce Evropy. Seznámí se s polohou České republiky v rámci Evropy, se sousedními zeměmi, přiblíženo jim bude také přírodní, hospodářské a historické bohatství Evropy. Příloha učebnice obsahuje podrobnou mapu České republiky a mapu Evropy.

Pracovní sešit nabízí spoustu možností k procvičení učiva, ať už formou oblíbených slepých map a doplňovacích úkolů nebo zábavného pátrání a objevování zajímavostí života v rodných krajích. Součástí je i objevování zajímavostí ze života kamarádů z Evropy.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 63–66

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Vlastivěda pro 5. ročník – Česká republika jako součást Evropy

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

STŘÍBRNÁ, I. a kol. Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin (učebnice pro 4. ročník upravená v souladu s RVP ZV)
STŘÍBRNÁ, I. a kol. Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin (pracovní sešit pro 4. ročník upravený v souladu s RVP ZV)

Do učebnice jsou zařazeny hlavní a nejdůležitější události nejstarších českých dějin dovedené po nástup Habsburků na český trůn (konec středověku, začátek novověku). Učivo začíná českými zeměmi v pravěku, následuje příchod Slovanů, Sámův kmenový svaz, nechybí ani nejstarší české pověsti. Dále se žáci seznámí s Velkomoravskou říší, českým státem a následným vznikem Českého království, k nimž neodmyslitelně patří vláda Přemyslovců a Lucemburků. Husitské války a první Habsburkové na českém trůně učebnici pro 4. ročník uzavírají. Žáci poznají nejen dějinné události, ale bude jim přiblížen také všední život v daném období. Další události, počínaje bitvou na Bílé hoře až po současnost, jsou v učebnici pro 5. ročník.

Celou učebnicí prolínají úkoly vztahující se k učivu probíranému v dalších předmětech. Snahou autorů bylo uvést dějinné události do souvislostí s učivem probíraným ve vlastivědě – zeměpisné části a s texty čtenými v hodinách českého jazyka. Žáci jsou také vedeni k tomu, aby dokázali vyhledávat informace v knihovnách, archivech, muzeích a podobně.

Procvičení učiva každé tematické části je zakončeno přehledem nejdůležitějších událostí daného dějinného úseku doplněným názornými obrázky.

V učebnici najdou žáci také vloženou přílohu přinášející přehled veškerých probíraných událostí zpracovaný v časovém sledu na časových osách.

Učebnici vhodně doplňuje pracovní sešit, který zahrnuje mnoho zábavných úkolů a her k procvičení učiva a dalších námětů pro činnostní styl výuky.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 66–71

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

ČAPKA, F. Vlastivěda pro 5. ročník – Významné události nových českých dějin (*učebnice pro 5. ročník ZŠ upravená v souladu s RVP ZV*)
ČAPKA, F. Vlastivěda pro 5. ročník – Významné události nových českých dějin (*pracovní sešit pro 5. ročník upravený v souladu s RVP ZV*)

V učebnici jsou v 15 kapitolách zařazeny stěžejní události českých dějin od počátku novověku až do období vzniku demokracie. Tematicky pak můžeme mluvit o době pobělohorské, období baroka, postupném průmyslovém vývoji, vzniku občanské společnosti, Československé republiky, válečné i poválečné době až ke vzniku demokracie. Důraz je zde kladen na přiblížení každodenního života lidí v minulosti, proměny jejich práce a bydlení. K získání celkového časového přehledu je přiložena přehledná časová osa. Žáci jsou vedeni k tomu, aby dokázali vyhledávat další informace a zajímavosti v knihovnách, archivech, muzeích a podobně.

Pracovní sešit je rovněž rozvržen do stejných částí jako učebnice a vhodně ji doplňuje.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 71–78

MIUč+ Multimediální interaktivní učebnice plus – Vlastivěda pro 5. ročník – Významné události nových českých dějin

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

Varianta 2: Porozumění v souvislostech

Ke každé učebnici i pracovnímu sešitu je vytvořena multimediální interaktivní učebnice plus (MIUč+). Od roku 2023 je v MIUč+ dostupná i funkce přizpůsobení obsahu učebnice ŠVP: V učitelských účtech MIUč+ lze snadno zvolit, zda je daný text v souladu s aktuálním ŠVP, nebo jeho rámec přesahuje. Vedle každého výkladového textu se v online verzi MIUč+ (pouze v učitelských účtech) zobrazuje zatržítko, které vyučujícímu umožní zvolit, zda je dané učivo v souladu s ŠVP. Pokud tomu tak není, vyučující vybere možnost „Nad rámec našeho ŠVP“ a všem přihlášeným uživatelům ze školy se přes daný text v MIUč+ zobrazí šedý poloprůhledný rámeček.

(Podrobné informace jsou dostupné na https://ucebnice.on-line/prizpusobeni-svp/.)

Soubor učebních materiálů Přírodovědy pro 4.–5. ročník (Porozumění v souvislostech)

KLINKOVSKÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 4 – Porozumění v souvislostech (učebnice pro 4. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
KLINKOVSKÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 4 – Porozumění v souvislostech (pracovní sešit pro 4. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

Učebnice pro 4. ročník obsahuje přehledné členění organismů na houby, rostliny a živočichy. Největší prostor je věnován jednotlivým ekosystémům, které se nacházejí v naší republice a jsou tedy dětem blízké. Žáci se seznámí se základními druhy organizmů žijícími v lese, na louce a pastvině, na poli, v parku, v okolí lidských obydlí, v rybníce a v potoce a řece. V závěru kapitol o ekosystémech je uveden význam daného ekosystému pro člověka a vysvětlení, proč je správné chování člověka k přírodě důležité.

Kapitola o ochraně přírody je stručným shrnutím již probraných témat. V kapitole o mimořádných událostech v přírodě žáci naleznou praktický návod, jak se zachovat v případě požáru, vichřice, bouřky apod.

Na konci učebnice jsou pak tipy na čtyři vycházky ve čtyřech ročních obdobích. Nejprve je vždy příslušné roční období charakterizováno krátkým textem, následuje příprava vycházky a možnosti praktické činnosti s dětmi na vycházce. Nechybí ani nápady, které hry lze s dětmi venku hrát. Vycházky mají motivační charakter. Jejich úkolem je ukázat žákům proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích a vést je k tomu, aby ji měli rádi, často se do ní vraceli a uměli ji chránit.

Učebnice je doplněna pracovním sešitem, který svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. V pracovním sešitu jsou různě zaměřené úkoly (spojovačky, doplňovačky, křížovky, popisy fotografií, popisy tělních soustav, otevřené otázky apod.), jejichž řešením si žáci budou učivo upevňovat. Obsaženy jsou také úkoly zábavné – přesmyčky nebo hledání cesty bludištěm.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 79–82

MIUč+ Přírodověda 4 – Porozumění v souvislostech – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

KLINKOVSKÁ, L., KONEČNÁ, M., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 5 – Porozumění v souvislostech (učebnice pro 5. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
KLINKOVSKÁ, L., KONEČNÁ, M., NOVÁKOVÁ, Z. Přírodověda 5 – Porozumění v souvislostech (pracovní sešit pro 5. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

Učebnice Přírodověda pro 5. ročník v úvodu žáky seznamuje se základními podmínkami života na Zemi. Nejprve je představena gravitace jako příklad působení přírodních zákonů a pak podmínky života dané neživou přírodou – teplo a světlo ze Slunce, vzduch, voda, nerosty a horniny a půda. V kapitole o teple a světle jsou na pohybech Země vysvětleny střídání dne a noci i různé podmínky v základních podnebných pásech (včetně střídání ročních období v mírném podnebném pásu) a přizpůsobení živočichů a rostlin podnebným podmínkám. Další kapitoly jsou věnovány významu atmosféry a utváření počasí, skupenství vody a výskytu vody na Zemi. Zabývají se také dělením nerostných surovin na nerudní suroviny, rudy a paliva včetně jejich využití a půdou.

Následující tematický celek přiblíží žákům základní poznatky o vesmíru – o jeho vzniku, galaxiích, hvězdách, sluneční soustavě i našem nejbližším vesmírném tělese – Měsíci. Pozornost je věnována i pozorování a zkoumání vesmíru.

Další tematický celek s názvem Člověk je věnován stavbě lidského těla a jeho fungování. V této kapitole se snažíme přiblížit žákům jednotlivé tělní soustavy a zároveň je naučit, jak mají pečovat o své zdraví. Velká pozornost je věnována nácviku první pomoci.

V tematickém celku Člověk ve společnosti jsou obsažena tato témata: rodina, partnerství, mezilidské vztahy, soužití mezi lidmi, rasismus, globální problémy, šikana, týrání a sexuální zneužívání, člověk a informace, zdraví a závislost, osobní bezpečí, přivolání odborné pomoci.

Poslední krátká kapitola se věnuje mimořádným událostem.

Učebnice je doplněna pracovním sešitem, který svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. V pracovním sešitu jsou různě zaměřené úkoly (spojovačky, doplňovačky, křížovky, popisy fotografií, popisy tělních soustav, otevřené otázky apod.), jejichž řešením si žáci budou učivo upevňovat. Obsaženy jsou také úkoly zábavné – přesmyčky nebo hledání cesty bludištěm.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 82–86

<u>Odlišnosti materiálů pro výuku přírodovědy varianty „Porozumění v souvislostech“ od původních materiálů (duhové varianty):</u>

- *Porozumění v souvislostech* – v úvodu kapitoly jsou úvodní texty propojené s praktickým životem
- V 5. ročníku je *rozšířeno učivo první pomoci a prevence poranění a úrazů*
- V 5. ročníku je *jiným způsobem řešena neživá příroda v rámci kapitoly Žijeme na Zemi a Žijeme ve vesmíru*

- gravitace jako příklad přírodních zákonů ovlivňujících podmínky života na Zemi
- obíhání Země kolem Slunce a její rotace kolem její trvale nakloněné osy vedou ke vzniku různých teplotních podmínek na Zemi – příprava na rozlišení tří základních podnebných pásů a vysvětlení podnebí
- uvádění druhových jmen pro určení
- skleníkový efekt jako pozitivum vs. nebezpečí jeho zesilování
- atmosféra – počasí
- hvězdy a souhvězdí v různých kapitolách, pro zdůraznění, že souhvězdí si člověk uměle vytvořil jako pomůcku pro orientaci na obloze

MIUč+ Přírodověda 5 – Porozumění v souvislostech – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

Soubor učebních materiálů Vlastivědy pro 4.–5. ročník (Porozumění v souvislostech)

KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme (učebnice pro 4. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme (pracovní sešit pro 4. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

Učebnice žáky vede nejen ke znalostem základních geografických údajů, ale také k získání kompetencí potřebných pro aktivní občanský i osobní život. Učebnice je rozdělena do čtyř základních oddílů:

V oddíle „Žijeme mezi lidmi“ se žáci zamýšlí nad tím, jaké máme vlastnosti, jak si můžeme plánovat plnění úkolů či jak se k sobě navzájem máme správně chovat.

V oddíle „Žijeme na Zemi“ si žáci rozšíří dosavadní znalosti o Zemi, o podnebí a počasí, O typech krajin, orientaci v krajině a na mapě a seznámí se základními geografickými údaji o Evropě.

Oddíl „Žijeme v České republice“ žákům představí Českou republiku z hlediska zeměpisného, kulturního i hospodářského, přičemž žáky vede zejména k bližšímu poznání oblastí, v nichž žijí.

Závěrečný oddíl „Základy finanční gramotnosti“ žákům dané téma přiblíží v rozsahu přiměřeném jejich věku.

Učební text je doplněn množstvím různorodých úkolů, fotografií a vysvětlujících a zároveň zpříjemňujících ilustrací s myšákem.

Barevný pracovní sešit tvoří s učebnicí jeden funkční celek a svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. Plnění úkolů žáky vede k vyhledávání a práci s informacemi z učebnice a dalších zdrojů. Pomocí otevřených otázek i nápaditých a zábavných úkolů si žáci procvičí

a upevní učivo. Sešit obsahuje příruční vlastivědnou mapu České republiky, stručné shrnutí a zvláštní stranu určenou pro záznamy o žákově bydlišti a kraji.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 87–93

Odlišnosti materiálů pro výuku vlastivědy *Vlastivěda – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme* od původních materiálů (duhové varianty):

- na základě přesvědčení, že výchova ke zdravému vlastenectví a občanství nespočívá pouze ve znalostech, ale také v zodpovědnosti a zájmu o své okolí a vlast, jsou nově zařazena témata, která u žáků podporují sebepoznání a sebehodnocení, podněcují je ke kritickému myšlení a povzbuzují je v jejich prosociálním chování a v zájmu o dění ve společnosti
- místo výčtů a vyjmenovávání zeměpisných údajů je větší prostor věnován tomu, aby se žáci naučili vyhledávat informace v mapách či jednoduchých grafech či na internetu
- vzhledem k tomu, že nové učivo vlastivědy je často prohloubením dosavadních znalostí z prvouky, jsou jednotlivé kapitoly uvozeny obrazovou myšlenkovou mapou s tematicky volenou ilustrací myšáka a jednoduchými otázkami, které zároveň označují části kapitoly; myšlenkové mapy mohou pomoci jak při opakování, tak při navození zájmu o nové poznatky
- učební text je proložen otázkami k textu, otázkami odkazujícími na souvislost s již probraným učivem nebo otázkami k zamyšlení, u nichž je důraz kladen na vlastní vyvozování poznatků
- učebnice a pracovní sešit jsou více provázány, pro některé úkoly z učebnice jsou připraveny tabulky či místa k zápisu v pracovním sešitě, úkoly jsou většinou koncipovány tak, aby k jejich řešení žáky vedla práce s učebnicí, popř. vyhledávání na internetu
- přímo u příslušných pasáží učebního textu jsou uvedeny také úkoly s přesahem do jiných předmětů (český jazyk, přírodověda, matematika, výtvarná výchova, hudební výchova, dějepisná část vlastivědy) a žáci si tak mohou uvědomit učivo v jiném kontextu
- úkoly „Vyprávějte“ poskytují příležitost k nácviku kultivovaného vyjadřování a formulování vlastních myšlenek
- průřezová témata vedou k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů mezi lidmi a k uvědomování si následků lidských rozhodnutí a činností
- mapy se nacházejí přímo u učiva (větší na dvojstraně), jehož se týkají
- motivační a ilustrační texty jsou doplněny otázkami, které žáky vedou ke zdokonalení čtení s porozuměním
- vzhledem k požadavku, aby se žáci zabývali zejména krajem, v němž žijí, jsou všechny kraje pouze společně stručně představeny na mapě v závěru kapitoly o krajích; informace o svém bydlišti a kraji, v němž žijí, žáci sami průběžně zpracují v úkolech „Mé bydliště a okolí“ a „Náš kraj“ (uprostřed pracovního sešitu) na základě úkolů v učebnici; v učebnici bude navíc uveden odkaz na stránky NOVÉ ŠKOLY, s.r.o., na nichž budou

k dispozici podrobnější představení jednotlivých krajů, z nichž si budou moci vyučující i žáci vybrat svůj kraj; všechna tato podrobnější představení jsou také součástí MIUč+

- pod čarou jsou uvedena anglická slovíčka, která souvisejí s probíraným učivem a pomáhají rozšiřování slovní zásoby žáků v anglickém jazyce
- k opakování a upevnění učiva přispívá stručné shrnutí s doplňujícími otázkami, popř. dvě opakování po uzavření větších učebních celků a závěrečné opakování

MIUč+ Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané (učebnice pro 5. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané (pracovní sešit pro 5. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

Učebnice je rozdělena do tří základních oddílů: „Jsme občané České republiky“, „Jsme obyvatelé Evropy“ a „Jsme obyvatelé světa“.

V prvním z nich se žáci seznámí s demokratickými principy fungování státu a s tím, jaký význam má stát pro své občany. Dozvědí se, co je podstatou občanské společnosti, jaký vliv na nás mohou mít média a jaká nebezpečí jim mohou hrozit v on-line prostředí.

Oddíl „Jsme obyvatelé Evropy“ navazuje na představení Evropy v minulém ročníku a vede žáky k uvědomění si společných evropských kořenů a bližšímu poznání sousedních států. Objasní také význam členství ČR v Evropské unii.

Poslední oddíl žáky vede k zamyšlení nad cíli mezinárodních organizací a nad globálními problémy, zejména změnou klimatu.

Učební text je doplněn množstvím různorodých úkolů a obrazového materiálu včetně oblíbených ilustrací s myšákem.

Barevný pracovní sešit tvoří s učebnicí jeden funkční celek a svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. Plnění úkolů žáky vede k vyhledávání a práci s informacemi z učebnice a dalších zdrojů. Pomocí otevřených otázek i nápaditých a zábavných úkolů si žáci procvičí a upevní učivo. Sešit obsahuje příruční vlastivědné a politické mapy Evropy a stručné shrnutí.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 94–98.

Odlišnosti materiálů pro výuku vlastivědy *Vlastivěda – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané* od původních materiálů (duhové varianty):

- nově jsou zařazena témata, která žáky vedou k uvědomění si praktických důsledků našeho života v České republice i v Evropské unii a povzbuzují je v jejich prosociálním chování a v zájmu o dění ve společnosti

- žáci jsou nabádáni k práci s digitálními technologiemi při získávání informací i jejich zpracování (např. formou prezentací)
- celá kapitola se zabývá úvodem do mediální výchovy, v němž je důraz kladen na kritický přístup k volně dostupným informacím a na etické jednání při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí
- místo výčtů a vyjmenovávání zeměpisných údajů je větší prostor věnován tomu, aby se žáci naučili vyhledávat informace v mapách či jednoduchých grafech či na internetu
- jednotlivé kapitoly jsou uvozeny obrazovou myšlenkovou mapou s tematicky volenou ilustrací myšáka a jednoduchými otázkami, které zároveň označují části kapitoly; myšlenkové mapy mohou pomoci jak při opakování, tak při navození zájmu o nové poznatky
- učební text je proložen otázkami k textu, otázkami odkazujícími na souvislost s již probraným učivem nebo otázkami k zamyšlení, u nichž je důraz kladen na vlastní vyvozování poznatků
- učebnice a pracovní sešit jsou více provázány, pro některé úkoly z učebnice jsou připraveny tabulky či místa k zápisu v pracovním sešitě, úkoly jsou většinou koncipovány tak, aby k jejich řešení žáky vedla práce s učebnicí, k vyhledávání na internetu a vlastnímu vyvození a zpracování údajů
- přímo u příslušných pasáží učebního textu jsou uvedeny také úkoly s přesahem do jiných předmětů (český jazyk, přírodověda, matematika, výtvarná výchova, hudební výchova, dějepisná část vlastivědy) a žáci si tak mohou uvědomit učivo v jiném kontextu
- úkoly „Vyprávějte“ poskytují příležitost k nácviku kultivovaného vyjadřování a formulování vlastních myšlenek
- mapy se nacházejí přímo u učiva (větší na dvojstraně), jehož se týkají
- motivační a ilustrační texty jsou doplněny otázkami, které žáky vedou ke zdokonalení čtení s porozuměním
- pod čarou jsou uvedena anglická slovíčka, která souvisejí s probíraným učivem a pomáhají rozšiřování slovní zásoby žáků v anglickém jazyce
- k opakování a upevnění učiva přispívá stručné shrnutí s doplňujícími otázkami, popř. dvě opakování po uzavření větších učebních celků a závěrečné opakování

MIUč+ Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku (učebnice pro 4. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 4. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku (pracovní sešit pro 4. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

Učebnice žákům představuje způsob života a práce našich předků a hlavní události nejstarších českých dějin, a to až po nástup Habsburků na český trůn.

V úvodu se žáci mohou zamyslet nad tím, jaký byl dějinný vývoj na našem území a co předcházelo jejich způsobu života. K tomu jim může pomoci i základní rozčlenění lidských dějin. Ujasní si, jak vznikl kalendář a jak lze využít časovou osu pro přehledné znázornění časové následnosti.

Následující kapitoly se již týkají konkrétních dějinných období na našem území: starší a mladší doby kamenné, doby bronzové, doby železné, příchodu a působení Keltů, Germánů, Slovanů, Sámova kmenového svazu, Velké Moravy, vlády přemyslovských knížat a králů, vlády Lucemburků včetně husitského hnutí a husitských válek, vlády Jiřího z Poděbrad a Jagellonců a počátků vlády Habsburků. Pomocí učebních textů a doprovodných ilustrací mohou žáci získat představu o dobovém způsobu života a práce (např. bydlení, vytváření sociálních skupin, nové dovednosti, vznik a rozmach řemesel, rozvoj zemědělství). Postupně se také seznámí s hlavními událostmi, které se podílely na utváření a vývoji českého státu. Důraz je přitom kladen na podporu vnímání provázanosti jednotlivých dějů a jevů v českém a částečně i v evropském kontextu.

V závěru kapitol si žáci společně s vtipným lišákem učivo zopakují prostřednictvím stručného shrnutí a opakovacích otázek. K prověření znalostí větších učebních celků jsou připravena dvě čtvrtletní a jedno závěrečné opakování.

Závěrečná kapitola na konci učebnice žáky vybízí k výpravám za poznáním našich dějin a předků do muzeí a archeoskanzenů, a to podle daného dějinného období. Cíle výletů jsou spolu s místy nalezišť významných historických artefaktů a staveb zmíněných v učebnici vyznačeny v mapě ČR.

Barevný pracovní sešit je rozvržen obdobně jako učebnice a svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. Pomocí otevřených otázek i nápaditých a zábavných úkolů (řešení doplňovaček, přesmyček, osmisměrek) si žáci procvičí a upevní učivo. Sešit obsahuje i časovou osu se shrnutím základních událostí probraného období našich dějin.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 99–104.

<u>Odlišnosti materiálů pro výuku vlastivědy *Vlastivěda – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku* od původních materiálů (duhové varianty):</u>

- v úvodu je uveden stručný přehled dělení lidských dějin
- jednotlivým obdobím pravěku i prvním známým národům na našem území je věnován větší prostor

- je upozorněno na to, že rozvoj dovedností a společnosti nebyl ve všech částech Evropy a světa stejný, a také na to, že se proto v době bronzové a železné v rámci dálkového obchodu obyvatelstvo našeho území mohlo setkat s mnohem rozvinutějšími dovednostmi a mohlo se jimi inspirovat
- české pověsti nejsou uvedeny v samostatné kapitole (tak jako probíraná historická období), ale jsou uvedeny v kapitole o příchodu Slovanů a o vládě přemyslovských knížat (s odkazy na hodiny českého jazyka a čtení); cílem bylo, aby žáci pověsti znali a dokázali jejich děj přibližně zařadit do určitého historického období a zároveň je však jasně odlišovali od skutečných historických událostí
- je více zohledněn aktuální pohled na české dějiny, aby byl celkový obraz panovníků vyváženější (např. u Boleslava I. nebo Jana Lucemburského)
- jednotlivé kapitoly začínají časovou osou, na níž je pro snazší orientaci vyznačeno právě probírané dějinné období
- v kapitolách a podkapitolách, které jsou věnovány dobovému způsobu života a práce, je zařazena velká motivační ilustrace s jednoduchými otázkami (procvičují zrakovou percepci a poskytují každému žákovi šanci na úspěch)
- kapitoly popisující utváření a vývoj českého státu obsahují navíc i motivační text, na němž se žáci mohou pomocí kontrolních otázek zdokonalit ve čtení s porozuměním
- na dvojstranách kapitol popisujících utváření a vývoj českého státu jsou v dolní části umístěny mapky, které mají poukazovat na provázanost českých dějinných událostí s těmi evropskými; tomu mohou napomáhat i doplňující informace uvedené jako zajímavosti, jejichž znalost by po žácích neměla být vyžadována
- učební text je proložen otázkami k textu, otázkami odkazujícími na souvislost s již probraným učivem nebo otázkami k zamyšlení (napomáhají zapamatování učiva a podporují rozvoj logického myšlení a vyvozování souvislostí)
- přímo u příslušných pasáží učebního textu jsou uvedeny také úkoly s přesahem do jiných předmětů (český jazyk, přírodověda, matematika, výtvarná výchova, hudební výchova, zeměpisná část vlastivědy)
- jsou zde uvedeny úkoly určené pro práci ve skupinách
- průřezová témata jsou zaměřena na uvědomování si mravních hodnot a také vedou k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů mezi lidmi a k uvědomování si následků lidských rozhodnutí a činností
- žáci jsou vedeni k tomu, aby pro lepší pochopení minulosti vyhledávali další informace a zajímavosti v muzeích, archeoskanzenech, na výstavách, v obecních kronikách a na internetu
- pod čarou jsou uvedena anglická slovíčka, která souvisejí s probíraným učivem

MIUč+ Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti (učebnice pro 5. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)
KONEČNÁ, M. Vlastivěda pro 5. ročník – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti (pracovní sešit pro 5. ročník vytvořený v souladu s RVP ZV)

Učebnice žákům představuje způsob života a práce našich předků a hlavní události českých dějin od protihabsburského povstání a jeho porážky na Bílé hoře až po vstup samostatné České republiky do Evropské unie. Učebnice je rozdělena do dvou celků uzavřených opakováním.

První celek obsahuje pět kapitol, které pojednávají o protihabsburském povstání a době pobělohorské, o osvícenské vládě Habsburků, o době národního obrození, o době rozmachu národního sebevědomí ve druhé polovině 19. století a o období první světové války a přípravě vzniku samostatného Československa.

Druhý celek je věnován moderním dějinám – v pěti kapitolách jsou probrány: období první republiky, období protektorátu a druhé světové války, poválečný vývoj a nástup komunistické totality, pražské jaro a normalizace a období obnovení demokracie a vzniku samostatné České republiky. Důraz je přitom kladen na podporu vnímání provázanosti jednotlivých událostí a jevů v českém a částečně i v evropském kontextu.

V závěru kapitol si žáci společně s vtipným lišákem učivo zopakují prostřednictvím stručného shrnutí a opakovacích otázek. K prověření znalostí větších učebních celků jsou připravena dvě čtvrtletní a jedno závěrečné opakování.

Závěrečná kapitola na konci učebnice žáky vybízí k výpravám za poznáním českých dějin a života našich předků. V mapě ČR jsou vyznačeny nejen skanzeny, památníky a muzea týkající se probíraných období, ale také místa, kde se nacházejí stavby a památky na ilustračních fotografiích.

Barevný pracovní sešit je rozvržen obdobně jako učebnice a svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. Pomocí otevřených otázek i nápaditých a zábavných úkolů (řešení doplňovaček, přesmyček, osmisměrek) si žáci procvičí a upevní učivo. Sešit obsahuje i časovou osu se shrnutím základních událostí probraného období našich dějin.

Podrobněji: Učivo a očekávané výstupy str. 104–111

Odlišnosti materiálů pro výuku vlastivědy *Vlastivěda – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti* od původních materiálů (duhové varianty):
jednotlivým obdobím moderních dějin je poskytnut výrazně větší prostor a jsou jim věnovány samostatné kapitoly

- v průřezových tématech je více akcentováno uvědomování si významu dodržování lidských práv a svobod, rozpoznání základních demokratických a nedemokratických rysů

společnosti (např. svoboda vyznání a smýšlení, volební právo a právo na svobodné volby) a utváření hodnot, jako je spravedlnost, solidarita a tolerance (např. problematika rasismu)

- jsou začleněna i témata odpovědnosti k ochraně přírody a přírodních zdrojů a k řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí
- známý příběh o Psohlavcích (o vzpouře Chodů) je zařazen do historických souvislostí
- jednotlivé kapitoly začínají časovou osou, na níž je pro snazší orientaci vyznačeno právě probírané dějinné období
- kapitoly jsou uvedeny krátkým motivačním textem, na němž se žáci mohou pomocí kontrolních otázek zdokonalit ve čtení s porozuměním, podkapitoly o dobovém způsobu života pak větší motivační ilustrací s jednoduchými otázkami
- kapitoly (vyjma jedné) obsahují i mapky, které mají poukazovat na provázanost českých dějinných událostí s těmi evropskými; tomu mohou napomáhat i doplňující informace uvedené jako zajímavosti, jejichž znalost by po žácích neměla být vyžadována
- učební text je proložen otázkami k textu, otázkami odkazujícími na souvislost s již probraným učivem nebo otázkami k zamyšlení (napomáhají zapamatování učiva a podporují rozvoj logického myšlení a vyvozování souvislostí), přičemž nechybí ani úkoly určené pro práci ve skupinách
- přímo u příslušných pasáží učebního textu jsou uvedeny také úkoly s přesahem do jiných předmětů (český jazyk, přírodověda, matematika, výtvarná výchova, hudební výchova, zeměpisná část vlastivědy), které také často podporují uvědomění si souvislostí
- zařazeny jsou také úkoly, v nichž jsou žáci vybízeni k vyhledávání dalších informací na internetu a v encyklopediích
- tipy na výlety uvedené v mapě ČR žáky nabádají k tomu, aby další informace získávali návštěvami muzeí, skanzenů a výstav
- pod čarou jsou uvedena anglická slovíčka, která souvisejí s probíraným učivem

MIUč+ Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti – Multimediální interaktivní učebnice plus

MIUč+ obsahuje interaktivní verzi učebnice, pracovního sešitu, interaktivní cvičení, videa, fotoalba, mezipředmětové vztahy a webové odkazy.

UČIVO A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–5. ROČNÍK

OBSAH

RVP 2

ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK 2

Varianta 1: Původní řada – Prvouka 2

1. ročník 2

2. ročník 6

3. ročník 100

Varianta 2: Duhová řada – Já a můj svět 16

1. ročník 16

2. ročník 20

3. ročník **Chyba! Záložka není definována.**

Varianta 3: AMOS – Oskarova prvouka 28

1. ročník 28

2. ročník 33

3. ročník 36

ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK 41

Varianta 1: Duhová řada 41

Přírodověda pro 4. ročník ZŠ – Člověk a jeho svět 41

Přírodověda pro 5. ročník ZŠ – Člověk a jeho svět 45

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Poznáváme naši vlast 50

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Poznáváme naši vlast 56

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Hlavní události nejstarších českých dějin 58

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Významné události nových českých dějin 63

Varianta 2: Porozumění v souvislostech 71

Přírodověda pro 4. ročník ZŠ – Porozumění v souvislostech 71

Přírodověda pro 5. ročník ZŠ – Porozumění v souvislostech 74

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Poznáváme svět kolem nás 78

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Poznáváme svět kolem nás 83

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Poznáváme naše dějiny 88

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Poznáváme naše dějiny 93

RVP

ČLOVĚK A JEHO SVĚT 1.–3. ROČNÍK

Varianta 1: Původní řada – Prvouka

1. ročník

MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. ***Prvouka 1 pro 1. ročník základní školy***

Učivo: JSEM ŠKOLÁK – ŠKOLA

- prostory školy, orientace ve škole
- školní režim a řád, organizace práce ve škole, orientace v prostoru třídy, pracovní návyky ve vyučovací hodině
- hygienické návyky o přestávce, sebeobsluha, stravování
- zdravé návyky, úklid pracovního místa, správné sezení a stání, nošení aktovky
- bezpečná cesta žáka do školy a ze školy, základní orientace v silničním provozu, seznámení s pojmy dopravní prostředek, dopravní značka, semafor a přechod pro chodce
- osvojování vhodných forem chování v modelových i konkrétních situacích, příklady řešení konfliktních situací ve třídě

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v budově školy a ve třídě;
- zná pravidla chování ve třídě v době vyučování a o přestávce a uplatňuje je;
- rozlišuje mezi vhodným a nevhodným chováním žáka a dokáže svůj názor zdůvodnit;
- popíše, jak vypadá školní třída, orientuje se v prostoru třídy;
- pojmenuje místnosti v budově školy, orientuje se v prostorách školy;
- ovládá správné hygienické návyky a návyky při stolování;
- zapojuje se do třídního kolektivu;
- zná zásady správného sezení a nošení školní aktovky;
- vyznačí v jednoduchém plánu cestu do školy;
- dokáže bezpečně přejít silnici v nejbližším okolí školy a bydliště;
- zná pojmy dopravní prostředek, dopravní značka, semafor a přechod pro chodce;
- ví, jak se chovat při setkání s různými lidmi, uvědomuje si možná nebezpečí;
- rozlišuje mezi vhodným a nevhodným místem pro hru.

Učivo: PODZIM

- počasí, pozorování a popis životních projevů rostlin a živočichů v různých ročních obdobích
- park, les, sad, zahrada, pole – popis, určování a třídění částí rostlin, podzimní práce, zemědělské plodiny

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny v přírodě na podzim;
- ví, jaké počasí je charakteristické pro dané roční období;
- přizpůsobuje své oblečení podzimnímu počasí;
- vypráví o typických podzimních činnostech;
- rozlišuje mezi jehličnatými a listnatými stromy a vyjmenuje některé jejich druhy;
- rozlišuje mezi stromy a keři a jejich částmi;
- pozná některé druhy ovoce a zeleniny, které se sklízí na podzim, dokáže je pojmenovat;
- popíše chování některých živočichů na podzim;
- vnímá potřebu pracovat na zahradě a rozpozná základní nářadí pro práci na zahradě.

Učivo: RODINA

- příbuzenské vztahy, významné události v rodině
- rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny, společné činnosti, rodinné prostředí, život rodiny

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si význam rodiny a domova pro člověka;
- rozlišuje příbuzenské vztahy v rodině;
- uvědomuje si role jednotlivých členů v rodině;
- chápe potřebu vzájemné pomoci a důvěry mezi členy rodiny;
- vnímá důležitost domácích prací.

Učivo: ZIMA

- počasí, pozorování a popis změn v přírodě v zimě
- dny volna, dny pracovní, kalendář, datum, vánoční zvyky
- pozorování a porovnávání různých živočichů v přírodě v zimě, péče člověka o zimní přírodu

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny přírody v zimě;
- vypráví o předvánoční atmosféře, přípravách a oslavě Vánoc;
- zná zásady vhodného a bezpečného trávení volného času;
- uvědomuje si důležitost přizpůsobení svého oblečení změnám počasí;

- rozlišuje názvy samce, samičky a mláděte u některých živočichů;
- porovnává chování některých živočichů v různých ročních obdobích;
- vnímá potřebu lidí pomáhat v zimě volně žijícím živočichům.

Učivo: ČLOVĚK

- části lidského těla
- zdraví a nemoc, běžné nemoci a jejich příznaky, ochrana proti nemocem, očkování, chování nemocného doma, u lékaře, v nemocnici, základní pravidla užívání léků
- hygienické návyky a jejich zařazení do denního režimu
- stravovací a pitný režim, význam pro zdraví

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše jednotlivé části lidského těla;
- uvědomuje si význam zdraví a péče o zdraví;
- uplatňuje základní znalosti o lidském těle v oblasti osobní hygieny a výživy;
- je seznámen s důsledky nevhodného stravování a hygieny;
- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval své zdraví ani zdraví jiných lidí.

Učivo: JARO

- jarní měsíce, počasí na jaře, délka dne a noci, jaro v místní krajině, oteplování
- určování a stavba těla některých rostlin
- základní skupiny živočichů, pozorování různých živočišných druhů, stavba těla živočichů – ptáci
- popis a určování živočichů
- práce lidí v sadu a na zahradě, sledování života rostlin

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny přírody na jaře;
- vypráví o jarních zvycích a oslavě Velikonoc;
- uvědomuje si důležitost přizpůsobení svého oblečení změnám počasí;
- třídí přírodniny podle nápadných a určujících znaků;
- porovnává chování některých živočichů (ptáků) v různých ročních obdobích;
- popíše stavbu těla různých živočichů;
- uvědomuje si význam chovu zvířat;
- rozlišuje základní druhy zeleniny;
- uvědomuje si význam práce na zahradě.

Učivo: LIDÉ A ČAS

- používání kalendáře, orientace v kalendáři, pracovní dny, dny volna

- představa roku s charakteristickými znaky jednotlivých ročních období
- druhy hodin, orientace v čase: teď, před chvílí, za chvíli, dříve, později, včera zítra atd.

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje dny v týdnu a měsíce v roce;
- uplatňuje názvy dnů při orientaci v blízké minulosti a budoucnosti (včera, dnes, zítra);
- uvědomuje si význam rodinných oslav, vypráví o nich;
- objasní pojmy rok a roční období;
- přiřazuje charakteristiky jednotlivým ročním obdobím;
- pozná celou hodinu;
- zná různé typy hodin;
- přiřazuje aktivity různým denním dobám.

Učivo: PRÁCE A VOLNÝ ČAS

- povolání, tělesná a duševní práce, pracovní činnosti lidí, výsledky práce, odpovědnost za výsledky práce

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v povoláních a jejich významech;
- dokáže vyprávět o práci svých rodičů;
- zná různé volnočasové aktivity;
- přiřazuje k výrobkům surovinu, z níž jsou vyrobeny.

Učivo: VĚCI A ČINNOSTI KOLEM NÁS

- druhy obchodů, prodavač, zákazník, způsoby nakupování, úhrada zboží
- pozorování světa okolo sebe, druhy dopravních prostředků

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojmy obchod a peníze;
- popíše rozdíl mezi prodávajícím a zákazníkem;
- rozlišuje, které zboží se prodává v jednotlivých odděleních obchodů;
- rozpozná jednotlivé druhy dopravních prostředků;
- vysvětlí pojmy semafor a dopravní značka;
- zná zásady bezpečného přecházení přes silnici.

Učivo: LÉTO

- porovnávání proměn přírody, počasí, změny počasí
- životní prostředí, ochrana zeleně, chování v přírodě, péče o les

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny přírody v létě;
- uvědomuje si důležitost přizpůsobení oblečení změnám počasí;
- vypráví o letních aktivitách;
- má osvojená pravidla bezpečného chování při sportovních aktivitách a pobytu v přírodě;
- rozlišuje základní druhy hub a lesního ovoce;
- uvědomuje si význam ochrany lesa a přírody.

2. ročník

MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. *Prvouka 2* (učebnice pro 2. ročník ZŠ)
MÜHLHAUSEROVÁ, H., SVOBODOVÁ, J. *Prvouka 2* (pracovní sešit pro 2. ročník ZŠ)

Učivo: JSEM ŠKOLÁK

- třída ve vyučovací hodině, třída o přestávce, činnosti dětí ve škole
- pravidla silničního provozu, dopravní prostředky, činnost chodce, jízdní řád

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v budově školy, popíše jednotlivé místnosti a přiblíží jejich účel;
- pojmenuje zaměstnance školy a v modelových situacích rozliší, na koho se obrátit s různými problémy;
- orientuje se podle rozvrhu hodin;
- rozlišuje mezi povinnostmi a volnočasovými aktivitami;
- uvědomuje si důležitost vzdělání a potřebu učit se;
- orientuje se v blízkosti školy;
- na příkladu popíše místa a situace, které mohou být pro školáka nebezpečné;
- ví, jak se v takových situacích chovat;
- zná základní dopravní značky;
- rozlišuje dopravní prostředky a jejich význam;
- pamatuje si důležitá telefonní čísla tísňového volání.

Učivo: PODZIM

- podzimní rovnodennost, zkracování dnů, počasí
- pozorování života živočichů v ročních obdobích, popis známých zvířat – ptáci, savci, hmyz, přeměna srsti, zásoby na zimu, zimní spánek, stavba těla zvířat
- známé a snadno dostupné druhy rostlin (zelenina listová, kořenová, cibulová, košťálová, plodová, stromy), stavba těla rostlin, funkce jednotlivých částí rostlin, plody, ovoce (malvice, peckovice, bobule)

- popis rostliny – stavba rostlinného těla, význam pro člověka
- význam okrasných rostlin pro člověka, péče o rostliny v domácnosti, druhy rostlin.

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše typické proměny přírody na podzim, srovnává s jinými ročními obdobími;
- přizpůsobuje své oblékání změnám počasí;
- vysvětlí pojem podzimní rovnodennost;
- rozlišuje savce, ptáky a hmyz a dokáže pojmenovat jejich běžné zástupce;
- vysvětlí rozdíl mezi ptáky stálými a stěhovavými;
- popíše rozdíly ve stavbě těla savce, ptáka a hmyzu;
- přiblíží charakteristické chování jednotlivých druhů zvířat v podzimním období;
- rozlišuje ovoce, zeleninu, zemědělské plodiny, stromy a pokojové rostliny a dokáže pojmenovat jejich běžné druhy;
- popíše rozdíly ve stavbě jednotlivých druhů rostlin;
- dokáže přiřadit k ovocným stromům příslušné plody;
- dělí plody podle základních charakteristik;
- uvědomuje si význam pěstování různých druhů rostlin pro člověka.

Učivo: RODINA, DOMOV

- příbuzenské vztahy, práva a povinnosti členů rodiny, významné události v rodině, společné činnosti a domácí práce
- drobná domácí zvířata a péče o ně
- domov, bydliště (adresa, telefon), dům (byt) a jeho označení, místnosti, vybavení, okolí bydliště, obec, vesnice, město, městská hromadná doprava, vlast, státní symboly, hlavní město.

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje blízké a širší příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi;
- chápe význam svátečních dnů pro rodinu;
- rozumí potřebám vykonávání domácích prací;
- uvědomuje si význam rodinného zázemí a rodinné pohody;
- pojmenuje běžně chovaná domácí zvířata;
- uvědomuje si význam péče o domácí zvířata;
- vysvětlí význam pojmu domov;
- vypráví o vlastním vnímání svého domova;
- orientuje se v členění domu a bytu, zná funkce jednotlivých prostor domu a bytu;
- popíše rozdíly mezi vesnicí a městem;
- nakreslí jednoduchý plán obce a vyznačí významné budovy;

- uvede název státu, ve kterém žije;
- pozná základní státní symboly (státní vlajka, státní znak, státní hymna);
- pojmenuje hlavní město státu, ve kterém žije, spojí si ho s pojmy vláda a prezident.

Učivo: ZIMA

- zimní slunovrat, zimní měsíce, počasí, krátký den, dlouhá noc, zvířata v zimě, přezimování
- zimní svátky, Vánoce, Nový rok
- druhy zimních sportů, bezpečné chování v zimě, zásady pobytu na horách.

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše typické proměny přírody v zimě, srovnává s jinými ročními obdobími;
- přizpůsobuje své oblékání změnám počasí;
- vysvětlí pojem zimní slunovrat;
- rozlišuje zvířata, která lze spatřit v zimě a která spí zimním spánkem;
- uvědomuje si potřebu pomoci zvířatům v zimním období;
- zná zásady bezpečného sportování v zimním období;
- zná zásady bezpečného pobytu v přírodě v zimním období;
- popíše významné sváteční dny v zimním období;
- vypráví o vánoční atmosféře a vánočních zvycích.

Učivo: ČLOVĚK

- části těla, vnitřní orgány, smysly, kostra
- nemoc, druhy nemocí, úraz, druhy úrazů, lékárnička, hygienické návyky, nemoci související s hygienou
- druhy potravin, denní jídla

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje základní části lidského těla a orientuje se v jejich významu;
- zná zásady prevence běžných onemocnění a úrazů;
- ví, jak se zachovat, když se stane svědkem úrazu;
- popíše základní obsah lékárničky;
- uvědomuje si potřebu ochrany zdraví;
- zná a uplatňuje základní hygienické návyky;
- rozlišuje druhy potravin a uvede jednotlivé příklady;
- uvědomuje si význam zdravého stravování pro člověka;
- zná a uplatňuje zásady správného stolování;
- rozlišuje základní denní jídla a dokáže k nim přiřadit vhodnou denní dobu.

Učivo: LIDÉ A ČAS

- orientace v čase podle hodin – druhy hodin, denní režim
- kalendářní rok – roční období, měsíce v roce a jejich charakteristiky
- minulost, současnost, budoucnost
- práce a volný čas – profese, nezaměstnanost, zájmy
- suroviny, výrobky

Očekávané výstupy:

Žák:

- přiřazuje denní aktivity k vhodné denní době;
- popíše svůj běžný denní režim;
- rozlišuje různé druhy hodin;
- orientuje se v ročních obdobích a jejich základních charakteristikách;
- rozlišuje pojmy rovnodennost a slunovrat;
- vysvětlí rozdíly mezi pojmy minulost, současnost a budoucnost;
- uvede příklady strojů nebo vynálezů v minulosti a současnosti;
- přiřazuje jednotlivým profesím charakteristickou náplň práce;
- popíše rozdíly mezi prací dospělého člověka a dítěte;
- přiřazuje jednotlivým přírodninám příslušné suroviny a výrobky.

Učivo: JARO

- jarní rovnodennost, jarní měsíce, Velikonoce
- rostliny na jaře – květiny a stromy a jejich druhy
- zvířata – tažní a stálí ptáci a jejich hnízda, domácí ptáci, hospodářská zvířata a jejich mláďata
- louka, druhy rostlin, motýli
- pole, druhy rostlin, plevele, polní škůdci
- les, druhy stromů, keře, dřevo, lesní plody, lesní byliny, houby, živočichové (ptáci, savci), ochrana přírody
- vodní plochy (rybníky, řeky, potoky, jezera, moře, oceány), vodní živočichové a živočichové žijící v blízkosti vody

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše typické proměny přírody na jaře, srovnává s jinými ročními obdobími;
- přizpůsobuje své oblékání změnám počasí;
- vysvětlí pojem jarní rovnodennost;
- zná některé druhy jarních květin;
- popíše vývoj plodu;
- rozlišuje tažné, stálé a domácí ptáky a dokáže pojmenovat jejich běžné zástupce;
- zná hospodářská zvířata a dokáže pojmenovat samce, samici a mládě;

- uvede příklady využití jednotlivých hospodářských zvířat;
- popíše přírodní společenství louky; uvede základní druhy rostlin, motýlů a živočichů, kteří na louce žijí a vysvětlí význam louky pro člověka;
- popíše přírodní společenství pole, uvede základní druhy polních plodin, plevelů a škůdců a vysvětlí význam pole pro člověka;
- popíše přírodní společenství lesa, uvede základní druhy stromů, lesních plodin, bylin, hub a živočichů a jejich typické zástupce a vysvětlí význam lesa pro člověka;
- zná zásady bezpečného pohybu a pobytu v lese a uplatňuje je;
- uvědomuje si význam ochrany přírody a uveden příklady nesprávného chování v lese;
- popíše přírodní společenství rybníka, řeky, potoka a jezera, uvede typické zástupce rostlin a živočichů a vysvětlí význam vodních společenství pro člověka.

Učivo: LÉTO

- letní slunovrat, letní měsíce, počasí, žně

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše typické proměny přírody v létě, srovnává s jinými ročními obdobími;
- přizpůsobuje své oblékání změnám počasí;
- vysvětlí pojem letní slunovrat;
- zná zásady bezpečných letních aktivit a uplatňuje je.

3. ročník

ŠTIKOVÁ, V. *Prvouka 3* (učebnice pro 3. ročník ZŠ)
ŠTIKOVÁ, V. *Prvouka 3* (pracovní sešit pro 3. ročník ZŠ)

Učivo: MÍSTO, KDE ŽIJEME

- domov – opakování z 2. ročníku, druhy domů, druhy pokojů a jejich zařízení
- širší rodina a příbuzenské vztahy, rodokmen
- škola – spolužáci, povahové vlastnosti, pravidla slušného chování, dopravní výchova (dopravní značky, světelné a zvukové signály, dopravní zařízení, chodec, cyklista)
- vznik obcí, minulost obcí, města a jejich části, historické budovy, úřady, řízení města, venkov, obce, plán města, průmysl, obchody, služby, zdravotnická zařízení, vzdělávací, kulturní a sportovní centra, doprava

Očekávané výstupy:

Žák:

- různými způsoby vyjádří, co pro něho znamená domov a vztah ke známým lidem a věcem;
- orientuje se v členění bytu a domu, zná funkce jednotlivých prostor domu a bytu;
- chrání své osobní údaje před cizími lidmi;
- aktivně přispívá ke zlepšení prostředí domova;

- bezpečně se orientuje v okolí svého bydliště;
- uvědomuje si funkci rodiny ve společnosti;
- rozlišuje základní a širší příbuzenské vztahy a orientuje se v nich;
- uvědomuje si potřeby dětí žijících mimo rodinu;
- vnímá odlišnosti mezi lidmi, projevuje se k nim tolerantně ve všech ohledech, nesoudí podle předností, nedostatků;
- zná svá základní práva a povinnosti;
- dokáže vyjádřit svůj názor a zdůvodnit odlišný pohled na situaci;
- ovládá pravidla slušného chování, chápe jejich potřebu a uplatňuje je;
- zná telefonní čísla tísňového volání a v modelových situacích předvede, jak je použít;
- pozná základní dopravní značky a řídí se jimi;
- ovládá základní pravidla provozu na silnici z pohledu chodce a cyklisty a dodržuje je;
- uvědomuje si možná nebezpečí a snaží se jim předcházet;
- charakterizuje rozdíly mezi životem na venkově a ve městě;
- ví, kde vyhledat informace o minulosti obce, ve které žije;
- spojuje minulost obce s významnými památkami, uvědomuje si jejich význam;
- pojmenuje nejdůležitější části a místa obce a umístění významných budov;
- s využitím značek vytvoří jednoduchý plánek obce a orientuje se v něm.

Učivo: ZEMĚ, V NÍŽ ŽIJEME

- orientace v krajině, světové strany, povrch a využití krajiny, vodstvo
- Česká republika, kraje, hlavní město, prezident, vláda, státní symboly

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje hlavní a vedlejší světové strany;
- zná různé možnosti orientace v krajině;
- vyhledá v krajině hlavní přírodní dominanty a pojmenuje je;
- rozlišuje krajinu podle výškové členitosti;
- zná způsoby využití krajiny pro člověka;
- jednoduše popíše přírodní a lidmi vytvořené objekty pozorované v místní krajině;
- vyjmenuje vodní zdroje v okolí a zná jejich význam;
- různými způsoby vyjádří krásu přírody a její rozmanitost;
- zná zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě a uplatňuje je;
- zná název kraje, ve kterém žije;
- určí polohu hlavního města a zná jeho význam;
- rozlišuje státní symboly a ví, při jakých příležitostech se používají.

Učivo: LIDÉ A ČAS

- orientace v čase, časová řád

- jak žili lidé dříve – bydlení, způsob života, předměty denní potřeby, památky, zvyky, tradice

Očekávané výstupy:

Žák:

- určí čas podle hodin;
- pozná základní časové jednotky (hodina, minuta, sekunda) a využívá je v praxi;
- orientuje se v čase, rozlišuje mezi minulostí, přítomností a budoucností;
- na příkladech předmětů ze svého okolí přiblíží rozdíly ve způsobu života v minulosti a přítomnosti;
- pojmenuje některé významné rodáky a předky;
- uvede některé pověsti a báje vztahující se k místu bydliště;
- pojmenuje kulturní či historické památky a významné události spojené s místem, v němž žije;
- zdůvodní význam ochrany kulturních a přírodních památek.

Učivo: VĚCI A ČINNOSTI KOLEM NÁS

- lidská činnost a tvořivost
- duševní a fyzická práce, trpělivost, vytrvalost, zodpovědnost, odpočinek
- lidé a výrobky – druhy výrobků, výrobní podniky, služby, druhy prodejen
- svět v pohybu – technika

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje produkty lidské činnosti, které nás obklopují;
- rozpozná různé materiály a orientuje se v jejich možném použití;
- vysvětlí význam povolání;
- na příkladech práce svých rodičů rozliší práci fyzickou a duševní;
- popíše význam volnočasových aktivit a uvede jejich příklady;
- uvědomuje si odpovědnost za kvalitu své práce;
- na konkrétních příkladech rozliší dobře a špatně odvedenou práci;
- rozlišuje produkty průmyslové a zemědělské výroby;
- orientuje se v síti obchodů ve svém okolí;
- zvládá komunikaci s prodávajícím;
- rozlišuje různé podoby peněz;
- umí zacházet s přidělenými penězi a porovnat cenu některých výrobků;
- orientuje se ve světě techniky, který ho bezprostředně obklopuje;
- na příkladech výrobků popíše, jak se postupem času zdokonalovaly;
- dokáže posoudit potřebu a význam některých běžně používaných nástrojů, přístrojů a strojů;
- porovnává způsoby dopravy v minulosti a dnes.

Učivo: NEŽIVÁ PŘÍRODA

- živé a neživé přírodniny, proces jejich zpracování
- vlastnosti látek, skupenství, změny látek a jejich skupenství
- vzduch – složení vzduchu, zdroj kyslíku, výskyt vzduchu
- voda – výskyt vody, koloběh vody v přírodě
- půda – vrstvy půdy, práce člověka s půdou
- Slunce a Země

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí rozdíl mezi živou a neživou přírodninou;
- přiřazuje jednotlivým přírodninám příslušné suroviny a výrobky;
- prostřednictvím smyslů rozlišuje známé látky podle jejich vlastností;
- dokáže změřit základní veličiny;
- pod dohledem dospělého provádí jednoduché pokusy;
- vysvětlí základní význam vzduchu, vody, půdy, tepla a světla pro život živých organizmů;
- popíše složení vzduchu a půdy;
- v přírodě pozoruje možné podoby vzduchu a vody;
- jednoduše popíše koloběh vody v přírodě;
- orientuje se v možných způsobech využívání půdy.

Učivo: ŽIVÁ PŘÍRODA

- rostliny – znaky rostlin, výživa, reakce na změny teploty, pohyby rostlin, růst, dýchání, vylučování, rozmnožování rostlin, druhy rostlin (kvetoucí, nekvetoucí, užitkové, okrasné, léčivé, jedovaté, chráněné a jejich příklady), části rostlin (podzemní a nadzemní), druhy kořenů, druhy stonků (byliny, dřeviny), druhy a tvary listů, květy, plody
- houby – jedlé a jedovaté houby a jejich druhy
- živočichové – znaky živočichů – dýchání, rozmnožování, růst a vývoj, přijímání vody a potravy, reakce na změny teploty, pohyb, vylučování, vnitřní a vnější stavba těl živočichů (obratlovci – ryby, obojživelníci, ptáci, plazi, savci; bezobratlí – hmyz), skupiny živočichů podle druhu přijímané potravy (býložravci, masožravci, všežravci), rozdíly ve způsobu života rostlin a živočichů, soužití s člověkem, zákonem chráněné druhy
- zkoumáme přírodu
- rozmanitost života v přírodě, rovnováha v přírodě, ochrana přírody

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše společné znaky rostlin;
- vysvětlí rozdíl mezi bylinami a dřevinami;
- pozná a pojmenuje plody běžných druhů ovoce a zeleniny;

- popíše rozdíly ve tvaru listů jednotlivých rostlin;
- popíše stavbu květu;
- pozná nejznámější jedovaté houby a vysvětlí nebezpečí jejich záměny s jedlými houbami;
- popíše společné znaky živočichů;
- pojmenuje některá volně žijící i domácí zvířata, vnímá jejich odlišnosti;
- rozlišuje některé živočichy podle jejich typických znaků;
- vysvětlí základní rozdíl mezi výživou rostlin a živočichů;
- uvědomuje si význam ochrany některých druhů živočichů;
- pozoruje viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích, pozorované jevy dokáže popsat a porovnat.

Učivo: ROZMANITOST PŘÍRODY A JEJÍ OCHRANA

- rozmanitost života v přírodě – podnebí, změny počasí
- rovnováha v přírodě – společenstva, životní podmínky
- chráníme přírodu – odpady a jejich třídění, ekologické a přírodní katastrofy, národní parky a rezervace, botanické a zoologické zahrady

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozliší rozmanitosti života v jednotlivých ročních obdobích;
- popíše změny počasí v průběhu roku a dokáže je symbolicky znázornit;
- uvede příklady běžně známých organizmů žijících v určitém společenstvu;
- vyjádří některá možná ohrožení přírody současným rozvojem civilizace;
- při různých činnostech se chová k přírodě ohleduplně;
- zná zásady třídění odpadů a uplatňuje je;
- uvědomuje si závažnost znečišťování ovzduší;
- rozumí, proč je důležité chránit před znečištěním vodu a půdu.

Učivo: ČLOVĚK

- lidské tělo – znaky, potřeby a projevy člověka, růst a vývoj, pohlaví, rozmnožování, rodina
- stavba těla – svaly, kůže, smysly, kostra, vnitřní orgány a jejich funkce
- pečujeme o své zdraví – výživa a zdraví, obranyschopnost organizmu, úrazy, návykové látky, pohyb
- osobní bezpečí

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v základních odlišnostech člověka od ostatních živočichů;
- přiblíží etapy vývoje člověka;
- jednoduše popíše vnější a vnitřní stavbu lidského těla;

- popíše základní funkce částí lidského těla;
- orientuje se v základních způsobech vzájemného vyjadřování lásky v rodině;
- orientuje se v roli muže a ženy při početí a narození dítěte;
- má osvojené vhodné způsoby chování k různým skupinám lidí;
- uvědomuje si význam péče o zdraví;
- má osvojené zásady zdravého způsobu života a uplatňuje je;
- uvědomuje si některá zdravotní rizika spojená s užíváním návykových látek;
- rozezná možné pro život nebezpečné situace, v souvislosti s nimi uplatňuje způsoby bezpečného chování a v případě potřeby zvládá jejich řešení;
- ovládá způsoby volání na tísňové linky;
- rozpozná, na koho se obrátit v případě pocitu vlastního ohrožení;
- ví, jak se chovat při mimořádných událostech, dbá pokynů dospělých;
- v modelových situacích dokáže předvést způsoby odmítání návykových látek a návrhů cizích osob a řešení nebezpečných situací.

Varianta 2: Duhová řada – Já a můj svět

1. ročník

FUKANOVÁ, J., ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 1. ročník (pracovní učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)*

Učivo: VE ŠKOLE

- vstup do školy
- vztahy mezi spolužáky
- prostory školy, organizace školy
- společenské chování, pozdrav, školní pravidla
- třída, třídní kolektiv
- seznámení se s vyučovacím procesem, přestávka – její účel a posilování pozitivního chování, zdravá svačina, pitný režim
- nácvik základů společenského chování v modelových i konkrétních situacích, příklady řešení konfliktních situací ve třídě a mezi lidmi dohodou, nenásilným způsobem
- bezpečná cesta žáka do školy, základní orientace v silničním provozu, seznámení s pojmy dopravní prostředek, dopravní značka, semafor a přechod pro chodce

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v budově školy a ve třídě;
- popíše, jak vypadá školní třída;
- pojmenuje místnosti v budově školy a zaměstnance školy;
- zapojuje se do třídního kolektivu;
- zná základní pravidla chování ve vyučování a o přestávce;
- vyznačí v jednoduchém plánu cestu do školy;
- dokáže bezpečně přejít silnici v nejbližším okolí školy a bydliště;
- zná pojmy dopravní prostředek, dopravní značka, semafor a přechod pro chodce.

Učivo: NA PODZIM

- pozorování podzimní přírody
- sklizeň nejznámějších druhů zeleniny a ovoce
- barvy podzimu, podzimní počasí, vhodné oblečení vzhledem k roční době
- živočichové na podzim
- podzim na zahradě, v sadu, na poli, v lese
- stromy na podzim

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny v přírodě na podzim;

- umí vnímat okolní svět všemi smysly;
- vyjmenuje a pozná některé druhy ovoce a zeleniny, které se sklízí na podzim;
- třídí přírodniny podle nápadných a určujících znaků;
- popíše podzimní počasí;
- dokáže přizpůsobit své oblečení podzimnímu počasí;
- sleduje a popíše chování některých živočichů na podzim;
- vnímá potřebu pracovat na zahradě a rozpozná základní nářadí pro práci na zahradě;
- dokáže vyprávět o typických podzimních činnostech (pouštění draka, práce na zahradě).

Učivo: U NÁS DOMA

- rodina, členové rodiny, narození nového člena rodiny, příbuzenské vztahy v rodině
- vývoj lidského jedince – základní seznámení
- soužití v rodině, vzájemná pomoc, úcta k rodičům
- organizace domácnosti a individuální potřeby jejích členů, vzájemná pomoc členů rodiny, práva a povinnosti v rodině, péče o domácnost – vytváření pracovních návyků, pravidelná příprava do školy, příbuzenské vztahy v rodině

Očekávané výstupy:

Žák:

- vnímá význam rodiny pro člověka;
- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role jednotlivých členů v rodině;
- chápe potřebu vzájemné pomoci a důvěry mezi členy rodiny.

Učivo: V ZIMĚ

- zimní příroda
- zimní počasí, přiměřený oděv vzhledem k ročnímu období
- Mikuláš, příprava a oslava Vánoc
- zimní aktivity a ochrana před úrazy
- zvířata v zimě – základní seznámení s učivem
- stromy v zimě – základní seznámení s učivem

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny přírody v zimě;
- dokáže přizpůsobit své oblečení zimnímu počasí;
- vypráví o přípravě na Vánoce a o oslavě Vánoc;
- seznámí se s některými zimními sporty a zásadami bezpečného chování, tak, aby neohrožoval zdraví své, ani zdraví jiných lidí;
- sleduje chování některých živočichů v zimě;
- chápe potřebu lidí pomáhat v zimě volně žijícím živočichům.

Učivo: ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

- odlišnosti spolužáků
- stavba lidského těla, péče lidské tělo, výživa lidského těla – vliv stravy na zdraví, základy stolování
- nemoc, příznaky nemoci a chování při nemoci, ochrana proti nemocem, úraz, předcházení úrazům a základy první pomoci
- důležité údaje při neobvyklých situacích – jméno, příjmení, datum narození

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše odlišnosti spolužáků;
- chová se obezřetně při kontaktu s neznámými lidmi;
- uplatňuje základní znalosti o lidském těle v oblasti osobní hygieny, výživy;
- je seznámen s důsledky nevhodného stravování a hygieny;
- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval své zdraví ani zdraví jiných lidí;
- chápe nutnost znát svoje jméno a základní údaje o sobě pro nenadálé události.

Učivo: NA JAŘE

- jarní počasí a oblékání lidí vzhledem k ročnímu období
- příroda na jaře, jarní květiny, přílet ptáků – základní seznámení na základě pozorování
- práce na zahradě, stromy a keře na jaře, domácí zvířata na jaře
- svátky jara: Velikonoce, lidové zvyky
- jarní hry dětí v přírodě, sportování, poctivá hra, dodržování pravidel, význam pohybu pro zdraví, nebezpečné momenty při hře a sportování dětí

Očekávané výstupy:

Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny přírody na jaře;
- dokáže přizpůsobit své oblečení jarnímu počasí;
- třídí přírodniny podle nápadných a určujících znaků;
- sleduje chování některých živočichů na jaře;
- vypráví o přípravě na Velikonoce a o oslavě Velikonoc;
- vypráví o jarních aktivitách v přírodě, zná některé jarní hry dětí v přírodě;
- vnímá zásady bezpečného chování při těchto aktivitách.

Učivo: ORIENTACE V ČASE

- rok, roční období a měsíce v roce – seznámení s pojmy a základní utváření abstraktní představy o čase
- kalendář, rodinné oslavy
- dny v týdnu, orientace v čase: dnes, včera, zítra, bylo, je, bude, den a noc
- činnosti v průběhu dne: poledne, odpoledne, večer, noc, čas, celá hodina

Očekávané výstupy:

Žák:

- je seznámen s pojmy rok, roční období, měsíce v roce;
- vnímá význam rodinných oslav, dokáže o nich vyprávět;
- uplatňuje názvy dnů při orientaci v blízké minulosti a budoucnosti (včera, dnes, zítra);
- pojmenuje dny v týdnu;
- rozliší den a noc;
- popíše části dne;
- pozná celou hodinu;
- rozpozná různé typy hodin.

Učivo: ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

- Česká republika: místo, kde žijeme – základní seznámení s pojmy
- výlety a jejich význam rekreační, poznávací, návštěva kulturních zařízení
- volný čas: televize, četba, počítač, tenis, stolní hry, nebezpečné hry
- nakupování, základní seznámení s hodnotou peněz
- zaměstnání dospělých
- lidská činnost a tvořivost – základní seznámení, věci, které lidem usnadňují život a bezpečná manipulace s nimi

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje zemi, ve které žije;
- pozná základní symboly (vlajka, národní strom, hymna);
- vypráví o výletě s rodinou;
- zná základní zásady orientace v přírodě;
- řídí se základními pravidly společenského chování;
- zná různé volnočasové aktivity;
- dokáže vyprávět o práci svých rodičů
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a soužití, zvycích a práci lidí, činnostech člověka, o lidské společnosti, dodržuje základní pravidla bezpečnosti při práci.

Učivo: V LÉTĚ

- letní proměny v přírodě
- počasí, oblékání lidí vzhledem k ročnímu období
- na zahradě, v lese, u rybníka – základní seznámení, vycházka lesem, ekologické chování, lesní plody, nebezpečí sběru jedovatých rostlin a hub, nebezpečí při letních aktivitách

Očekávané výstupy:
Žák:

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné proměny přírody v létě;
- dokáže přizpůsobit své oblečení letnímu počasí;
- sleduje chování některých živočichů v létě;
- třídí přírodniny podle nápadných a určujících znaků;
- má osvojená základní pravidla chování v přírodě.

2. ročník

ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník (učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)*
ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník (pracovní sešit)*

Učivo: ŠKOLA

- naše škola
- co děláme ve škole
- cesta do školy
- dopravní prostředky

Očekávané výstupy:
Žák:

- popíše rozdíly školní budovy a jiné budovy;
- orientuje se v budově školy;
- pojmenuje zaměstnance školy a rozliší, na koho se obrátit v případě potřeby;
- orientuje se podle rozvrhu hodin;
- umí rozlišit mezi povinnostmi a zábavnými činnostmi;
- orientuje se v nejbližším okolí školy, ví, která místa a jaké situace mohou být nebezpečné a jak se v nich chovat;
- zná základní dopravní značky;
- rozlišuje dopravní prostředky a jejich význam;

Učivo: PODZIM

- proměny přírody na podzim
- les – stromy, keře, další rostliny, lesní plody, houby, význam lesa, savci v lese
- rybník – ryby, ptáci
- zahrada – zelenina, ovoce

Očekávané výstupy:
Žák:

- popíše proměny přírody na podzim;
- dbá na vhodné oblečení, které dokáže přizpůsobit počasí;

- vnímá rozdíly mezi listnatými a jehličnatými stromy, pozná běžně známé zástupce v okolí;
- rozliší stromy, keře a byliny a pozná běžně známé zástupce z okolí u vody a v lese;
- rozliší jedlé a jedovaté houby, zná základní zásady při sběru hub;
- chápe význam lesa;
- pojmenuje běžně známé zástupce savců v lese;
- rozliší ryby, ptáky a savce;
- rozliší sklizně na polích, práce na zahradách;
- rozliší společenstvo uměle vytvořené (zahrada, rybník) a přírodní společenstvo (les);
- pojmenuje běžně známé zástupce ovoce a zeleniny a chápe jejich význam pro zdraví.

Učivo: RODINA

- u nás doma
- příbuzní, rodinné oslavy
- rodinná pohoda, pomáháme si, domácí zvířata

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje blízké a širší příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi;
- chápe význam svátečních dnů v rodině;
- rozumí potřebám udržování pořádku;
- chápe význam rodinné pohody;
- pojmenuje běžně známá domácí zvířata a chápe potřebu pravidelné péče o ně.

Učivo: DOMOV

- místo, kde žijeme
- naše vlast – Česká republika

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjádří různými způsoby, co pro něho znamená domov;
- orientuje se v členění domu a bytu, zná funkce prostor domu a bytu;
- popíše rozdíly mezi obcí a městem;
- ví, ve kterém státě žije a ví, kde se jeho stát nachází;
- pozná základní státní symboly (státní vlajka, státní znak, státní hymna);
- pojmenuje hlavní město státu, ve kterém žije, spojí si ho s pojmy vláda a prezident.

Učivo: ZIMA

- zvířata v zimě
- zimní zahrada
- Vánoce, vánoční zvyky

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozpozná, která zvířata lze spatřit v zimě a která spí zimním spánkem;
- uvědomuje si potřebu a míru pomoci živočichům v zimě;
- zná význam svátečních dnů;
- dokáže vyprávět o vánočních zvycích.

Učivo: ZDRAVÍ

- naše tělo
- potřeba být zdravý
- nemoc a úraz, vlivy na naše zdraví

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje základní části lidského těla a orientuje se v jejich významu;
- chápe potřebu péče o zdraví;
- aktivně se podílí na péči o své zdraví;
- zná zásady prevence běžných onemocnění a úrazů;
- chápe vliv potravy na naše zdraví (skladba stravy, denní režim).

Učivo: NÁŠ SVĚT

- rok, měsíce, roční období, rovnodennosti a slunovraty, délka dne
- kalendář, dny v týdnu
- státní svátky a rodinné svátky
- části dne
- hodiny
- minulost – přítomnost – budoucnost

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v kalendáři a čase během roku;
- rozliší pojem rovnodennost a slunovrat;
- rozvrhne si čas během týdne;
- měří čas;
- rozlišuje části dne, dokáže si naplánovat denní režim;
- zná hodiny a orientuje se v čase a činnostech během dne;
- vnímá rozdíl mezi státním a rodinným svátkem;
- rozlišuje mezi minulostí, přítomností a budoucností.

Učivo: JARO

- proměny přírody na jaře
- květiny na jaře

- stromy na jaře
- ptáci a jejich hnízda
- hospodářská zvířata

Očekávané výstupy:
Žák:
- popíše části kvetoucích rostlin a stromů a vyjmenuje některé zástupce;
- popíše vývoj stromů/rostlin;
- všímá si rozdílů ve stavbě těla rostlin;
- rozlišuje stálé a stěhovavé ptáky;
- na příkladech výrobků/produktů, které běžně používáme, uvede možnosti využití hospodářských zvířat pro užitek;
- pojmenuje samce, samici a mládě známých zástupců hospodářských zvířat.

Učivo: LÉTO
- proměny přírody v létě
- příroda v okolí obydlí, na louce, u vody, v lese a na statku
- ochrana přírody

Očekávané výstupy:
Žák:
- popíše co je společenstvo;
- pojmenuje některé zástupce živočichů a rostlin v okolí obydlí, na louce, u vody a v lese;
- chápe význam ochrany přírody;
- vysvětlí, co je chráněné území.

3. ročník

ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník (učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)*
ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník (pracovní sešit)*

Učivo: ŠKOLA
- spolužáci
- pravidla slušného chování
- bezpečná cesta do školy

Očekávané výstupy:
Žák:
- vnímá odlišnosti mezi svými spolužáky, projevuje se k nim tolerantně;
- neupozorňuje na nedostatky spolužáků, nesoudí podle předností a nedostatků;
- zná svá základní práva a povinnosti;
- ovládá pravidla slušného chování a chápe jejich potřebu;
- usiluje o dobré vztahy ve třídě;

- ovládá základní pravidla bezpečnosti a provozu v nejbližším okolí, rozliší možná nebezpečí při pohybu ve svém okolí;
- pozná základní dopravní značky a řídí se podle nich;
- zná základní zásady bezpečné jízdy na kole.

Učivo: DOMOV

- obec, město, život v obci/ve městě
- historické prameny a památky, významné osobnosti
- dopravní ruch ve městě
- naše vlast – Česká republika
- Evropa
- sousedé České republiky
- krajina v okolí domova
- využití krajiny
- voda v krajině
- orientace v krajině
- práce s mapou a kompasem

Očekávané výstupy:

Žák:

- na příkladech předmětů ze svého okolí přiblíží rozdíly ve způsobu života v minulosti a přítomnosti;
- s pomocí pověstí a bájí přiblíží svědectví práce našich předků uchované v památkách;
- posoudí význam nutnosti uchovávat a nepoškozovat památky;
- charakterizuje rozdíly mezi životem na venkově a ve městě;
- chápe význam městské hromadné dopravy;
- pojmenuje nejdůležitější části a místa obce;
- začlení svou obec nebo město do kraje;
- určí polohu hlavního města a zná jeho význam;
- ví, při jakých příležitostech se používají státní symboly;
- uvědomuje si sounáležitost naší země se státy Evropské unie;
- zná využití krajiny v okolí domova;
- vyjmenuje vodní zdroje v okolí a zná jejich význam;
- orientuje se v okolí podle světových stran;
- umí na základní úrovni používat mapu a kompas;
- sestaví jednoduchý plán místa, kde žije;
- vyznačí v plánu cestu na určené místo;
- používá základní mapové značky;
- měří vzdálenost míst;
- je seznámen s moderními orientačními elektronickými zařízeními.

Učivo: NÁŠ SVĚT

- záliby
- povolání
- práce fyzická a duševní

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše možné činnosti ve volném čase;
- chápe význam volnočasových aktivit;
- vysvětlí význam povolání;
- na příkladech práce svých rodičů rozliší práci fyzickou a duševní;
- odhadne dobrou kvalitu práce;
- uvědomuje si odpovědnost za kvalitu své práce.

Učivo: VÁNOCE

- předvánoční období, advent
- Mikuláš
- vánoční svátky, vánoční symboly, Vánoce v jiných zemích

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem advent;
- rozlišuje jednotlivé církevní svátky, dokáže popsat jejich význam;
- popíše vánoční symboliku;
- porovná průběh Vánoc u nás a v jiných zemích.

Učivo: PODMÍNKY ŽIVOTA

- svět kolem nás
- lidské výtvory, zboží
- Země
- podmínky života na Zemi – voda, vzduch, půda, teplo a světlo ze Slunce, planety

Očekávané výstupy:

Žák:

- dokáže rozlišit neživou a živou přírodu, neživé přírodniny od živých;
- třídí přírodniny, suroviny a lidské výtvory (výrobky);
- charakterizuje pojem zboží, ví, jak si ho obstará;
- popíše tvar Země a vzhled zemského povrchu;
- je seznámen s podstatou střídání dne a noci;
- je seznámen s přitažlivou silou Země;
- dokáže posoudit význam neživé přírody pro život na Zemi;
- popíše podmínky potřebné pro život na Zemi;
- jednoduše popíše koloběh vody na Zemi a vysvětlí její význam pro život;

- pozoruje podoby vzduchu v přírodě a posoudí význam kyslíku pro živé organizmy;
- provádí pokusy se známými látkami, určuje jejich vlastnosti, měří veličiny;
- jednoduše popíše vznik půdy, pozoruje její složení a uvědomuje si její význam;
- uvědomuje si nezbytnost Slunce jako zdroje tepla a světla;
- vysvětlí pojem sluneční soustava a pojmenuje její součásti;
- zná základní charakteristiky jednotlivých planet, dokáže na jejich základě popsat vizuální rozdíly mezi planetami.

Učivo: ŽIVOT V PŘÍRODĚ

- živé organizmy
- houby
- rostliny
- živočichové
- společenstva
- ochrana přírody

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje houby, rostliny a živočichy, na příkladech z okolí popíše stavbu jejich těla a znaky života;
- třídí zástupce běžně známých rostlin do skupin: kvetoucí, nekvetoucí, volně rostoucí, pěstované, chráněné, jedovaté, léčivé, okrasné; podle stavby těla – byliny, dřeviny (stromy, keře);
- zařadí známé zástupce živočichů do skupin podle stavby těla a podle toho, čím se živí;
- uvede příklady společenstev a jejich zástupců z okolí;
- vysvětlí význam ochrany přírody;
- popíše zásady třídění odpadu;
- chová se k přírodě a ke svému okolí ohleduplně, účelně brání jejímu poškozování;
- zná zástupce chráněných rostlin a živočichů.

Učivo: ČLOVĚK A ZDRAVÍ

- naše zdraví
- jak přicházíme na svět
- jak rosteme a vyvíjíme se
- naše tělo
- péče o zdraví, zdravý život
- společné znaky s ostatními organizmy
- ochrana zdraví
- tísňové volání
- mimořádné události
- bezpečnostní tabulky

Očekávané výstupy:

Žák:

- jednoduše popíše, jak přichází člověk na svět;
- rozlišuje jednotlivé vývojové etapy lidského života;
- jednoduše popíše vnější a vnitřní stavbu lidského těla;
- popíše základní funkce částí lidského těla;
- uvědomuje si význam péče o zdraví;
- má osvojené základy výživy pro zdravý růst a vývoj;
- orientuje se v základních odlišnostech člověka od ostatních živočichů;
- rozezná možné pro život nebezpečné situace a zvládá jejich řešení;
- ovládá způsoby volání na tísňové linky;
- ví, jak se chovat při mimořádných událostech, dbá pokynů dospělých.

Varianta 3: AMOS – Oskarova prvouka

1. ročník

DOLEŽALOVÁ, A. B., NOVOTNÝ, M. *Oskarova prvouka (učebnice pro 1. ročník vytvořená v souladu s RVP ZV)*

Učivo: VE ŠKOLE

- pozdrav
- školní očekávání, školní docházka, školní potřeby
- orientace v prostoru třídy a ve školní budově
- vztahy ve třídě, školní pravidla a nácvik modelových situací
- vyučování, vyučovací předměty, přestávka – účel, posilování pozitivního chování, zdravé stravování, pitný režim
- zaměstnanci školy
- bezpečná cesta do školy, základní orientace v silničním provozu
- seznámení s pojmy dopravní prostředek, dopravní značka, semafor a přechod pro chodce
- společenské chování, bezpečné chování, nácvik modelových situací

Očekávané výstupy:

Žák:

- umí správně pozdravit při setkání s různými lidmi;
- orientuje se ve třídě, v budově školy;
- uvědomuje si nutnost udržování pořádku;
- uvědomuje si zásady správného chování ke spolužákům, vyučujícím a k jejich majetku;
- zapojuje se do třídního kolektivu;
- zná názvy a obsah vyučovacích předmětů;
- rozlišuje zdravou a nezdravou svačinu a dokáže vyjmenovat potraviny, z jakých se skládá;
- pojmenuje jednotlivé prostory ve škole, uvědomuje si, k čemu slouží;
- uvědomuje si, se kterými dospělými osobami se může ve škole setkat a jaká je jejich náplň práce;
- dokáže vyznačit v jednoduchém plánu cestu do školy;
- zná zásady vhodného chování chodce;
- rozpozná správné a nesprávné chování a uplatňuje základní pravidla správného chování.

Učivo: NA PODZIM

- roční období a charakteristika podzimu
- proměny přírody na podzim

- podzimní počasí, oblečení
- vhodné podzimní aktivity pro děti
- podzim v sadu
- ovocné stromy a jejich plody
- podzim na zahradě
- základní druhy zeleniny
- zpracování ovoce a zeleniny
- strom, keř, plod
- příroda a zvířata v lese

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje roční období a jednoduše je charakterizuje;
- vnímá a dokáže popsat viditelné proměny v přírodě na podzim;
- dokáže popsat podzimní počasí, volí správné oblečení;
- vypráví o podzimních činnostech v sadu, pojmenuje nářadí, které je k těmto pracím potřeba;
- pojmenuje základní druhy ovocných stromů a přiřadí jim správný plod;
- rozlišuje plody s jádřincem a peckou;
- vypráví o podzimních činnostech na zahradě, rozlišuje základní zahradnické práce;
- pojmenuje základní druhy zeleniny;
- vypráví o různých způsobech zpracování ovoce a zeleniny na podzim;
- rozliší základní druhy stromů podle listů a přiřadí jim správný plod;
- rozlišuje stromy jehličnaté a listnaté;
- rozlišuje stromy a keře a popíše jejich jednotlivé části;
- vypráví o lese – co v něm roste a která zvířata v něm žijí;
- rozlišuje ptáky stěhovavé a nestěhovavé.

Učivo: RODINA

- rodina, členové rodiny, příbuzenské vztahy v rodině
- základní seznámení s vývojem člověka
- soužití v rodině
- domácnost, vzájemná pomoc členů rodiny, péče o domácnost
- emoce – radost
- dětský pokoj, byt, domácí práce

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si význam rodiny pro člověka;
- orientuje se v příbuzenských vztazích v blízké a v širší rodině;
- popíše role jednotlivých členů v rodině;

- chápe potřebu vzájemné pomoci a důvěry mezi členy rodiny;
- vnímá radost jako důležitou emoci nejen u sebe, ale i u druhých;
- vypráví o svém pokojíčku a dokáže popsat jeho vybavení;
- uvědomuje si význam domácích prací a aktivně se zapojuje při úklidu domácnosti.

Učivo: ZIMA

- roční období a charakteristika zimy
- proměny přírody v zimě
- Mikuláš
- emoce – strach
- zimní počasí, oblečení
- délka dne a noci
- Vánoce, vánoční zvyky, dárky
- vhodné zimní aktivity
- živočichové v zimě

Očekávané výstupy:

Žák:

- zná roční období a dokáže vyprávět o zimním období;
- vnímá a dokáže popsat viditelné proměny v přírodě v zimě;
- vypráví o mikulášské nadílce;
- vypráví, z čeho může mít člověk strach a přemýšlí o takových situacích;
- dokáže popsat zimní počasí, volí správné oblečení;
- pozoruje délku dne a noci v zimním období;
- vypráví o Vánocích, zvycích a dalších aktivitách v tomto období;
- vyjmenuje aktivity spojené se zimním obdobím;
- zná a uplatňuje zásady bezpečného pobytu venku;
- pojmenuje jednotlivé živočichy; uvědomuje si, jak který živočich tráví zimu;
- chápe potřebu lidí pomáhat v zimě volně žijícím živočichům.

Učivo: ČLOVĚK

- lidské tělo
- hygiena, zdraví
- výživa, denní režim
- příprava pokrmů, stolování
- nemoc, úraz, přivolání první pomoci;
- zdraví – posilování zdraví, denní režim, zájmy, záliby
- emoce – smutek

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje části lidského těla;

- vypráví, jak provádí ranní a večerní hygienu, popíše, jak se správně stará a svůj chrup;
- pojmenuje názvy jídel v jednotlivých částech dne, přemýšlí o zásadách správné výživy a rozlišuje velikost porcí;
- uvažuje o zásadách správného chování u jídla;
- rozlišuje nemoci, vypráví o vlastních zkušenostech s nemocí;
- na modelové situaci předvede rozhovor se záchrannou službou;
- rozlišuje činnosti posilující a ohrožující zdraví;
- vypráví o svém denním režimu a vhodně do něj řadí zájmové aktivity;
- spojuje jednotlivé emoce (radost, smutek, strach) s různými situacemi.

Učivo: JARO

- roční období a charakteristika jara
- proměny přírody na jaře
- jarní počasí, oblečení
- zahrada, setí, sázení
- jarní rostliny, části rostlin, opylování
- domácí zvířata, produkty domácích zvířat
- Velikonoce, tradice
- vhodné jarní aktivity

Očekávané výstupy:

Žák:

- zná roční období a dokáže vyprávět o jarním období;
- vnímá a dokáže popsat viditelné proměny v přírodě na jaře;
- dokáže popsat jarní počasí, volí správné oblečení;
- uvědomuje si význam práce na zahradě, pojmenuje jednotlivé aktivity s ní spojené;
- pojmenuje základní rostliny, které rostou na zahradě a rozlišuje, které se sejí a které sází;
- pojmenuje základní jarní kvetoucí rostliny, popíše části kvetoucí rostliny;
- vypráví o významu hmyzu při opylování;
- uvědomuje si význam domácích zvířat, přiřadí ke zvířeti správný produkt;
- pojmenuje jednotlivé členy zvířecích rodin;
- vypráví o Velikonocích, pojmenuje jednotlivé tradice spojené s velikonočním obdobím;
- vypráví o vhodných aktivitách v jarním období, zná a uplatňuje zásady bezpečného pobytu venku.

Učivo: ČAS

- čas, měření času
- rok, roční období a měsíce v roce
- den, týden, orientace v čase
- kalendář, datum

- posun času během dne
- svátek, oslava

Očekávané výstupy:

Žák:

- všímá si změn, které přináší čas;
- rozlišuje možné způsoby měření času, pojmenuje různé druhy hodin;
- je seznámen s pojmy rok, roční období, měsíce v roce;
- pojmenuje názvy dnů a uplatňuje je při orientaci v blízké minulosti a budoucnosti (včera, dnes, zítra);
- orientuje se v kalendáři, zná datum svých narozenin a svátku;
- vnímá posun času během dne;
- uvědomuje si význam rodinných oslav, dokáže o nich vyprávět.

Učivo: LÉTO

- roční období a charakteristika léta
- letní počasí, oblečení
- zahrada, části rostlin, části stromu
- les, lesní plody, houby, chování v lese
- rybník, letní aktivity
- krizové situace, důležitá telefonní čísla

Očekávané výstupy:

Žák:

- zná roční období a dokáže vyprávět o letním období;
- dokáže popsat letní počasí, volí správné oblečení;
- uvědomuje si, jak se chovat při bouřce;
- vypráví o letních pracích na zahradě;
- pojmenuje části kvetoucí rostliny a stromu;
- pojmenuje některé rostliny a houby rostoucí v lese;
- rozlišuje jedlé a jedovaté a uvědomuje si nebezpečí s nimi spojené;
- zná zásady správného chování v lese a uplatňuje je;
- vypráví o letních venkovních aktivitách;
- uvědomuje si zásady správného a bezpečného chování při pobytu u vody;
- zná důležitá telefonní čísla, na modelové situaci předvede, jak se správně zachová v krizové situaci.

Učivo: DOMOV

- Česká republika – základní seznámení s pojmy
- město, vesnice
- možnosti trávení volného času
- nakupování, základní seznámení s hodnotou peněz

- zaměstnání dospělých
- domácnost, energie
- dopis, pohlednice, SMS zpráva

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje zemi, ve které žije;
- pozná základní symboly (vlajka, národní strom, hymna);
- rozlišuje město a vesnici, zná základní charakteristiky;
- vypráví o možnostech trávení volného času – kultura, příroda, sport;
- řídí se základními pravidly společenského chování;
- řadí zboží ke správnému obchodu;
- pojmenovává jednotlivá povolání, vypráví o práci svých rodičů;
- uvědomuje si význam neekologického chování a plýtvání;
- zná svoji adresu.

2. ročník

ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 2. ročník (učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)*
NOVOTNÝ, M., BROM Z. Oskarova prvouka pro 2. ročník – pracovní sešit

Učivo: ŠKOLA

- naše škola
- co děláme ve škole
- cesta do školy
- dopravní prostředky

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše rozdíly školní budovy a jiné budovy;
- orientuje se v budově školy;
- pojmenuje zaměstnance školy a rozliší, na koho se obrátit v případě potřeby;
- orientuje se podle rozvrhu hodin;
- umí rozlišit mezi povinnostmi a zábavnými činnostmi;
- orientuje se v nejbližším okolí školy, ví, která místa a jaké situace mohou být nebezpečné a jak se v nich chovat;
- zná základní dopravní značky;
- rozlišuje dopravní prostředky a jejich význam;

Učivo: PODZIM

- proměny přírody na podzim
- les – stromy, keře, další rostliny, lesní plody, houby, význam lesa, savci v lese

- rybník – ryby, ptáci
- zahrada – zelenina, ovoce

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše proměny přírody na podzim;
- dbá na vhodné oblečení, které dokáže přizpůsobit počasí;
- vnímá rozdíly mezi listnatými a jehličnatými stromy, pozná běžně známé zástupce v okolí;
- rozliší stromy, keře a byliny a pozná běžně známé zástupce z okolí u vody a v lese;
- rozliší jedlé a jedovaté houby, zná základní zásady při sběru hub;
- chápe význam lesa;
- pojmenuje běžně známé zástupce savců v lese;
- rozliší ryby, ptáky a savce;
- rozliší sklizně na polích, práce na zahradách;
- rozliší společenstvo uměle vytvořené (zahrada, rybník) a přírodní společenstvo (les);
- pojmenuje běžně známé zástupce ovoce a zeleniny a chápe jejich význam pro zdraví.

Učivo: RODINA

- u nás doma
- příbuzní, rodinné oslavy
- rodinná pohoda, pomáháme si, domácí zvířata

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje blízké a širší příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi;
- chápe význam svátečních dnů v rodině;
- rozumí potřebám udržování pořádku;
- chápe význam rodinné pohody;
- pojmenuje běžně známá domácí zvířata a chápe potřebu pravidelné péče o ně.

Učivo: DOMOV

- místo, kde žijeme
- naše vlast – Česká republika

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjádří různými způsoby, co pro něho znamená domov;
- orientuje se v členění domu a bytu, zná funkce prostor domu a bytu;
- popíše rozdíly mezi obcí a městem;
- ví, ve kterém státě žije a ví, kde se jeho stát nachází;
- pozná základní státní symboly (státní vlajka, státní znak, státní hymna);

- pojmenuje hlavní město státu, ve kterém žije, spojí si ho s pojmy vláda a prezident.

Učivo: ZIMA

- zvířata v zimě
- zimní zahrada
- Vánoce, vánoční zvyky

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozpozná, která zvířata lze spatřit v zimě a která spí zimním spánkem;
- uvědomuje si potřebu a míru pomoci živočichům v zimě;
- zná význam svátečních dnů;
- dokáže vyprávět o vánočních zvycích.

Učivo: ZDRAVÍ

- naše tělo
- potřeba být zdravý
- nemoc a úraz, vlivy na naše zdraví

Očekávané výstupy:

Žák:

- pojmenuje základní části lidského těla a orientuje se v jejich významu;
- chápe potřebu péče o zdraví;
- aktivně se podílí na péči o své zdraví;
- zná zásady prevence běžných onemocnění a úrazů;
- chápe vliv potravy na naše zdraví (skladba stravy, denní režim).

Učivo: NÁŠ SVĚT

- rok, měsíce, roční období, rovnodennosti a slunovraty, délka dne
- kalendář, dny v týdnu
- státní svátky a rodinné svátky
- části dne
- hodiny
- minulost – přítomnost – budoucnost

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v kalendáři a čase během roku;
- rozliší pojem rovnodennost a slunovrat;
- rozvrhne si čas během týdne;
- měří čas;
- rozlišuje části dne, dokáže si naplánovat denní režim;
- zná hodiny a orientuje se v čase a činnostech během dne;

- vnímá rozdíl mezi státním a rodinným svátkem;
- rozlišuje mezi minulostí, přítomností a budoucností.

Učivo: JARO

- proměny přírody na jaře
- květiny na jaře
- stromy na jaře
- ptáci a jejich hnízda
- hospodářská zvířata

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše části kvetoucích rostlin a stromů a vyjmenuje některé zástupce;
- popíše vývoj stromů/rostlin;
- všímá si rozdílů ve stavbě těla rostlin;
- rozlišuje stálé a stěhovavé ptáky;
- na příkladech výrobků/produktů, které běžně používáme, uvede možnosti využití hospodářských zvířat pro užitek;
- pojmenuje samce, samici a mládě známých zástupců hospodářských zvířat.

Učivo: LÉTO

- proměny přírody v létě
- příroda v okolí obydlí, na louce, u vody, v lese a na statku
- ochrana přírody

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše co je společenstvo;
- pojmenuje některé zástupce živočichů a rostlin v okolí obydlí, na louce, u vody a v lese;
- chápe význam ochrany přírody;
- vysvětlí, co je chráněné území.

3. ročník

ŠTIKOVÁ, V. *Já a můj svět – prvouka pro 3. ročník (učebnice vytvořená v souladu s RVP ZV)*
NOVOTNÝ, M., BROM, Z. Oskarova prvouka pro 3. ročník – pracovní sešit

Učivo: ŠKOLA

- spolužáci
- pravidla slušného chování
- bezpečná cesta do školy

Očekávané výstupy:

Žák:

- vnímá odlišnosti mezi svými spolužáky, projevuje se k nim tolerantně;
- neupozorňuje na nedostatky spolužáků, nesoudí podle předností a nedostatků;
- zná svá základní práva a povinnosti;
- ovládá pravidla slušného chování a chápe jejich potřebu;
- usiluje o dobré vztahy ve třídě;
- ovládá základní pravidla bezpečnosti a provozu v nejbližším okolí, rozliší možná nebezpečí při pohybu ve svém okolí;
- pozná základní dopravní značky a řídí se podle nich;
- zná základní zásady bezpečné jízdy na kole.

Učivo: DOMOV

- obec, město, život v obci/ve městě
- historické prameny a památky, významné osobnosti
- dopravní ruch ve městě
- naše vlast – Česká republika
- Evropa
- sousedé České republiky
- krajina v okolí domova
- využití krajiny
- voda v krajině
- orientace v krajině
- práce s mapou a kompasem

Očekávané výstupy:

Žák:

- na příkladech předmětů ze svého okolí přiblíží rozdíly ve způsobu života v minulosti a přítomnosti;
- s pomocí pověstí a bájí přiblíží svědectví práce našich předků uchované v památkách;
- posoudí význam nutnosti uchovávat a nepoškozovat památky;
- charakterizuje rozdíly mezi životem na venkově a ve městě;
- chápe význam městské hromadné dopravy;
- pojmenuje nejdůležitější části a místa obce;
- začlení svou obec nebo město do kraje;
- určí polohu hlavního města a zná jeho význam;
- ví, při jakých příležitostech se používají státní symboly;
- uvědomuje si sounáležitost naší země se státy Evropské unie;
- zná využití krajiny v okolí domova;
- vyjmenuje vodní zdroje v okolí a zná jejich význam;
- orientuje se v okolí podle světových stran;
- umí na základní úrovni používat mapu a kompas;

- sestaví jednoduchý plán místa, kde žije;
- vyznačí v plánu cestu na určené místo;
- používá základní mapové značky;
- měří vzdálenost míst;
- je seznámen s moderními orientačními elektronickými zařízeními.

Učivo: NÁŠ SVĚT

- záliby
- povolání
- práce fyzická a duševní

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše možné činnosti ve volném čase;
- chápe význam volnočasových aktivit;
- vysvětlí význam povolání;
- na příkladech práce svých rodičů rozliší práci fyzickou a duševní;
- odhadne dobrou kvalitu práce;
- uvědomuje si odpovědnost za kvalitu své práce.

Učivo: VÁNOCE

- předvánoční období, advent
- Mikuláš
- vánoční svátky, vánoční symboly, Vánoce v jiných zemích

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem advent;
- rozlišuje jednotlivé církevní svátky, dokáže popsat jejich význam;
- popíše vánoční symboliku;
- porovná průběh Vánoc u nás a v jiných zemích.

Učivo: PODMÍNKY ŽIVOTA

- svět kolem nás
- lidské výtvory, zboží
- Země
- podmínky života na Zemi – voda, vzduch, půda, teplo a světlo ze Slunce, planety

Očekávané výstupy:

Žák:

- dokáže rozlišit neživou a živou přírodu, neživé přírodniny od živých;
- třídí přírodniny, suroviny a lidské výtvory (výrobky);
- charakterizuje pojem zboží, ví, jak si ho obstará;

- popíše tvar Země a vzhled zemského povrchu;
- je seznámen s podstatou střídání dne a noci;
- je seznámen s přitažlivou silou Země;
- dokáže posoudit význam neživé přírody pro život na Zemi;
- popíše podmínky potřebné pro život na Zemi;
- jednoduše popíše koloběh vody na Zemi a vysvětlí její význam pro život;
- pozoruje podoby vzduchu v přírodě a posoudí význam kyslíku pro živé organizmy;
- provádí pokusy se známými látkami, určuje jejich vlastnosti, měří veličiny;
- jednoduše popíše vznik půdy, pozoruje její složení a uvědomuje si její význam;
- uvědomuje si nezbytnost Slunce jako zdroje tepla a světla;
- vysvětlí pojem sluneční soustava a pojmenuje její součásti;
- zná základní charakteristiky jednotlivých planet, dokáže na jejich základě popsat vizuální rozdíly mezi planetami.

Učivo: ŽIVOT V PŘÍRODĚ

- živé organizmy
- houby
- rostliny
- živočichové
- společenstva
- ochrana přírody

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje houby, rostliny a živočichy, na příkladech z okolí popíše stavbu jejich těla a znaky života;
- třídí zástupce běžně známých rostlin do skupin: kvetoucí, nekvetoucí, volně rostoucí, pěstované, chráněné, jedovaté, léčivé, okrasné; podle stavby těla – byliny, dřeviny (stromy, keře);
- zařadí známé zástupce živočichů do skupin podle stavby těla a podle toho, čím se živí;
- uvede příklady společenstev a jejich zástupců z okolí;
- vysvětlí význam ochrany přírody;
- popíše zásady třídění odpadu;
- chová se k přírodě a ke svému okolí ohleduplně, účelně brání jejímu poškozování;
- zná zástupce chráněných rostlin a živočichů.

Učivo: ČLOVĚK A ZDRAVÍ

- naše zdraví
- jak přicházíme na svět
- jak rosteme a vyvíjíme se
- naše tělo

- péče o zdraví, zdravý život
- společné znaky s ostatními organizmy
- ochrana zdraví
- tísňové volání
- mimořádné události
- bezpečnostní tabulky

Očekávané výstupy:

Žák:

- jednoduše popíše, jak přichází člověk na svět;
- rozlišuje jednotlivé vývojové etapy lidského života;
- jednoduše popíše vnější a vnitřní stavbu lidského těla;
- popíše základní funkce částí lidského těla;
- uvědomuje si význam péče o zdraví;
- má osvojené základy výživy pro zdravý růst a vývoj;
- orientuje se v základních odlišnostech člověka od ostatních živočichů;
- rozezná možné pro život nebezpečné situace a zvládá jejich řešení;
- ovládá způsoby volání na tísňové linky;
- ví, jak se chovat při mimořádných událostech, dbá pokynů dospělých.

ČLOVĚK A JEHO SVĚT 4.–5. ROČNÍK

Varianta 1: Duhová řada

Přírodověda pro 4. ročník ZŠ – Člověk a jeho svět

ŠTIKOVÁ, V. *Přírodověda 4 – Člověk a jeho svět (učebnice pro 4. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
ŠTIKOVÁ, V. *Přírodověda 4 – Člověk a jeho svět (pracovní sešit pro 4. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: PŘÍRODA ŽIVÁ A NEŽIVÁ

Očekávané výstupy:
Žák:

- dělí přírodu na živou a neživou;
- uvede, ze kterých složek se skládá živá a neživá příroda;
- objasní pojem ekosystém;
- definuje pojem ekologie.

Učivo: ŽIVÉ ORGANIZMY – HOUBY

Očekávané výstupy:
Žák:

- definuje houby jako nezelené organizmy;
- dělí houby na tři základní skupiny;
- popíše základní stavbu těla jedlé i jedovaté houby;
- uvede základní pravidla při sběru hub.

Učivo: ŽIVÉ ORGANIZMY – ROSTLINY

Očekávané výstupy:
Žák:

- vysvětlí postavení rostlin;
- definuje fotosyntézu;
- charakterizuje hlavní znaky rostlin;
- dělí rostliny podle rozmnožování na výtrusné a semenné;
- objasní význam a funkce kořene, stonku a listu pro rostlinu;
- rozdělí rostliny podle typu stonku;
- vysvětlí význam a funkci květu;
- objasní pojmy opylení a oplození;
- uvede, co je plod a semeno, plody dělí na dužnaté a suché a uvede příklady;

- dělí rostliny podle místa růstu a užitku.

Učivo: ŽIVÉ ORGANIZMY – ŽIVOČICHOVÉ

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjmenuje základní znaky živočichů;
- dělí živočichy podle vnitřní stavby těla;
- charakterizuje hlavní znaky ryb, obojživelníků, plazů, ptáků a savců;
- definuje hlavní znaky bezobratlých živočichů;
- objasní pojem potravní vazba a vysvětlí na příkladu;
- chápe dvouslovné pojmenování živých organizmů.

Učivo: ŽIVÁ PŘÍRODA OD PODZIMU DO ZIMY – EKOSYSTÉM LES

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozpozná základní rostliny a živočichy v lese.

Učivo: ROSTLINY NAŠICH LESŮ

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozliší lesní patra;
- charakterizuje typy lesů;
- vyjmenuje nejčastější druhy listnatých a jehličnatých stromů;
- vysvětlí význam lesů v krajině.

Učivo: ŽIVOČICHOVÉ NAŠICH LESŮ

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvede zástupce bezobratlých živočichů, plazů, ptáků a savců žijících v lese;
- dělí živočichy podle způsobu obživy.

Učivo: PŘÍRODA V ZIMĚ

Očekávané výstupy:

Žák:

- dělí živočichy podle teploty jejich těla;
- chápe nutnost pomoci živočichům v zimním období;
- rozlišuje lesní živočichy podle stop.

Učivo: NEŽIVÁ PŘÍRODA – SOUČÁSTI NEŽIVÉ PŘÍRODY

Očekávané výstupy:

Žák:

- definuje pojmy vzduch, voda, minerály (nerosty), horniny, půda a slunce;
- vlastními slovy popíše koloběh vody v přírodě;
- definuje vodu oceánskou a pevninskou.

Učivo: MINERÁLY (NEROSTY) A HORNINY

Očekávané výstupy:

Žák:

- definuje pojem ložiska nerostných surovin;
- uvede a popíše nejrozšířenější minerál v ČR;
- rozdělí horniny na vyvřelé, usazené a přeměněné;
- vysvětlí pojem energetické suroviny.

Učivo: VLASTNOSTI LÁTEK

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjmenuje různé měřicí přístroje;
- zná základní jednotku délky, hmotnosti, teploty a času;
- uvede i další jednotky délky, hmotnosti a času;
- objasní pojmy bod mrazu a bod varu.

Učivo: EKOSYSTÉM POLE, ROSTLINY NAŠICH POLÍ, ŽIVOČICHOVÉ NAŠICH POLÍ

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozliší základní rostliny a živočichy žijící na poli;
- charakterizuje pojem pole;
- vyjmenuje základní zástupce obilnin, okopanin, luskovin, olejnin, pícnin a textilních plodin;
- objasní pojem plevel, pozná některé zástupce plevelů;
- vyjmenuje typické zástupce živočichů našich polí;
- vysvětlí pojmy tažní a stálí ptáci;
- rozdělí živočichy podle způsobu obživy;
- uvede příklady potravního řetězce.

Učivo: EKOSYSTÉM LOUKA, ROSTLINY NA LOUKÁCH, ŽIVOČICHOVÉ NA LOUKÁCH

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje základní rostliny a živočichy žijící na louce;
- definuje pojem louka;
- charakterizuje typické znaky lučních trav;
- uvede základní byliny na louce;
- objasní pojmy léčivé a jedovaté byliny a uvede příklady;
- dělí živočichy žijící na louce podle stavby těla;
- vyjmenuje zástupce bezobratlých živočichů žijících na louce.

Učivo: EKOSYSTÉM PARK

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje pojem park;
- vyjmenuje typické zástupce rostlin a živočichů;
- vysvětlí význam parků.

Učivo: EKOSYSTÉM LIDSKÝCH OBYDLÍ

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjmenuje typické zástupce živočichů žijících v okolí lidských obydlí.

Učivo: ROSTLINY V OKOLÍ LIDSKÝCH OBYDLÍ

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvede příklady ovocných stromů a keřů;
- dělí zeleninu podle části těla rostliny, kterou člověk konzumuje.

Učivo: ŽIVOČICHOVÉ V OKOLÍ LIDSKÝCH OBYDLÍ

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje domácí zvířata hospodářská a chovaná pro radost;
- vysvětlí pojmy drůbež, kur domácí, tur domácí, skot;
- uvede názvy hospodářských zvířat pro samce, samici a mládě;
- objasní důvody chovu hospodářských zvířat;
- vyjmenuje zvířata chovaná pro radost a popíše jejich obydlí;
- charakterizuje základní znaky psa domácího a kočky domácí;
- vyjmenuje typické živočichy žijící volně v blízkostí lidského obydlí a popíše způsob jejich života.

Učivo: EKOSYSTÉM RYBNÍK, ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ RYBNÍKŮ, EKOSYSTÉM POTOK A ŘEKA, ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ POTOKŮ A ŘEK

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozeznává vodní toky a vodní nádrže;
- rozlišuje základní znaky řek, potoků, jezer, rybníků a přehrad;
- vyjmenuje základní rostliny našich vod a jejich okolí;
- rozeznává dva druhy sladkovodních ryb: všežravé a masožravé;
- vyjmenuje obojživelníky a plazy našich vod;
- rozeznává základní druhy ptáků a savců u našich vod.

Učivo: ČLOVĚK A PŘÍRODA

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí význam přírody pro člověka;
- uvede příklady znečišťování přírody (ovzduší, vody, půdy) člověkem;
- vlastními slovy uvede možnosti, jak chránit přírodu;
- dokáže třídit odpady, je si vědom důsledků nadměrného nakupování a plýtvání elektrickou energií;
- chápe pojem národní park a pojem zvláště chráněný druh, je si vědom důležitosti ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů v jejich přirozeném prostředí.

Učivo: MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V PŘÍRODĚ

Očekávané výstupy:

Žák:

- stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí;
- v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit;
- vysvětlí význam integrovaného záchranného systému;
- uvede čísla tísňového volání a prakticky předvede správný způsob volání na tísňovou linku;
- umí používat čísla tísňového volání v konkrétní situaci.

Přírodověda pro 5. ročník ZŠ – Člověk a jeho svět

MATYÁŠEK, J., ŠTIKOVÁ, V. *Přírodověda 5 – Člověk a jeho svět (učebnice pro 5. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*

MATYÁŠEK, J., ŠTIKOVÁ, V. *Přírodověda 5 – Člověk a jeho svět (pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: ČLOVĚK A NEŽIVÁ PŘÍRODA

- podmínky života na Zemi;
- pozorování neživé přírody;
- nerosty a horniny, nerostné suroviny – nerudní suroviny, rudy, paliva;
- člověk a energie – obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje;
- půda.

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si podmínky života na Zemi, jejich nezbytnost pro život organizmů;
- dělí nerostné suroviny na nerudní suroviny, rudy a paliva (energetické suroviny), dokáže uvést konkrétní příklady a jejich využití;
- uvědomuje si, jakým způsobem člověk získává energii a k čemu mu slouží, chápe, proč je dobré šetřit energií;
- rozlišuje obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje;
- charakterizuje vznik půdy, její složení a význam.

Učivo: ČLOVĚK A VESMÍR

- Slunce, hvězdy, galaxie, sluneční soustava, planety, Země – pohyby Země, střídání čtyř ročních období, Měsíc;
- pozorování a zkoumání vesmíru.

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem Slunce a jeho význam pro život na Zemi;
- definuje pojem hvězda, souhvězdí, rozlišuje pojmy galaxie a Galaxie;
- popíše složení sluneční soustavy;
- pojmenuje planety kamenné a plynné, dokáže uvést jejich základní charakteristiky;
- na základě poznatků o Zemi jako součásti vesmíru popíše pohyby Země, uvede jejich rychlost a důsledky;
- uvede základní informace o postavení Země ve vesmíru;
- rozlišuje pojmy měsíc a Měsíc;
- rozlišuje fáze Měsíce;
- orientuje se v rozdílech mezi menšími tělesy sluneční soustavy (komety a meteorická tělesa);
- ví, jakými způsoby lze pozorovat vesmír.

Učivo: ČLOVĚK A ŽIVÁ PŘÍRODA

- rozmanitost života na Zemi, podnebné pásy;
- život v oceánech a mořích oceánů;
- přizpůsobivost rostlin a živočichů;
- význam botanických a zoologických zahrad;

- Česká republika – oblast mírného podnebného pásu;
- třídění živých organizmů.

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem podnebné pásy a uvede jejich základní charakteristiky;
- uvede příčiny přizpůsobování se organizmů vnějším podmínkám;
- rozpozná zástupce rostlin a živočichů typických pro jednotlivé podnebné pásy;
- chápe význam botanických a zoologických zahrad, uvede příklady zde žijících rostlin a živočichů;
- charakterizuje Českou republiku jako oblast mírného podnebného pásu;
- dokáže roztřídit organizmy do skupin (bakterie a sinice, houby, rostliny, živočichové), jednotlivé skupiny charakterizuje, třídí živočichy na bezobratlé a obratlovce (ryby, obojživelníky, plazy, ptáky a savce).

Učivo: ČLOVĚK JE SOUČÁSTÍ PŘÍRODY

- společné znaky a odlišnosti člověka a ostatních živočichů;
- stavba lidského těla;
- orgánové soustavy;
- období lidského života.

Očekávané výstupy:

Žák:

- dokáže pojmenovat společné znaky a odlišnosti člověka a ostatních živočichů;
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí orgánových soustav;
- popíše, čím jsou jednotlivé orgánové soustavy tvořeny;
- uvědomuje si možná nebezpečí poranění orgánových soustav;
- dokáže se účelně chránit proti poranění orgánových soustav;
- zná zásady zdravé výživy, uplatňuje návyky související s podporou zdraví;
- rozlišuje jednotlivé vývojové etapy lidského života, orientuje se ve vývoji člověka před a po jeho narození.

Učivo: ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

- rodina, partnerství, manželství;
- péče o děti, komunikace v rodině, manželská komunikace;
- mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, řešení konfliktů;
- rasismus, globální problémy, šikana, týrání, sexuální zneužívání;
- člověk a informace – komunikace na internetu, kyberšikana, nákupy přes internet, násilí v médiích, reklama;
- zdraví a závislost – drogy, odmítnutí drogy, jiné druhy závislostí;
- osobní bezpečí – cesta do školy, bezpečné chování v silničním provozu a při sportu, setkání s toulavými zvířaty, nebezpečí v domácnosti;

- první pomoc;
- integrovaný záchranný systém, volání na tísňové linky;
- život ohrožující stavy;
- ošetření drobných poranění;
- požár v domácnosti;
- varování a ukrytí při nebezpečí;
- evakuace.

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si význam rodiny a rodinných vztahů;
- definuje pojem manželství a popíše specifika manželského vztahu;
- uvede možné způsoby zajištění péče o děti;
- orientuje se v zákonitostech mezilidských vztahů, v rámci různých rolí respektuje pravidla slušného chování a aplikuje je ve svém životě;
- zná způsoby řešení konfliktů a řídí se jimi;
- uvědomuje si odlišnosti mezi lidmi, uplatňuje účelné způsoby tolerantního chování;
- vnímá globální problémy ekologického a společenského charakteru, dokáže je vlastními slovy jednoduše popsat;
- rozpozná projevy šikany, týrání a sexuálního zneužívání a ví, jak se v těchto situacích zachovat;
- při práci s internetem se chová obezřetně, dokáže účelně vyhledávat informace a ověřovat si je;
- uvědomuje si vliv reklamy a přítomnost násilí v médiích;
- uplatňuje návyky související s ochranou zdraví;
- vnímá škodlivost návykových látek, gamblerství, negativní dopady závislostí;
- v modelových situacích předvede způsoby odmítání návykových látek;
- ví, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi a toulavými zvířaty;
- zná pravidla silničního provozu a řídí se jimi v roli chodce i cyklisty;
- dokáže vyhodnotit dopravní situaci, aby zachoval bezpečnost svoji i svého okolí;
- svou obezřetností a použitím ochranných prvků předchází zranění při sportovních aktivitách;
- uvědomuje si rizika spojená s pobytem v domácnosti;
- v případě potřeby je schopen poskytnout první pomoc;
- ovládá způsoby komunikace se složkami integrovaného záchranného systému;
- v modelových situacích předvede zásady první pomoci při život ohrožujících stavech;
- dokáže ošetřit drobná poranění;
- uvědomuje si rizika požáru v domácnosti a ví, jak se v případě požáru chovat;
- je seznámen s možnými způsoby varování před nebezpečím;
- na modelové situaci popíše, jak postupovat při evakuaci;

- ví, co patří do evakuačního zavazadla.

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Poznáváme naši vlast

ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. *Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast (učebnice pro 4. ročník ZŠ upravená v souladu s RVP ZV)*
ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. *Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast (pracovní sešit pro 4. ročník ZŠ upravený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: NAŠE VLAST – ČESKÁ REPUBLIKA

- poloha České republiky
- vztah České republiky k Evropské unii
- obyvatelé České republiky
- členění České republiky

Očekávané výstupy:
Žák:

- popíše polohu České republiky v rámci Evropy;
- vlastními slovy přiblíží význam Evropské unie a vztah České republiky k Evropské unii;
- charakterizuje obyvatelstvo České republiky;
- je seznámen se zvláštnostmi krajů – lidové zvyky a nářečí;
- člení území státu na menší celky (kraje, města, obce).

Učivo: KRAJE A KRAJSKÁ MĚSTA

- poloha krajů a krajských měst
- charakteristiky krajů

Očekávané výstupy:
Žák:

- při práci s mapou určí polohu jednotlivých krajů a krajských měst;
- popíše základní charakteristiky krajů, zná některé jejich přírodní, technické a kulturní zajímavosti;
- dokáže vyhledávat informace ke krajům na internetu.

Učivo: ČESKÁ REPUBLIKA – DEMOKRATICKÝ STÁT

- vznik České republiky
- způsob řízení České republiky
- práva a povinnosti
- protiprávní jednání a trestné činy
- korupce
- volby
- státní symboly
- státní svátky

- armáda ČR
- zapojení ČR do mezinárodních organizací – NATO, OSN

Očekávané výstupy:

Žák:

- ví, kdy a jakým způsobem vznikla Česká republika;
- charakterizuje principy demokratického státu;
- rozlišuje moc výkonnou, zákonodárnou a soudní, zná jejich specifika a zástupce;
- orientuje se v oblasti lidských práv a povinností a řídí se jimi;
- rozpozná protiprávní jednání a ví, jak se při setkání s takovým jednáním zachovat;
- na konkrétním příkladu vysvětlí pojem krupce;
- vnímá význam voleb v souvislosti s fungováním České republiky;
- popíše české státní symboly a uvede konkrétní příklady jejich využití;
- ve spojitosti s významnými historickými událostmi chápe význam státních svátků;
- uvědomuje si důležitost obrany státu, dokáže popsat funkci armády České republiky;
- vyjmenuje některé mezinárodní organizace, jejichž členem je i Česká republika a dokáže vlastními slovy popsat jejich význam.

Učivo: MAPY A PLÁNY

- mapy
- měřítko mapy
- vysvětlivky mapy
- plány

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje mezi základními typy map a plány a zná jejich využití;
- při práci a mapou využívá její měřítko a vysvětlivky (legendu);
- vyhledá na mapě orientační body;

Učivo: ORIENTACE V KRAJINĚ

- světové strany
- způsoby orientace v krajině
- orientace podle mapy

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjmenuje hlavní a vedlejší světové strany;
- zná různé způsoby orientace v přírodě;
- je seznámen s fungováním navigačních přístrojů.

Učivo: POVRCH ČESKÉ REPUBLIKY

- nadmořská výška

- nížina a vysočina
- rovina, pahorkatina, vrchovina, hornatina
- povrch České republiky
- povrch České republiky – práce s mapou

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem nadmořská výška a popíše její znázornění na mapě;
- rozlišuje mezi nížinou a vysočinou;
- určí rozdíly mezi rovinou, pahorkatinou, vrchovinou a hornatinou a uvede konkrétní příklady jejich výskytu v České republice;
- popíše znázornění povrchu na mapách;
- při práci s mapou dokáže určit a popsat polohu přírodních zajímavostí.

Učivo: VODSTVO ČESKÉ REPUBLIKY

- voda povrchová a podpovrchová
- vodní toky – řeky a potoky
- řeky – práce s mapou
- vodní nádrže – jezera, rybníky, přehrady
- povodí, úmoří

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje vodu povrchovou a podpovrchovou a uvede konkrétní příklady;
- vysvětlí pojmy pramen, potok, řeka, přítok a soutok;
- při práci s mapou najde významné vodní toky a popíše jejich polohu v rámci České republiky;
- vnímá rozdíly mezi přírodními a uměle vytvořenými vodními nádržemi, uvede jejich příklady a ukáže je na mapě;
- vysvětlí na konkrétních příkladech rozdíl mezi povodím a úmořím.

Učivo: POČASÍ A PODNEBÍ

- počasí
- podnebí

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje mezi počasím a podnebím;
- popíše vlivy způsobující změny počasí a podnebí;
- na mapě České republiky ukáže podnebné oblasti.

Učivo: PŮDA A ZEMĚDĚLSTVÍ

- vznik a složení půdy

- druhy půd
- typy půd a jejich využití v České republice
- zemědělství v České republice

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní význam půdy a v historickém srovnání zhodnotí význam zemědělství pro člověka;
- popíše, jakým způsobem půda vzniká;
- rozlišuje mezi druhy a typy půd, uvede konkrétní příklady a způsoby jejich využití v zemědělství ve vztahu k úrodnosti;
- charakterizuje zemědělství v České republice a ukáže na mapě významné zemědělské oblasti.

Učivo: NEROSTNÉ SUROVINY

- nerostné suroviny v České republice
- těžba nerostných surovin
- zpracování nerostných surovin

Očekávané výstupy:

Žák:

- dělí nerostné suroviny na paliva, rudy a nerudné suroviny a uvede jejich příklady;
- na mapě České republiky ukáže významná naleziště nerostných surovin;
- orientuje se ve způsobech těžby nerostných surovin;
- ke konkrétním příkladům nerostných surovin uvede výrobky, které vznikají jejich zpracováním.

Učivo: PRŮMYSL A NÁKLADNÍ DOPRAVA

- průmyslová výroba
- doprava surovin a výrobků
- dělení průmyslu
- průmysl v České republice

Očekávané výstupy:

Žák:

- v historickém srovnání zhodnotí význam průmyslu pro člověka;
- na konkrétním příkladu suroviny dokáže popsat postup výroby konečného výrobku;
- orientuje se ve způsobech dopravy surovin a výrobků;
- rozlišuje mezi těžkým a lehkým průmyslem a vyvodí náročnost zpracování jednotlivých surovin;
- na mapě České republiky ukáže významné průmyslové oblasti a vyjmenuje výrobky typické pro jednotlivé druhy průmyslu.

Učivo: SLUŽBY

- služby
- výrobky
- poskytování služeb
- služby v České republice – oblasti služeb, dostupnost, kvalita

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozlišuje mezi pojmy výrobky a služby a popíše jejich význam pro člověka;
- v historickém srovnání zhodnotí míru uspokojování lidských potřeb prostřednictvím služeb;
- orientuje se v nejvýznamnějších oblastech služeb a dokáže uvést konkrétní příklady;
- ve vztahu k zeměpisné poloze si všímá rozdílů v dostupnosti služeb;
- dokáže zhodnotit kvalitu poskytnutých služeb.

Učivo: KULTURNÍ INSTITUCE

- kulturní instituce a kulturní služby
- masová kultura
- subkultura (menšinová kultura)

Očekávané výstupy:

Žák:

- vnímá význam kulturních služeb a dokáže pojmenovat jednotlivé kulturní instituce;
- zná pravidla chování v kulturních institucích a řídí se jimi;
- rozlišuje mezi pojmy masová kultura a subkultura a uvede konkrétní příklady;
- ve vztahu k subkulturám uplatňuje ohleduplné chování.

Učivo: JÁ A HOSPODAŘENÍ

- peníze
- měna
- hotovostní a bezhotovostní platby
- banky
- hospodaření s penězi
- příjmy, výdaje, rozpočet
- přebytek, úspory, investice
- schodek, půjčky, dluh
- vlastnictví soukromé a veřejné
- vlastnictví osobní a společné
- hmotný a nehmotný majetek
- reklamace

Očekávané výstupy:

Žák:

- účelně využívá peníze jako platební prostředek, je schopen odhadnout cenu nákupu a zkontrolovat si vrácené peníze;
- je seznámen s existencí různých měn;
- popíše rozdíl mezi hotovostními a bezhotovostními platbami a dokáže zhodnotit jejich klady a zápory;
- ví, jak fungují banky;
- je si vědom důležitosti správného hospodaření s penězi, dokáže hospodařit s penězi;
- na konkrétních příkladech předvede správné a nesprávné hospodaření s penězi;
- vysvětlí, jaký význam mají příjmy a výdaje ve vztahu k rozpočtu;
- orientuje se ve způsobech, jak lze využít úspory;
- ví, jak vznikají dluhy;
- je si vědom důsledků, které s sebou nese uzavírání půjček;
- vysvětlí význam vlastnictví pro člověka;
- rozlišuje soukromé a veřejné vlastnictví a dokáže uvést příklady;
- rozlišuje osobní a společné vlastnictví a dokáže uvést příklady;
- na základě konkrétních příkladů dělí majetek na hmotný a nehmotný;
- popíše postup reklamace výrobku nebo služby.

Učivo: CHRAŇME PŘÍRODU

- chráněná území
- chráněné krajinné oblasti
- pravidla pohybu v chráněných oblastech
- naučné stezky

Očekávané výstupy:

Žák:

- nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka;
- uvede příklady znečišťování přírody člověkem a navrhne možné způsoby, jak znečišťování přírody předcházet;
- rozlišuje mezi chráněnými krajinnými oblastmi a národními parky, při práci s mapou popíše jejich polohu;
- zdůvodní význam chráněných území;
- zná základní pravidla, která je nutné dodržovat v chráněných oblastech a řídí se jimi; definuje pojmy biosférická rezervace a naučná stezka.

Učivo: CESTUJEME PO NAŠÍ VLASTI

- práce s mapou
- technické, kulturní a historické zajímavosti jednotlivých krajů

Očekávané výstupy:

Žák:

- při práci s mapou určí polohu vybraných přírodních a historických zajímavostí jednotlivých krajů;
- rozlišuje mezi památkovými rezervacemi a národními kulturními památkami;
- zdůvodní význam nemovitých a movitých kulturních památek;
- vypráví o zajímavostech a památkách, které navštívil.

Učivo: V NAŠEM KRAJI

- práce s mapou

Očekávané výstupy:

Žák:

- zařadí město nebo obec, ve které žije, do příslušného kraje a popíše jeho polohu v rámci České republiky;
- popíše povrch kraje, v němž žije, vodstvo a naleziště nerostných surovin;
- ví, kdo je starostou obce, v níž žije, a dokáže nakreslit jednoduchý plán, na jehož základě popíše cestu k obecnímu úřadu;
- vyjmenuje typické hospodářské rostliny, které se v kraji pěstují, případně hospodářská zvířata, která se v kraji chovají;
- určí převládající druh průmyslu a pojmenuje výrobky, které se v kraji vyrábějí;
- popíše přírodní a kulturní zajímavosti kraje, doporučí konkrétní přírodní a kulturní zajímavosti k navštívení.

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Poznáváme naši vlast

CHALUPA, P., ŠTIKOVÁ, V. *Vlastivěda 5 – Česká republika jako součást Evropy (učebnice pro 5. ročník ZŠ upravená v souladu s RVP ZV)*
ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J. *Vlastivěda 5 – Česká republika jako součást Evropy (pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ upravený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: ČESKÁ REPUBLIKA – KRAJ, V NĚMŽ ŽIJEME

- kraje, krajská města
- charakteristiky jednotlivých krajů – poloha, povrch, vodstvo, zemědělství, průmysl, zajímavosti z kraje

Očekávané výstupy:

Žák:

- při práci s mapou určí polohu jednotlivých krajů a krajských měst;
- popíše povrch, vodstvo a hospodářství svého kraje;
- posoudí a objasní typické regionální zvláštnosti kraje, ve kterém žije.

Učivo: ČESKÁ REPUBLIKA – DEMOKRATICKÝ STÁT

- poloha České republiky ve vztahu k Evropě
- vznik České republiky

- obyvatelstvo České republiky
- Praha – hlavní město České republiky
- Česká republika – součást společenstva hospodářsky vyspělých států
- Evropská unie

Očekávané výstupy:

Žák:

- určí polohu České republiky v Evropě a ukáže ji na mapě;
- vysvětlí pojem vnitrozemský stát;
- ví, kdy a jakým způsobem vznikla Česká republika;
- charakterizuje principy demokratického státu;
- rozlišuje moc výkonnou, zákonodárnou a soudní, zná jejich specifika a zástupce;
- orientuje se v oblasti lidských práv a povinností a řídi se jimi;
- zná význam a historii hlavního města Prahy;
- vyjmenuje významné mezinárodní organizace, kterých je Česká republika členem;
- vlastními slovy vysvětlí význam Evropské unie.

Učivo: EVROPA – SJEDNOCUJÍCÍ SVĚTADÍL: SOUSEDNÍ STÁTY ČESKÉ REPUBLIKY

- poloha států Evropy
- Slovenská republika
- Polská republika
- Spolková republika Německo
- Rakouská republika

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyhledá na mapě státy západní, východní, jihovýchodní, střední, jižní a severní Evropy;
- popíše polohu Slovenska, Polska, Německa a Rakouska a ukáže je na mapě;
- popíše povrch, vodstvo, obyvatelstvo a hospodářství sousedních států;
- ví, kterých významných mezinárodních organizací jsou sousední republiky členy.

Učivo: EVROPA – SJEDNOCUJÍCÍ SVĚTADÍL: EVROPA, JEDEN ZE SVĚTADÍLŮ

- povrch planety Země
- světový oceán
- světadíly
- poloha Evropy
- povrch Evropy
- vodstvo Evropy
- evropské podnebí
- rostliny a živočichové Evropy
- hospodářství Evropy
- obyvatelstvo Evropy

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje povrch Země, světový oceán a světadíly;
- popíše polohu Evropy a ukáže na mapě největší evropské poloostrovy a ostrovy;
- při práci s mapou popíše povrch Evropy a ukáže největší evropské nížiny a vysočiny;
- ví, jak se chovat k přírodě ohleduplně, zná zásady ochrany přírody;
- nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka;
- rozlišuje slané a sladké vody, s porozuměním používá pojmy oceán, vnitřní moře, okrajové moře, veletok, potok, řeka, jezero, rybník, přehradní nádrž, povodí, rozvodí úmoří a ledovec;
- vlastními slovy popíše význam vody na světě;
- rozlišuje podnebné pásy na Zemi a v Evropě a podnebí v jednotlivých podnebných pásech;
- charakterizuje evropskou vegetaci a uvede zástupce rostlin a živočichů typických pro dané krajiny;
- popíše hospodářství a obyvatelstvo Evropy, orientuje se v národech žijících v Evropě.

Učivo: EVROPA – SJEDNOCUJÍCÍ SVĚTADÍL: CESTUJEME PO EVROPĚ

- přímořská letoviska
- kulturní památky evropských zemí
- hory a oblasti s neporušenou přírodou

Očekávané výstupy:

Žák:

- aktivně užívá mapy České republiky a Evropy, vyhledává v nich potřebné informace;
- ostatním spolužákům zprostředkuje zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest.

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Hlavní události nejstarších českých dějiny

STŘÍBRNÁ, I. a kol. *Vlastivěda 4 – Hlavní události nejstarších českých dějin (učebnice pro 4. ročník ZŠ upravená v souladu s RVP ZV)*
STŘÍBRNÁ, I. a kol. *Vlastivěda 4 – Hlavní události nejstarších českých dějin (pracovní sešit pro 4. ročník ZŠ upravený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: MALÁ KAPITOLA O ČASE

- měření času
- označování let v kalendáři
- století, tisíciletí

Očekávané výstupy:

Žák:

- prokáže znalost měření času pomocí časových jednotek;
- rozumí označení let *před naším letopočtem* a *našeho letopočtu* a umí je používat;

- dokáže vymezit dané století a tisíciletí na časové ose.

Učivo: ČESKÉ ZEMĚ V PRAVĚKU

- doba kamenná (starší a mladší), bronzová a železná
- Keltové na našem území.

Očekávané výstupy:

Žák:

- chápe způsob rozlišení základní období pravěku podle používaného materiálu;
- popíše hlavní zdroj obživy způsob života pravěkých lidí ve starší době kamenné;
- s porozuměním užívá pojmy tlupa a pěstní klín;
- objasní význam používání ohně a řeči;
- pojmenuje důsledky přechodu k zemědělství a změny ve způsobu života lidí v mladší době kamenné;
- zhodnotí význam objevu zpracování kovů;
- dokáže vysvětlit souvislost mezi označením kmene Bójů a označením naší vlasti (Bohemia);
- zhodnotí přínos Keltů pro naše země;
- vysvětlí pojem výměnný obchod;
- zdůvodní odchod Keltů z našeho území.

Učivo: PŘÍCHOD SLOVANŮ

- původ Slovanů
- způsob obživy Slovanů
- náboženství

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní, odkud Slované na naše území přišli;
- popíše jejich způsob obživy;
- rozumí pojmu pohanské náboženství.

Učivo: SÁMŮV KMENOVÝ SVAZ (vládce slovanských kmenů)

- nájezdy Avarů
- vznik prvního mocenského útvaru na našem území

Očekávané výstupy:

Žák:

- s porozuměním užívá pojmy Avaři, Franská říše;
- zhodnotí Sámům přínos pro obranu našeho území;
- vysvětlí pojem Sámům kmenový svaz.

Učivo: NAŠE NEJSTARŠÍ MINULOST V POVĚSTECH

- historické pověsti

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozliší historické pověsti od historických skutečností;
- chápe pověst jako součást našeho kulturního dědictví;
- vyhledává pověsti v informačních zdrojích;
- orientuje se v hlavních postavách našich pověstí (praotec Čech, Krok, Libuše, Přemysl Oráč ze Stadic, Horymír).

Učivo: VELKOMORAVSKÁ ŘÍŠE

- počátky Velkomoravské říše
- působení Konstantina a Metoděje
- konec slovanské bohoslužby
- rozvoj řemesel
- zánik Velkomoravské říše

Očekávané výstupy:

Žák:

- zná význam Velkomoravské říše v rámci tehdejší Evropy;
- dokáže popsat rozdíl mezi pohanským náboženstvím a křesťanstvím;
- zhodnotí význam příchodu Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu;
- s porozuměním používá pojem hlaholice a latinka;
- uvede do souvislosti vyhlášení státního svátku 5. července a význam činnosti Konstantina a Metoděje;
- zdůvodní rozmach řemesel a uvede některá z nich i příklady výrobků;
- chápe samostatný vývoj Čech a Moravy jako následek rozpadu Velkomoravské říše.

Učivo: VZNIK ČESKÉHO STÁTU, VLÁDA PŘEMYSLOVSKÝCH KNÍŽAT

- první Přemyslovci: Bořivoj, sv. Václav, Oldřich, Břetislav, Vratislav II.

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše počátky vzniku českého státu;
- jmenuje první Přemyslovce a stručně charakterizuje období jejich vlády;
- popíše vládu sv. Václava a zná okolnosti jeho smrti a uvede s tím do souvislosti vyhlášení státního svátku 28. září;
- s porozuměním používá pojmy Slavníkovci a Přemyslovci;
- na časové ose vyznačí období vzniku českého státu, smrt sv. Václava.

Učivo: ŽIVOT ZA VLÁDY PRVNÍCH PŘEMYSLOVCŮ

- život prostých lidí
- sídla vzdělanosti
- románský sloh
- Kosmas, první český kronikář

Očekávané výstupy:

Žák:

- dokáže jednoduše popsat životní prostředí i způsob života lidí v 10.–12. století na našem území;
- zdůvodní, proč byly kláštery zdroji a sídly vzdělanosti;
- ví, jak v dané době vznikaly knihy;
- jmenuje a rozpozná základní prvky románského slohu;
- ví, kdo je autorem Kosmovy kroniky a o čem v kronice psal.

Učivo: VZNIK ČESKÉHO KRÁLOVSTVÍ, VLÁDA PŘEMYSLOVSKÝCH KRÁLŮ

- rozvoj českého státu ve 13. století
- Přemysl Otakar I.
- Václav I.
- Anežka Česká
- Přemysl Otakar II.
- Václav II.
- Václav III.

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje 13. století jako dobu rozkvětu českých zemí;
- popíše vládu Přemysla Otakara I. a vysvětlí význam Zlaté buly sicilské;
- stručně zhodnotí vládu Václava I. a aktivity Anežky České;
- vysvětlí rozmach českého státu za vlády Přemysla Otakara II.;
- zdůvodní bezvládí za poručnictví Oty Braniborského;
- uvede přínos vlády Václava II.;
- rozumí obratu „vymřít po meči“;
- popíše konec vlády Přemyslovců;
- na časové ose vyznačí období vlády posledních přemyslovských králů, rok získání Zlaté buly sicilské; rok vymření rodu Přemyslovců po meči.

Učivo: ČESKÝ STÁT ZA VLÁDY LUCEMBURKŮ

- Jan Lucemburský
- Karel IV. a rozkvět země za jeho vlády
- Václav IV.
- Zikmund Lucemburský

Očekávané výstupy:

Žák:

- zdůvodní nástup Jana Lucemburského na český trůn a charakterizuje jeho vládu;
- uvědomí si a ocení zásluhy Karla IV. o rozvoj a blaho země a jmenuje konkrétní příklady;
- zhodnotí situaci v Českém království za vlády Václava IV.;

- popíše konec vlády Lucemburků;
- na časové ose vyznačí rok nástupu Karla IV. na český trůn a rok vymření rodu Lucemburků po meči.

Učivo: ŽIVOT VE STŘEDOVĚKU

- šlechta
- církev
- vesnice a město
- gotický sloh

Očekávané výstupy:

Žák:

- chápe rozdíly v různých vrstvách středověké společnosti;
- porovná život na vesnici a ve městě;
- jmenuje a rozpozná základní prvky gotického slohu.

Učivo: HUSITSKÉ VÁLKY

- Jan Hus
- husitské bouře
- husitské vojsko
- Jan Žižka z Trocnova
- boj husitů s křižáky
- bitva u Lipan

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní příčiny problémů v církvi na počátku 15. století;
- zhodnotí význam a důsledky Husova učení a popíše události spojené s osobností Jana Husa;
- s porozuměním používá pojem husité a symbol kalicha;
- popíše husitské vojsko a jeho základní taktiku, jmenuje příklady husitských zbraní;
- uvědomuje si postavení Jana Žižky v husitském vojsku;
- s porozuměním používá pojmy křižáci, panská jízda a spanilá jízda;
- uvědomí si nejednotnost husitů;
- určí protivníky v bitvě u Lipan a její důsledky;
- na časové ose vyznačí rok upálení mistra Jana Husa a porážku husitů u Lipan.

Učivo: ČESKÉ ZEMĚ PO HUSITSKÝCH VÁLKÁCH

- krátká vláda Albrechta Habsburského a Ladislava Pohrobka
- husitský král Jiří z Poděbrad
- Jagellonci na českém trůně
- zemský sněm

Očekávané výstupy:

Žák:

- jmenuje panovníky českých zemí po smrti Zikmunda Lucemburského;
- vysvětlí, jak se králem stal Jiří z Poděbrad, a zhodnotí období jeho vlády;
- popíše vládu Vladislava Jagelonského a Ludvíka Jagelonského;
- uvede příklady nejznámějších staveb pozdní gotiky;
- objasní význam zemského sněmu v českých zemích před nástupem Habsburků;
- na časové ose vyznačí konec vlády Lucemburků, období panování Jiřího z Poděbrad, nástup Jagellonců a konec jejich vlády.

Učivo: PRVNÍ HABSBURKOVÉ NA ČESKÉM TRŮNĚ

- české země součástí velké habsburské říše
- císař Rudolf II.
- renesance

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše nástup Habsburků na český trůn a uvědomuje si, že vláda Habsburků u nás trvala do vyhlášení samostatnosti v roce 1918;
- na mapě ukáže sjednocení zemí Koruny české s ostatními zeměmi habsburské říše;
- zhodnotí postavení českých zemí v habsburské říši;
- popíše osobnost Rudolfa II.;
- jmenuje a rozpozná typické znaky renesančních staveb;
- zdůrazní rozvoj vzdělanosti a poukáže na vznik cechů;
- na časové ose vyznačí začátek novověku, nástup Ferdinanda I. Habsburského na trůn a konec vlády Habsburků v českých zemích.

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Významné události nových českých dějin

ČAPKA, F. *Vlastivěda 5 – Významné události nových českých dějin (učebnice pro 5. ročník ZŠ upravená v souladu s RVP ZV)*
ČAPKA, F. *Vlastivěda 5 – Významné události nových českých dějin (pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ upravený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: DOBA POBĚLOHORSKÁ

- bitva na Bílé hoře
- třicetiletá válka
- život na zámku, ve městě, na vesnici

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše okolnosti, které vedly k bitvě na Bílé hoře a její důsledky;

- zhodnotí vliv třicetileté války na život v českých zemích;
- srovná život na zámku, ve městě a na vesnici a uvede ho do souvislostí s řemeslem, obchodem a zemědělstvím;
- na časové ose vyznačí bitvu na Bílé hoře, období třicetileté války.

Učivo: ŽIVOT V BAROKNÍ DOBĚ (17. a první polovina 18. století)

- umělecký sloh baroko
- barokní stavitelství
- hudba v období baroka
- církevní slavnosti v období baroka

Očekávané výstupy:

Žák:

- jmenuje a rozpozná základní prvky barokního slohu;
- uvede typické znaky barokního stavitelství a příklady barokních staveb;
- ví, jaký druh hudby byl pro období baroka typický;
- popíše působení katolické církve v období baroka a prostředky, jimiž se církev snažila získat nové věřící.;
- na časové ose vyznačí období baroka.

Učivo: VE ŠKOLNÍCH LAVICÍCH (17. století, začátek 18. století)

- úroveň školství po třicetileté válce
- Jan Amos Komenský
- školní docházka

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše úroveň školství ve druhé polovině 17. století;
- zhodnotí význam působení Jana Amose Komenského na vzdělanost v českých zemích;
- vnímá přesah působení Jana Amose Komenského do dnešní doby;
- vyhledává v informačních zdrojích informace;
- orientuje se v tehdejších školách a školní docházce;
- na časové ose vyznačí smrt Jana Amose Komenského.

Učivo: SVĚTLO ROZUMU (druhá polovina 18. století)

- osvícenství
- vláda Marie Terezie a Josefa II.

Očekávané výstupy:

Žák:

- s porozuměním používá pojmy osvícenství a reforma;
- zhodnotí význam vlády Marie Terezie;
- popíše reformy, které zavedl Josef II. a jejich důsledky;

- na časové ose vyznačí počátek osvícenství, dobu vlády Marie Terezie, rok zavedení povinné školní docházky, rok vydání tolerančního patentu a rok zrušení nevolnictví.

Učivo: ŽIVOT NA VESNICI (18. století)

- venkovská obec
- venkovské obyvatelstvo
- venkovské domy a stavení
- jídlo a oděv venkovských lidí
- venkovské zvyky
- práce na venkově

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše typické venkovské stavení z období 18. století;
- dělí venkovany podle majetku;
- uvede příklady jídla a pokrmů, které konzumovali lidé na venkově;
- popíše rozdíly mezi oděvem venkovských a bohatých lidí;
- zná některé venkovské zvyky a dokáže uvést ty, které se dochovaly dodnes;
- popíše důsledky zrušení nevolnictví pro venkovské obyvatelstvo;
- užívá s porozuměním pojem úhorový systém;
- srovná život na vesnici v 18. století a dnes.

Učivo: MANUFAKTURY A PRVNÍ STROJE (od poloviny 18. století)

- vznik manufaktur
- parní stroj
- rozvoj strojové velkovýroby
- čeští vynálezci
- vliv nových vynálezů na život lidí

Očekávané výstupy:

Žák:

- s porozuměním užívá pojem manufaktura, popíše, čím se lišila manufaktura od řemeslnické dílny;
- zdůvodní přechod výroby z manufaktur do továren;
- zná okolnosti vzniku parního stroje;
- jmenuje některé významné české vynálezce 18. století a jejich vynálezy;
- popíše důsledky zavedení strojové výroby;
- na časové ose vyznačí vznik parního stroje, rok otevření první parní železnice.

Učivo: OBROZENÍ MĚŠŤANSKÉ SPOLEČNOSTI (konec 18. století, 1. polovina 19. století)

- od feudalismu ke kapitalismu
- nadvláda němčiny

- počátky národního obrození
- František Palacký
- Josef Kajetán Tyl
- sílící obrození

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše rozdíl mezi feudalistickou a kapitalistickou společností;
- srovná výskyt různých národností na českém území a míru užívání německého a českého jazyka;
- popíše okolnosti počátku národního obrození;
- s porozuměním užívá pojem národní obrození;
- uvede významné osobnosti počátku národního obrození a jejich dílo;
- spojuje období počátku národního obrození se vznikem muzeí a divadel;
- na časové ose vyznačí počátek národního obrození, rok prvního uvedení písně Kde domov můj.

Učivo: Z PODDANÉHO ČLOVĚKA OBČAN (rok 1848)

- situace před rokem 1848
- revoluční rok 1848
- pouliční bouře v Praze 1848
- zrušení poddanství
- počátky vlády Františka Josefa I.

Očekávané výstupy:

Žák:

- zdůvodní nespokojenost obyvatelstva před rokem 1848;
- popíše průběh revolučního roku 1848 v Evropě a v Čechách;
- přiblíží situaci v Praze z června 1848 a její důsledky;
- zdůvodní, v čem spočívala absolutistická vláda císaře Františka Josefa I.;
- na časové ose vyznačí revoluční rok 1848, rok zrušení roboty a poddanství, počátek vlády císaře Františka Josefa I.

Učivo: STROJE OVLÁDLY ŽIVOT (2. polovina 19. století)

- rozvoj průmyslové výroby v továrnách
- zavádění elektřiny
- rozvoj dopravy
- rozvoj potravinářského průmyslu
- vliv průmyslového rozvoje na všední život

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše, která průmyslová odvětví se v českých zemích rozvíjela nejvíce;

- objasní význam zavádění elektřiny;
- uvede důsledky rozvoje průmyslové výroby;
- vyjmenuje zemědělské produkty, které se nejčastěji zpracovávaly v potravinářských závodech;
- popíše, jakými změnami procházel život lidí ve městech.

Učivo: NÁROD SOBĚ

- vznik čtenářských, pěveckých a divadelních spolků
- úsilí o samosprávu českých zemí
- vznik Rakousko-Uherska
- T. G. Masaryk
- rozvoj kultury a umění

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní okolnosti vzniku čtenářských, pěveckých a divadelních spolků;
- uvede okolnosti a důsledky vzniku Rakousko-Uherska;
- přiblíží T. G. Masaryka;
- popíše situaci v českém školství;
- uvede některé významné osobnosti 19. století;
- na časové ose vyznačí vznik Rakousko-Uherska, zřízení české univerzity v Praze a otevření Národního divadla v Praze.

Učivo: ČEŠI A NĚMCI

- počátky česko-německého soužití
- zhoršení vztahů
- nacionalismus

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše, jakým způsobem se dostali Němci do českých zemí;
- s porozuměním používá pojem kolonisté;
- uvede vliv kolonistů na život našich předků;
- objasní příčiny česko-německých rozporů;
- s porozuměním používá pojem nacionalismus.

Učivo: SMĚŘUJEME K SAMOSTATNOSTI

- začátek 1. světové války
- život za války
- odpor proti Rakousko-Uhersku
- konec 1. světové války
- vznik Československé republiky

Očekávané výstupy:

Žák:

- přiblíží okolnosti vzniku 1. světové války;
- popíše vliv 1. světové války na život lidí;
- objasní, jakou roli sehrál v období 1. světové války československý zahraniční odboj;
- uvede hlavní představitele zahraničního odboje;
- s porozuměním užívá pojmy legie a legionáři;
- objasní okolnosti konce 1. světové války;
- popíše vznik Československé republiky a uvede s tím do souvislosti vyhlášení státního svátku 28. října;
- na časové ose vyznačí začátek 1. světové války, období vytváření československých legií v zahraničí, vyhlášení československé samostatnosti, připojení Slovenska a konec 1. světové války.

Učivo: TVÁŘ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

- demokracie v Československu
- prezident T. G. Masaryk
- občané Československa
- hospodářství v Československu
- kulturní život v Československu
- život za první republiky
- cesta k zániku Československa

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjmenuje země, které tvořily Československou republiku, ukáže její polohu na mapě;
- zná principy demokratického uspořádání státu;
- přiblíží T. G. Masaryka jako prvního československého prezidenta;
- popíše národnostní složení Československé republiky;
- přiblíží podobu hospodářství v období Československé republiky;
- objasní, ve kterých oblastech se v období Československé republiky rozvíjel kulturní život a uvede některé významné osobnosti;
- srovná život za první republiky a dnes;
- popíše okolnosti zániku Československé republiky;
- na časové ose vyznačí vznik Československé republiky, připojení Podkarpatské Rusi k Československé republice, nástup Adolfa Hitlera k moc v Německu, mnichovskou dohodu, zánik Československé republiky.

Učivo: VÁLEČNÁ A POVÁLEČNÁ LÉTA

- protektorát Čechy a Morava
- německá okupace

- 2. světová válka
- boj proti okupaci
- osvobození Československa
- poválečný vývoj

Očekávané výstupy:

Žák:

- přiblíží vyhlášení protektorátu Čechy a Morava a jeho důsledky;
- popíše okolnosti počátku 2. světové války;
- propojuje do souvislostí průběh 2. světové války a její vliv na obyvatelstvo;
- uvědomuje si důsledky 2. světové války pro Židy a Romy;
- přiblíží snahy bojovat proti okupaci;
- popíše okolnosti osvobození Československa a uvede s tím do souvislosti vyhlášení státního svátku 8. května;
- objasní, co předcházelo nastolení komunistické totalitní moci;
- na časové ose vyznačí vyhlášení protektorátu Čechy a Morava, začátek 2. světové války, osvobození Československa, konec 2. světové války, nástup totalitní komunistické moci v Československu.

Učivo: OD TOTALITNÍ MOCI K DEMOKRACII

- nástup komunismu
- Pražské jaro
- okupace Československa
- sametová revoluce
- vznik České republiky a Slovenské republiky
- členství České republiky v mezinárodních organizacích
- současný prezident České republiky

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje komunistický režim po únoru 1948;
- s porozuměním užívá pojmy komunismus a socialismus;
- popíše okolnosti pražského jara a jeho důsledky;
- přiblíží život v Československu po roce 1968;
- uvědomuje si příčiny a důsledky sametové revoluce;
- spojuje sametovou revoluci s osobností Václava Havla;
- zná období a okolnosti vzniku samostatné České republiky a zná prvního českého prezidenta;
- vyjmenuje mezinárodní organizace, jichž je Česká republika členem;
- zná jméno současného prezidenta České republiky;

- na časové ose vyznačí pražské jaro, okupaci Československa, sametovou revoluci, vznik České republiky, zapojení ČR do NATO, zapojení ČR do EU, nástup současného prezidenta.

Varianta 2: Porozumění v souvislostech

Přírodověda pro 4. ročník ZŠ – Porozumění v souvislostech

KLINKOVSKÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. *Přírodověda 4 – porozumění v souvislostech (učebnice pro 4. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
KLINKOVSKÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. *Přírodověda 4 – porozumění v souvislostech (pracovní sešit pro 4. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: ÚVOD

- příroda a lidé
- příroda živá a neživá
- ekosystém

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše, jak žili naši předkové a jaké přírodniny využívali;
- vnímá souvislost mezi závislostí člověka na přírodních zdrojích a ochranou přírody;
- dělí přírodu na živou a neživou;
- uvede složky, z nichž se skládá živá a neživá příroda;
- vysvětlí pojem ekosystém a jeho souvislost s živou a neživou přírodou;
- uvede příklady různých ekosystémů.

Učivo: ŽIVÁ PŘÍRODA

- rozdělení organizmů
- houby – společné znaky, stavba těla, dělení, pravidla sběru hub
- rostliny – společné znaky, třídění, stavba těla, dělení rostlin, růst rostlin
- živočichové – společné znaky, dělení podle stavby těla
- potravní vztahy organizmů

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí rozdíl mezi pojmy rod a druh organizmu;
- charakterizuje společné znaky hub;
- popíše základní stavbu těla jedlé a nejedné houby;
- rozdělí houby na tři základní skupiny (jedlé, nejedlé a jedovaté) a uvede některé zástupce;
- zná základní pravidla sběru hub;
- charakterizuje společné znaky rostlin;
- vysvětlí pojem fotosyntéza;
- roztřídí rostliny dle způsobu rozmnožování na výtrusné a semenné a uvede některé zástupce;

- popíše stavbu těla semenné rostliny, listu a květu;
- objasní význam a funkce kořene, stonku, listu, květu, plodu a semene;
- vysvětlí rozdíl mezi opylením a oplozením;
- dělí plody na dužnaté a suché a uvede příklady;
- popíše růst rostliny;
- charakterizuje společné znaky živočichů;
- dělí živočichy podle stavby těla na bezobratlé a obratlovce, uvede základní charakteristiky a příklady zástupců;
- popíše stavbu těla hmyzu a obratlovce;
- dělí živočichy podle potravy na býložravce, masožravce a všežravce, uvede základní charakteristiky a příklady zástupců;
- objasní pojem potravní řetězec a vysvětlí na příkladu.

Učivo: ORGANIZMY V EKOSYSTÉMECH

- les
- louka a pastvina
- pole
- parky a městská zeleň
- okolí lidských obydlí
- rybník, potok a řeka

Očekávané výstupy:

Žák:

- rozpozná zástupce hub, lišejníků, rostlin (mechy, byliny, keře, stromy) a živočichů v lese a uvede jejich základní charakteristiky;
- charakterizuje typy lesů;
- definuje význam lesa pro člověka;
- zná zásady bezpečného pohybu a pobytu v lese;
- vysvětlí rozdíl mezi loukou a pastvinou;
- rozpozná zástupce rostlin (trávy a byliny) a živočichů na loukách a pastvinách a uvede jejich základní charakteristiky;
- definuje význam luk a pastvin pro člověka;
- rozpozná zástupce rostlin (obilniny, okopaniny, olejniny, luskoviny, pícniny, textilní plodiny, další plodiny a plevele) a živočichů na polích a uvede jejich základní charakteristiky;
- definuje význam polí pro člověka;
- rozpozná zástupce rostlin (byliny a dřeviny) a živočichů v parcích a uvede jejich základní charakteristiky;
- definuje význam parků pro člověka;

- rozpozná zástupce rostlin (zelenina, ovocné stromy a keře, léčivé rostliny a koření, okrasné rostliny) a živočichů (hospodářská zvířata, domácí mazlíčci a volně žijící) v okolí lidských obydlí, uvede jejich základní charakteristiky a popíše užitek pro člověka;
- rozpozná zástupce rostlin (byliny a dřeviny) a živočichů v blízkosti rybníků, potoků a řek a uvede jejich základní charakteristiky;
- definuje význam rybníků, potoků a řek pro člověka;
- vnímá vliv lidské činnosti na jednotlivé ekosystémy a snaží se přispívat k ochraně životního prostředí.

Učivo: OCHRANA PŘÍRODY V ČESKÉ REPUBLICE

- znečištění přírody
- ohrožené druhy rostlin a živočichů

Očekávané výstupy:

Žák:

- nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka;
- uvede příklady znečišťování přírody člověkem a navrhne možné způsoby, jak znečišťování přírody předcházet;
- dokáže třídit odpad;
- chápe důsledky nadměrného plýtvání energiemi;
- vysvětlí význam chráněných území, uvede konkrétní příklady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Učivo: MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V PŘÍRODĚ

- požár
- bouřka
- vichřice
- přívalová povodeň
- integrovaný záchranný systém
- tísňová volání, zásady telefonování na tísňové linky

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí;
- ví, jak se chovat při mimořádných událostech, předvede v modelových situacích;
- vysvětlí význam integrovaného záchranného systému;
- zná čísla tísňového volání a ví, v jakých situacích je použít;
- ovládá komunikaci s operátory tísňových linek, předvede v modelových situacích.

Učivo: VYCHÁZKY DO PŘÍRODY

- podzim – vycházka do lesa nebo parku
- zima – vycházka do blízkého okolí

- jaro – vycházka na louku, pole nebo zahradu
- léto – vycházka k potoku, řece nebo k rybníku

Očekávané výstupy:

Žák:

- shrne základní charakteristiky jednotlivých ročních období;
- vnímá všemi smysly specifika přírody v jednotlivých ročních obdobích a dokáže vyjádřit své pocity z nich.

Přírodověda pro 5. ročník ZŠ – Porozumění v souvislostech

KLINKOVSKÁ, L., KONEČNÁ, M., NOVÁKOVÁ, Z. *Přírodověda 5 – porozumění v souvislostech (učebnice pro 5. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
KLINKOVSKÁ, L., KONEČNÁ, M., NOVÁKOVÁ, Z. *Přírodověda 5 – porozumění v souvislostech (pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: ŽIJEME NA ZEMI

- podmínky života na Zemi
- neživá příroda
- gravitace, gravitační síla
- teplo a světlo – pohyby Země, rozdíly v množství slunečního záření na Zemi během roku
- podnebí, podnebné pásy
- vzduch – atmosféra, počasí
- voda – skupenství vody, koloběh vody v přírodě, výskyt vody na Zemi
- nerosty a horniny, nerostné suroviny – nerudní suroviny, rudy, paliva
- půda

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní pojem přírodní zákony a uvede konkrétní příklad;
- uvědomuje si podmínky života na Zemi;
- vysvětlí pojmy gravitace a gravitační síla a uvede konkrétní příklady jejího působení;
- na základě poznatků o Zemi jako součásti vesmíru popíše pohyby Země, uvede jejich rychlost a důsledky;
- vysvětlí pojmy podnebí, podnebné pásy a uvede jejich základní charakteristiky;
- uvede příčiny přizpůsobování se organizmů vnějším podmínkám;
- rozpozná zástupce rostlin a živočichů typických pro jednotlivé podnebné pásy;
- definuje pojmy vzduch a atmosféra a uvede jejich význam;
- vlastními slovy popíše skleníkový efekt a jeho důsledky;
- zná rozdíl mezi počasím a podnebím;

- na konkrétních příkladech rozlišuje skupenství vody a dokáže uvést příčiny jejich změn;
- vlastními slovy popíše koloběh vody v přírodě;
- rozlišuje vodu oceánskou a pevninskou, uvede konkrétní příklady;
- uvědomuje si význam pitné vody;
- pojmenuje a popíše nejznámější nerosty;
- dělí nerostné suroviny na nerudní suroviny, rudy a paliva (energetické suroviny), dokáže uvést konkrétní příklady a jejich využití;
- charakterizuje vznik půdy, její složení a význam.

Učivo: ŽIJEME VE VESMÍRU

- Země, Měsíc, Slunce, sluneční soustava, planety, hvězdy, galaxie
- vznik, pozorování a zkoumání vesmíru

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvede základní informace o postavení Země ve vesmíru;
- rozlišuje pojmy měsíc a Měsíc;
- vysvětlí pojem fáze Měsíce a vznik zatmění Měsíce, definuje pojem Slunce a uvede jeho význam pro člověka;
- popíše vznik a složení sluneční soustavy;
- pojmenuje planety kamenné a plynné, dokáže uvést jejich základní charakteristiky;
- orientuje se v rozdílech mezi menšími tělesy sluneční soustavy (planetky, meteoroidy a komety);
- definuje pojem hvězda, rozlišuje pojmy galaxie a Galaxie;
- vlastními slovy popíše vznik vesmíru;
- dokáže popsat, co lze spatřit při pozorování vesmíru ze Země;
- ví, jakými způsoby lze pozorovat vesmír, uvede rozdíly mezi planetáriem a hvězdárnou;
- objasní pojem kosmonautika a uvede její významné osobnosti.

Učivo: ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

- společné znaky a odlišnosti člověka a ostatních živočichů
- stavba lidského těla
- orgánové soustavy
- období lidského života

Očekávané výstupy:

Žák:

- dokáže pojmenovat společné znaky a odlišnosti člověka a ostatních živočichů;
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí orgánových soustav;
- popíše, čím jsou jednotlivé orgánové soustavy tvořeny;
- uvědomuje si možná nebezpečí poranění orgánových soustav;
- dokáže se účelně chránit proti poranění orgánových soustav;

- v modelových situacích předvede zásady první pomoci;
- zná zásady zdravé výživy, uplatňuje návyky související s podporou zdraví;
- rozlišuje jednotlivé vývojové etapy lidského života, orientuje se ve vývoji člověka před a po jeho narození.

Učivo: ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

- rodina, partnerství, manželství
- péče o děti, komunikace v rodině, manželská komunikace
- mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, řešení konfliktů
- rasismus, globální problémy, šikana, týrání, sexuální zneužívání
- komunikace na internetu, kyberšikana, násilí v médiích, reklama
- závislosti
- osobní bezpečí – cesta do školy, silniční provoz, sport, kontakt se zvířaty, nebezpečí v domácnosti
- první pomoc
- integrovaný záchranný systém, volání na tísňové linky

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si hloubku významu rodiny a rodinných vztahů;
- definuje pojem manželství a popíše specifika manželského vztahu;
- uvede možné způsoby zajištění péče o děti;
- orientuje se v zákonitostech mezilidských vztahů, v rámci různých rolí respektuje pravidla slušného chování a aplikuje je ve svém životě;
- zná způsoby řešení konfliktů a řídí se jimi;
- uvědomuje si odlišnosti mezi lidmi, uplatňuje účelné způsoby tolerantního chování;
- vnímá globální problémy ekologického a společenského charakteru, dokáže je vlastními slovy jednoduše popsat;
- rozpozná projevy šikany, týrání a sexuálního zneužívání a ví, jak se při setkání s těmito situacemi zachovat;
- při práci s internetem se chová obezřetně, dokáže účelně vyhledávat informace a ověřovat si je;
- uvědomuje si vliv reklamy a přítomnost násilí v médiích;
- uplatňuje návyky související s ochranou zdraví;
- vnímá škodlivost návykových látek, gamblerství, negativní dopady závislostí;
- v modelových situacích předvede způsoby odmítání návykových látek;
- ví, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi a toulavými zvířaty;
- zná pravidla silničního provozu a řídí se jimi v roli chodce i cyklisty;
- dokáže vyhodnotit dopravní situaci, aby zachoval bezpečnost svoji i svého okolí;
- svou obezřetností a použitím ochranných prvků předchází zranění při sportovních aktivitách;

- uvědomuje si rizika spojená s pobytem v domácnosti;
- v případě potřeby je schopen poskytnout první pomoc;
- ovládá způsoby komunikace se složkami integrovaného záchranného systému.

Učivo: MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

- požár v domácnosti
- varování a ukrytí při nebezpečí
- evakuace

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si rizika požáru v domácnosti a ví, jak se v případě požáru chovat;
- je seznámen s možnými způsoby varování před nebezpečím;
- na modelové situaci popíše, jak postupovat při evakuaci.

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Poznáváme svět kolem nás

KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme (učebnice pro 4. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: kde žijeme (pracovní sešit pro 4. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: JACÍ VLASTNĚ JSME

- vzhled, duševní vlastnosti
- temperament, schopnosti, charakter, hodnoty
- kamarádství
- plnění úkolů – organizace času, pracovní prostředí
- neúspěch a cesta k cíli

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si potřebnou komplexnost vnímání a hodnocení člověka;
- utváří si pozitivní postoj k sobě samému a druhým;
- vnímá a popisuje své vlastnosti a respektuje vlastnosti druhých;
- s porozuměním používá pojmy temperament, schopnosti, charakter a hodnoty;
- chápe situace a chování druhých;
- pojmenuje emoce a umí s nimi pracovat;
- rozumí pojmu sebevýchova a jeho smyslu při utváření vlastní osobnosti;
- chápe význam pravého kamarádství, navazuje a rozvíjí kamarádské vztahy;
- umí organizovat čas na své úkoly a uvědomuje si důležitost vhodného pracovního prostředí pro učení;
- dokáže se poučit z neúspěchu a stanovit si přiměřený cíl.

Učivo: JAK ŽIJEME MEZI LIDMI

- vztahy a skupiny
- pravidla, právní normy, společenská pravidla, morální zásady
- komunikace, slovní a mimoslovní
- projevování pozornosti a laskavosti, empatie a prosociální chování
- šikana

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjadřuje na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi a jejich role v různých skupinách;
- vyvozuje důležitost pravidel v životě člověka a respektuje pravidla pro soužití;
- rozlišuje právní normy, společenská pravidla a morální zásady;
- dodržuje základní společenská pravidla přiměřeně jeho věku;

- chápe morální rozměr svého jednání;
- rozvíjí schopnost naslouchat druhým a vnímá základní prvky neverbální komunikace;
- reflektuje situaci druhých a dokáže poskytnout adekvátní pomoc;
- projevuje ohleduplnost a laskavost;
- rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která už nelze tolerovat;
- umí požádat o pomoc.

Učivo: JAK TO NA ZEMI VYPADÁ

- podmínky na Zemi
- podnebí
- počasí
- povrch Země
- oceány
- světadíly
- ostrov
- poloostrov

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyjmenuje a vysvětlí podmínky na Zemi;
- charakterizuje podnebí, popíše, co jej ovlivňuje, a rozlišuje jeho základní typy;
- charakterizuje počasí, popíše, co jej ovlivňuje, a rozlišuje jeho běžné typy;
- rozlišuje mezi počasím a podnebím;
- charakterizuje povrch Země, světový oceán a světadíly;
- na mapě zemských polokoulí vyhledá jednotlivé světadíly a oceány;
- objasní rozdíl mezi ostrovem a poloostrovem.

Učivo: KRAJINA KOLEM NÁS A JEJÍ ZOBRAZENÍ

- přírodní krajina a kulturní krajina
- nížina a vysočina
- voda v krajině – povrchová (vodní toky a vodní nádrže) a podpovrchová (půdní a podzemní)
- vodní tok – pramen, přítok, soutok
- povodí, úmoří
- mapa, plán, náčrt
- turistická mapa, legenda, měřítko, vrstevnice
- orientace v krajině
- určení světových stran

Očekávané výstupy:

Žák:

- chápe vliv lidské činnosti na krajinu a rozumí pojmům přírodní a kulturní krajina;

- vysvětlí rozdíl mezi nížinou a vysočinou;
- rozlišuje vodu povrchovou a podpovrchovou a uvede konkrétní příklady;
- vysvětlí pojmy pramen, řeka, přítok a soutok;
- rozlišuje mezi základními typy map, plány a náčrty a zná jejich využití;
- na mapách vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí;
- využívá digitální technologie pro plánování trasy a získávání dalších informací;
- při práci s mapou využívá její měřítko, legendu, popř. vrstevnice;
- popíše znázornění povrchu na mapách;
- vysvětlí pojem nadmořská výška a popíše její znázornění na mapě;
- při práci s mapou dokáže určit a popsat orientační body;
- určí hlavní a vedlejší světové strany v přírodě i podle mapy.

Učivo: ŽIJEME V EVROPĚ

- poloha Evropy a její ostrovy a poloostrovy
- pohoří Evropy
- vodstvo Evropy
- podnebí a počasí Evropy
- Evropská unie
- poloha České republiky

Očekávané výstupy:

Žák:

- při práci s mapou popíše polohu Evropy, ukáže na mapě největší evropské poloostrovy a ostrovy a oceány a moře, která omývají evropské pobřeží;
- na mapě Evropy aktivně vyhledává informace o přírodních podmínkách a sídlištích;
- ví, jaké podnebí v Evropě převládá, a uvědomuje si rozdíly v počasí v různých částech Evropy;
- zná cíle Evropské unie;
- určí polohu České republiky v Evropě a ukáže ji na mapě;
- vysvětlí pojem vnitrozemský stát.

Učivo: JAKÝ JE NÁŠ STÁT

- vznik České republiky
- charakteristika státu
- státní symboly České republiky
- typy krajin na našem území
- vodstvo na našem území: řeky, povodí a úmoří, vodní nádrže
- podnebí České republiky

Očekávané výstupy:

Žák:

- ví, kdy a jakým způsobem vznikla Česká republika;

- charakterizuje principy demokratického státu;
- popíše české státní symboly a uvede konkrétní příklady jejich využití;
- aktivně užívá mapy České republiky a vyhledává v nich potřebné informace;
- při práci s mapou vyhledá konkrétní zástupce různých typů krajin na našem území;
- při práci s mapou vyhledá naše významné vodní toky a vodní nádrže;
- při práci s mapou na příkladech z našeho území vysvětlí rozdíl mezi povodím a úmořím a pojmenuje úmoří, k nimž naše území náleží, a ukáže je na mapě Evropy;
- na mapě České republiky ukáže podnebné oblasti;
- dokáže popsat přírodní podmínky v místě svého bydliště a okolí.

Učivo: DĚDICTVÍ A BOHATSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- obyvatelé České republiky
- občané a cizinci
- národnostní menšiny
- státní a ostatní svátky
- národní lidová tradice
- křesťanská tradice
- umění a kulturní památky
- ochrana životního prostředí a přírody

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje obyvatelstvo České republiky;
- s porozuměním používá pojmy občan, cizinec a národnostní menšina;
- chápe význam státních svátků;
- popíše lidové zvyky a obyčeje a uvede příklady nářečí pocházející z místa jeho bydliště a okolí;
- zdůvodní význam nemovitých a movitých kulturních památek;
- všímá si vlivu křesťanství v naší kultuře;
- vypráví o kulturních památkách, které navštívil;
- ví, jak se chovat při návštěvách kulturních památek;
- nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka;
- zdůvodní smysl zvláště chráněných území a ochrany ohrožených druhů živočichů a rostlin, popř. neživé přírody;
- rozlišuje mezi chráněnými krajinnými oblastmi a národními parky, při práci s mapou popíše jejich polohu;
- ví, jak se chovat k přírodě ohleduplně.

Učivo: HOSPODÁŘSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- hospodářství ČR
- zemědělství

- lesnictví
- těžba nerostných surovin
- průmyslová výroba a její odvětví
- služby

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí, co patří k národnímu hospodářství;
- uvědomuje si, ve které oblasti je zaměstnáno nejvíce lidí, a dokáže to zdůvodnit;
- charakterizuje zemědělství v České republice a ukáže na mapě významné zemědělské oblasti;
- chápe souvislost mezi druhovým složením lesů, zdravotním stavem lesů a těžbou dřeva;
- vyjmenuje některé nerostné suroviny, které se v České republice těží, vyhledá příklady jejich využití;
- na mapě České republiky ukáže významné průmyslové oblasti a vyjmenuje příklady průmyslových výrobků;
- s porozuměním používá pojmy výrobky a služby;
- orientuje se v nejvýznamnějších oblastech služeb a dokáže uvést konkrétní příklady;
- všímá si rozdílů v dostupnosti služeb.

<u>Učivo: VE KTERÉM KRAJI ŽIJEME</u>

- členění České republiky
- obec
- kraj
- stručné představení jednotlivých krajů
- charakteristika kraje, v němž žák žije

Očekávané výstupy:

Žák:

- člení území státu na menší celky (kraje, města, obce);
- s porozuměním používá pojmy obec, město, starosta, krajské město, hejtman;
- chápe smysl voleb do obecních a krajských zastupitelstev;
- aktivně užívá mapy České republiky a vyhledává v nich informace o poloze jednotlivých krajů a krajských měst, povrchu a vodstvu;
- ostatním spolužákům zprostředkuje zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest po České republice;
- vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke státu a zařadí obec, ve které žije, do příslušného kraje;
- popíše povrch, vodstvo a hospodářství svého kraje;
- posoudí a objasní typické regionální zvláštnosti kraje, v němž žije;
- doporučí k navštívení konkrétní přírodní a kulturní zajímavosti, kraje, v němž žije.

Učivo: MY A FINANCE

- hmotný a nehmotný majetek
- vlastnictví soukromé a veřejné, osobní a společné
- příjmy, výdaje, rozpočet
- spoření
- půjčka a dluh
- peníze a měna
- bankovní účet
- platební karta
- nakupování – hotovostní a bezhotovostní platby

Očekávané výstupy:

Žák:

- orientuje se v základních formách vlastnictví a dokáže uvést příklady;
- na základě konkrétních příkladů dělí majetek na hmotný a nehmotný;
- vysvětlí, jaký význam mají příjmy a výdaje ve vztahu k rozpočtu;
- dokáže hospodařit s penězi na základě jednoduchého rozpočtu;
- s porozuměním používá pojmy vyrovnaný, přebytkový, schodkový rozpočet – na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů;
- zdůvodní smysl spoření a vytváření finančních rezerv;
- uvědomuje si důsledky uzavření půjčky, na konkrétních příkladech posoudí, zda je vhodné si peníze půjčovat;
- popíše, jak vracet dluhy, s porozuměním používá pojem úroky;
- ví, jak funguje bankovní účet a jak využívat platební kartu;
- objasní rozdíl mezi hotovostními a bezhotovostními platbami a zhodnotí jejich klady a zápory;
- je schopen odhadnout cenu nákupu a zkontrolovat si vrácené peníze;
- dokáže jednoduše posoudit výhodnost slevy.

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Poznáváme svět kolem nás

KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané (učebnice pro 5. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme svět kolem nás: jsme občané (pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: ČESKÁ REPUBLIKA – DEMOKRATICKÝ STÁT

- principy demokracie
- základní práva a svobody
- možnost podílet se na veřejných záležitostech
- volby

- dělba státní moci: zákonodárná, výkonná, soudní
- obec

Očekávané výstupy:

Žák:

- charakterizuje principy demokratického státu;
- chápe svobodu, rovnost a spravedlnost jako základní principy demokracie;
- uvědomuje si význam základních práv a svobod a dokáže uvést jejich příklady;
- vnímá volby jako možnost podílet se na rozhodování o veřejných záležitostech prostřednictvím volených zástupců;
- dokáže popsat průběh demokratických voleb;
- rozlišuje moc výkonnou, zákonodárnou a soudní, zná jejich specifika a zástupce;
- s porozuměním používá pojem obec a obecní zastupitelstvo a popíše jejich působnost a význam pro občany;
- uvědomuje si možnost zasahovat do dění ve státě či v obci, a to jak prostřednictví volených zástupců, tak aktivně.

Učivo: PROČ ŽIJEME VE STÁTĚ

- zajištění vnější a vnitřní bezpečnosti
- zdravotní a sociální péče
- vzdělání, věda a kultura
- ochrana životního prostředí
- doprava
- zemědělství, průmysl a obchod

Očekávané výstupy:

Žák:

- vyvozuje důležitost zajištění vnější bezpečnosti;
- chápe princip práva a spravedlnosti jako ochranu a obranu občanů;
- na základě vlastních či zprostředkovaných zkušeností popíše význam policie, hasičského záchranného sboru;
- vyjmenuje příklady zdravotní a sociální péče;
- uvědomuje si přínos vzdělání pro jednotlivce i stát;
- chápe význam podpory vědeckého výzkumu;
- rozvíjí své kulturní povědomí a uvědomuje si potřebu pečovat o kulturní památky;
- projevuje ohleduplnost k životnímu prostředí a respektuje pravidla pro jeho ochranu;
- dokáže popsat dopravní dostupnost ve své obci a okolí;
- chápe roli státu v hospodářství ČR.

Učivo: OBČANSKÁ SPOLEČNOST

- občanská společnost v demokratickém státě
- péče o místo, kde žiji

- pomoc a solidarita
- spolupráce

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní hodnotu občanské společnosti v demokratické společnosti;
- s porozuměním používá pojem charita;
- zamýšlí se nad problémy ve svém okolí a aktivně usiluje o jejich řešení;
- umí požádat o pomoc;
- rozvíjí schopnost vnímat potřeby ostatních a poskytnout adekvátní pomoc;
- projevuje ohleduplnost, laskavost a solidaritu;
- chová se odpovědně v krizových situacích;
- dokáže organizovat čas na dobročinné projekty a uvědomuje si důležitost spolupráce.

Učivo: MÉDIA A MY

- masmédia
- veřejnosprávní a soukromá média
- seriózní a bulvární média
- média jako hlídací pes demokracie
- vliv médií a manipulace
- hoaxy a fake news
- informační bublina
- reklama
- on-line nebezpečí: zveřejňování informací, falešná identita, kyberšikana, závislost

Očekávané výstupy:

Žák:

- s porozuměním používá pojem masmédia;
- uvědomuje si roli masmédií ve společnosti, a to i během mimořádných událostí;
- rozlišuje mezi veřejnoprávními a soukromými médii;
- popíše rozdíl mezi seriózními a bulvárními médii;
- zdůvodní význam nezávislých médií v demokracii;
- chápe vliv médií na svůj život i utváření názorů;
- uvědomuje si možnost manipulace a rozvíjí schopnost ji rozeznat;
- charakterizuje hoaxy a fake news;
- vysvětlí princip informační bubliny;
- všímá si vlivu reklamy;
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání;
- uvědomuje si možná nebezpečí při používání internetu a sociálních sítí a chová se odpovědně;
- dokáže požádat o pomoc při kyberšikaně;

- vnímá nebezpečí závislosti na on-line komunikaci;
- předchází situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních;
- při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky.

Učivo: EVROPA – NÁŠ DOMOV

- společné evropské kořeny
- rozmanitost Evropy
- evropské státy: republiky, monarchie, jednotné, spolkové
- evropské jazyky
- evropské hospodářství
- evropské kulturní a přírodní dědictví

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si sounáležitost s ostatními Evropany, a to i na základě společných dějin;
- vysvětlí rozdíl mezi republikou a monarchií;
- popíše jazykovou rozmanitost Evropy a zároveň vnímá určité podobnosti mezi některými evropskými jazyky;
- uvědomuje si význam znalosti cizích jazyků;
- popíše rozdílné podnebné podmínky v různých evropských oblastech;
- při práci s mapou dokáže odhadnout typ zemědělské výroby v jednotlivých oblastech;
- na mapě Evropy ukáže příklady oblastí významných pro cestovní ruch a zdůvodní jejich výběr;
- chápe význam ochrany evropského kulturního a přírodního dědictví.

Učivo: NAŠI SOUSEDÉ

- střední Evropa
- Slovensko
- Rakousko
- Německo
- Polsko

Očekávané výstupy:

Žák:

- určí polohu ČR v rámci Evropy;
- při práci s mapou popíše povrch a vodstvo střední Evropy;
- aktivně užívá mapy sousedních států a vyhledává v nich potřebné informace o jejich významných sídlech; zástupcích různých typů krajin, vodních tocích a vodních nádržích;
- zná hlavní města sousedních států a ví, jaká měna se tam používá;
- dokáže připravit tip na výlet do některého ze sousedních států.

Učivo: ŽIJEME V EVROPSKÉ UNII //JSME SOUČÁSTÍ EVROPSKÉ UNIE

- Evropská unie
- účast na rozhodování
- volby do Evropského parlamentu
- přínos členství v EU

Očekávané výstupy:

Žák:

- vlastními slovy vysvětlí význam Evropské unie;
- uvědomuje si, že ČR je plnoprávným členem EU a má své zástupce ve všech jejích orgánech;
- chápe význam voleb do Evropského parlamentu;
- uvede konkrétní příklady přínosu členství v EU.

Učivo: NAŠE ROLE VE SVĚTĚ

- Severoatlantická aliance (NATO)
- Organizace spojených národů (OSN)
- globalizace
- udržitelnost
- změna klimatu

Očekávané výstupy:

Žák:

- jmenuje významné mezinárodní organizace, kterých je ČR členem, a popíše jejich cíle;
- vysvětlí přínos členství ČR v mezinárodních organizacích;
- s porozuměním používá pojmy globalizace a udržitelnost;
- nachází souvislosti mezi změnou klimatu a činností člověka;
- uvědomuje si důsledky změny klimatu;
- uvádí příklady odpovědného životního stylu.

Vlastivěda pro 4. ročník ZŠ – Poznáváme naše dějiny

KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku (učebnice pro 4. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 4 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku (pracovní sešit pro 4. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: LIDÉ A DĚJINY

- minulost a dějiny
- dějepis a historie
- základní dělení lidských dějin
- měření času
- století, tisíciletí
- náš kalendář – označování let
- znázornění na časové ose

Očekávané výstupy:
Žák:

- chápe pojmy minulost a dějiny;
- popíše, čím se zabývá dějepis, popř. historie;
- zná informační zdroje pro hlubší poznání života našich předků i historie jeho obce;
- pojmenuje základní období lidských dějin;
- prokáže znalost měření času pomocí časových jednotek;
- rozumí označení let *před naším letopočtem* a *našeho letopočtu* a umí je používat;
- dokáže vymezit dané století a tisíciletí na časové ose.

Učivo: PRAVĚK NA NAŠEM ÚZEMÍ

- starší doba kamenná – způsob života, dovednosti
- mladší doba kamenná – způsob života, dovednosti
- doba bronzová – způsob života, dovednosti
- doba železná – způsob života, dovednosti
- kontakt s vyspělejšími civilizacemi

Očekávané výstupy:
Žák:

- chápe způsob rozlišení základních období pravěku na základě používaného materiálu;
- popíše hlavní zdroj obživy a způsob života pravěkých lidí ve starší době kamenné;
- s porozuměním užívá pojmy tlupa a pěstní klín;
- objasní význam používání ohně a řeči;
- uvědomí si duchovní rozměr člověka starší doby kamenné (umění, víra v božstva);
- pojmenuje důsledky přechodu k zemědělství a změny ve způsobu života lidí v mladší době kamenné a s tím související rozvoj nových dovedností;

- rozumí pojmu směnný obchod;
- zhodnotí význam objevu zpracování kovů;
- objasní proměny v lidské společnosti v souvislosti s rozvojem zemědělství, řemesel, obchodu a s organizací obrany společenství;
- uvědomí si přínos kontaktů s rozvinutějšími společnostmi;
- na časové ose ukáže jednotlivá období pravěku.

Učivo: PRVNÍ ZNÁMÉ NÁRODY NA NAŠEM ÚZEMÍ

- Keltové – způsob života, dovednosti,
- Germáni – způsob života, dovednosti,

Očekávané výstupy:

Žák:

- ví, že na našem území před příchodem Slovanů žili Keltové a později Germáni;
- dokáže vysvětlit souvislost mezi označením kmene Bójů a označením naší vlasti (Bohemia);
- zhodnotí přínos Keltů pro naše země;
- uvědomí si různý způsob života i stupeň rozvoje řemesel a obchodu u Keltů a u Germánů;
- na časové ose ukáže příchod Keltů a Germánů.

Učivo: RANÝ STŘEDOVĚK NA NAŠEM ÚZEMÍ

- velmi stručné vymezení středověku
- příchod Slovanů – způsob života, dovednosti
- výpady Avarů a Sámův kmenový svaz
- Velká Morava – vznik, rozvoj a zánik říše
- působení Konstantina a Metoděje
- způsob života, rozvoj řemesel, obchodu, architektury a písemnictví v období Velké Moravy
- přemyslovské knížectví a vláda přemyslovských knížat: Bořivoj, sv. Václav, Boleslav I., Boleslav II., boje mezi Přemyslovci, zisk nedědičného královského titulu – Vratislav II. a Vladislav II.
- rozvoj přemyslovského knížectví – rozšíření území, stavba správních hradů, ražba mincí
- členění společnosti v přemyslovském knížectví – vláda a správa, zemědělství a výroba, duchovní služba
- románský stavební sloh
- písemnictví a vzdělanost v době vlády přemyslovských knížat
- Kosmova kronika a české pověsti

Očekávané výstupy:

Žák:

- s porozuměním používá pojmy středověk a stěhování národů;

- objasní, proč Slované přišli na naše území;
- uvede do souvislosti příchod Slovanů a pověst o praotci Čechovi, přitom si však uvědomí rozdíl mezi pověstí a historickými skutečnostmi;
- popíše způsob života a dovednosti Slovanů;
- zdůvodní vznik kmenového svazu a uvede Sámům přínos pro obranu našeho území;
- s porozuměním užívá pojem Sámům kmenový svaz;
- zná význam Velké Moravy v rámci tehdejší Evropy;
- dokáže popsat rozdíl mezi pohanským náboženstvím a křesťanstvím;
- zhodnotí význam příchodu Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu;
- s porozuměním používá pojem hlaholice a staroslověnština;
- uvede do souvislosti vyhlášení státního svátku 5. července a význam činnosti Konstantina a Metoděje;
- zdůvodní rozmach řemesel v období Velké Moravy a uvede některá z nich i příklady výrobků;
- popíše počátky vzniku českého státu;
- jmenuje první Přemyslovce a stručně charakterizuje období jejich vlády;
- charakterizuje vládu sv. Václava, zná okolnosti jeho smrti a uvede s tím do souvislosti vyhlášení státního svátku 28. září;
- dokáže jednoduše popsat životní prostředí i způsob života lidí v 10.–12. století na našem území;
- zdůvodní, proč byly kláštery zdroji a sídly vzdělanosti;
- ví, jak v dané době vznikaly knihy;
- jmenuje a rozpozná základní prvky románského slohu;
- ví, kdo je autorem Kosmovy kroniky a o čem v kronice psal;
- chápe pověst jako součást našeho kulturního dědictví;
- vyhledává pověsti v informačních zdrojích;
- na časové ose ukáže dobu příchodu Slovanů na naše území, období Sámova kmenového svazu, Velké Moravy, vlády přemyslovských knížat i rok úmrtí sv. Václava.

Učivo: VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK NA NAŠEM ÚZEMÍ

- vláda přemyslovských králů: Přemysl Otakar I., Václav I., Přemysl Otakar II., Václav II., Václav III.
- rozvoj českého státu ve 13. století, zakládání měst
- způsob života ve 13. století, rozvoj zemědělství a řemesel, rytířská kultura
- vláda Lucemburků: Jan Lucemburský, Karel IV., Václav IV., Zikmund Lucemburský
- rozkvět země za vlády Karla IV.
- založení univerzity
- způsob života za vlády Karla IV., rozvoj zemědělství a řemesel, sklářství
- gotický stavební sloh
- Dalimilova kronika

- městské školy

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše vládu Přemysla Otakara I. a vysvětlí význam Zlaté buly sicilské;
- stručně zhodnotí vládu Václava I.;
- vysvětlí rozmach českého státu za vlády Přemysla Otakara II.;
- zdůvodní špatnou situaci v zemi za poručnictví Oty Braniborského;
- uvede přínos vlády Václava II.;
- popíše konec vlády Přemyslovců;
- rozumí obratu „vymřít po meči“;
- charakterizuje 13. století jako dobu rozkvětu českých zemí;
- s porozuměním používá pojem rytířská kultura
- zdůvodní nástup Jana Lucemburského na český trůn a charakterizuje jeho vládu;
- uvědomí si zásluhy Karla IV. o rozvoj a blaho země a jmenuje konkrétní příklady;
- zhodnotí situaci v českých zemích za vlády Václava IV.;
- popíše konec vlády Lucemburků;
- zhodnotí význam založení pražské univerzity;
- jmenuje a rozpozná základní prvky gotického slohu;
- ví, kdy vznikla první česky psaná kronika a o čem pojednává;
- uvědomí si význam vzdělání v minulosti i dnes;
- na časové ose ukáže období vlády přemyslovských králů a Lucemburků, rok získání Zlaté buly sicilské a rok založení Karlovy univerzity.

Učivo: POZDNÍ STŘEDOVĚK NA NAŠEM ÚZEMÍ

- Jan Hus – jeho učení, působení a smrt
- husitské hnutí
- husitské války
- husitské vojsko a Jan Žižka
- spanilé jízdy
- bitva u Lipan
- dohoda mezi církevním sněmem a husity, uznání Zikmunda českým králem
- život v boji sužované zemi
- válečnické dovednosti husitů

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní příčiny problémů v církvi na počátku 15. století;
- zhodnotí význam a důsledky Husova učení a popíše události spojené s osobností Jana Husa;

- uvede do souvislosti vyhlášení státního svátku 6. července a význam působení a morální odvahy Jana Husa;
- s porozuměním používá pojmy husité a kališníci a symbol kalicha;
- popíše husitské vojsko a jeho základní taktiku, jmenuje příklady husitských zbraní;
- uvědomí si postavení Jana Žižky v husitském vojsku;
- s porozuměním používá pojmy křížové výpravy a spanilé jízdy;
- uvědomí si nejednotnost husitů;
- určí protivníky v bitvě u Lipan a její důsledky;
- uvede následky dohody mezi církevním sněmem a husity;
- popíše příčiny úpadku hospodářství českých zemí i jejich pověsti v Evropě;
- na časové ose ukáže rok upálení mistra Jana Husa a bitvy u Lipan.

Učivo: ČESKÉ ZEMĚ PO HUSITSKÝCH VÁLKÁCH

- krátká vláda Albrechta Habsburského a Ladislava Pohrobka
- Jiří z Poděbrad
- Jagellonci na českém trůně

Očekávané výstupy:

Žák:

- jmenuje panovníky českých zemí po smrti Zikmunda Lucemburského;
- vysvětlí, jak se králem stal Jiří z Poděbrad, a zhodnotí období jeho vlády;
- popíše vládu Vladislava Jagellonského a Ludvíka Jagellonského;
- uvede příklady nejznámějších staveb pozdní gotiky;
- na časové ose ukáže konec vlády Lucemburků, období panování Jiřího z Poděbrad, nástup Jagellonců a konec jejich vlády.

Učivo: RANÝ NOVOVĚK NA NAŠEM ÚZEMÍ

- velmi stručné vymezení novověku
- nástup Habsburků na český trůn – Ferdinand I.
- české země součástí velké habsburské říše
- omezení moci české šlechty a měst
- Rudolf II.
- renesance

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše nástup Habsburků na český trůn a uvědomí si, že vláda Habsburků u nás trvala do vyhlášení samostatnosti v roce 1918;
- na mapě ukáže sjednocení zemí Koruny české s ostatními zeměmi habsburské říše;
- zhodnotí postavení českých zemí v habsburské říši;
- popíše osobnost Rudolfa II.;
- jmenuje a rozpozná typické znaky renesančních staveb;

- zdůrazní rozvoj vzdělanosti, poukáže na vznik cechů a podnikání šlechty;
- na časové ose ukáže začátek novověku, nástup Ferdinanda I. Habsburského na trůn a konec vlády Habsburků v českých zemích.

Učivo: POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY – TIPY NA VÝLETY

- muzea, výstavy, historické památky, archeoskanzeny a obecní kronika jako zdroje poznání určitých dějinných období

Očekávané výstupy:

Žák:

- umí k získání hlubšího porozumění minulosti a způsobu práce našich předků využívat návštěvy muzeí, výstav, archeoskanzenů, historických památek a také písemné zdroje jako obecní kroniky.

Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ – Poznáváme naše dějiny

KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z pravěku do novověku (učebnice pro 5. ročník ZŠ vytvořená v souladu s RVP ZV)*
KONEČNÁ, M. *Vlastivěda 5 – Porozumění v souvislostech – Poznáváme naše dějiny: z novověku do současnosti (pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ vytvořený v souladu s RVP ZV)*

Učivo: UPEVNĚNÍ VLÁDY HABSBURKŮ

- protihabsburské povstání
- následky porážky v bitvě na Bílé hoře
- Jan Amos Komenský
- třicetiletá válka
- postavení poddaných a selská povstání po třicetileté válce
- život na zámcích, ve městech a na venkově
- manufaktury
- baroko
- barokní zbožnost
- vzdělanost daného období

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí důvody protihabsburského povstání;
- jmenuje prostředky upevnění vlády Habsburků v českých zemích po bitvě na Bílé hoře;
- uvede do souvislosti prostředky upevnění vlády Habsburků v českých zemích a od-chod J. A. Komenského a dalších do exilu;
- zhodnotí význam J. A. Komenského a vnímá přesah jeho působení do dnešní doby;
- popíše válečné útrapy v době třicetileté války;
- uvědomí si vliv třicetileté války a pobělohorských opatření na život v českých zemích;
- s porozuměním používá pojem robota;

- srovná život šlechty a poddaných;
- s porozuměním používá pojem manufaktura;
- dokáže popsat rozdíl v práci v manufaktuře a v řemeslnické dílně;
- jmenuje a rozpozná základní prvky barokního slohu;
- uvědomuje si využití barokního umění k upevňování katolické víry;
- chápe příčiny rozdílu ve vzdělání mezi šlechtou a městy oproti venkovu;
- na časové ose ukáže rok bitvy na Bílé hoře a konec třicetileté války.

Učivo: OSVÍCENSKÁ VLÁDA HABSBURKŮ

- osvícenství
- vláda Marie Terezie: jediný úřední jazyk, všeobecná školní docházka povinná pro chlapce i dívky, další prospěšná nařízení
- vláda Josefa II.: patent o náboženské toleranci, zrušení nevolnictví poddaných
- vliv osvícenských nařízení na život poddaných
- život na zámcích, ve městech a na venkově
- novinky v zemědělství
- zřizování škol s výukou v mateřském jazyce

Očekávané výstupy:

Žák:

- s porozuměním používá pojem osvícenství;
- zhodnotí důvody a důsledky tereziánských reforem;
- vysvětlí dopad josefínských reforem na život obyvatelstva na venkově a ve městech;
- srovná život šlechty a poddaných;
- uvědomuje si dopad manufakturní výroby na živobytí řemeslníků;
- jmenuje nově pěstované plodiny a uvědomuje si výhody jejich pěstování;
- popíše obsah základní výuky;
- na časové ose ukáže rok vydání patentů o náboženské toleranci a o zrušení nevolnictví poddaných.

Učivo: NÁRODNÍ OBROZENÍ

- změny ve společnosti – národ
- úpadek a obnovování českého jazyka
- rozvoj české kultury a národně-vlasteneckého cítění
- české požadavky a revoluční rok 1848
- zrušení poddanství a s ním spojené roboty
- život šlechty, ve městech a na venkově
- průmyslová revoluce
- klasicismus

Očekávané výstupy:

Žák:

- chápe pojem národa, který má společné dějiny, tradice, kulturu a jazyk;
- zdůvodní úpadek českého jazyka;
- uvědomuje si rozmach českého jazyka i jako důsledek osvícenských reforem;
- zná původ naší státní hymny a zná její autory;
- rozumí souvislosti mezi národní hrdostí a znalostí českých dějin;
- popíše příčiny a následky pouličních bouří v Praze v roce 1848;
- zhodnotí rozdíl mezi poddanstvím a občanstvím;
- zhodnotí průběh národního obrození ve městech a na venkově;
- srovná život měšťanů a dělníků;
- chápe význam vynálezu parního stroje;
- uvědomuje si rozdíl mezi manufakturní a tovární výrobou;
- popíše rozmach dopravy;
- ví, k čemu sloužilo ruchadlo;
- jmenuje a rozpozná základní prvky klasicistního slohu;
- na časové ose ukáže revoluční rok 1848.

Učivo: ROZMACH NÁRODNÍHO SEBEVĚDOMÍ

- vláda Františka Josefa I.
- vystěhovalectví z českých zemí
- ústava
- Rakousko-Uhersko
- růst sebevědomí českého národa a získávání národní svébytnosti
- život šlechty, ve městech a na venkově
- technicko-vědecká revoluce
- novinky v zemědělství
- secese
- kultura a vzdělanost

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí zásadní rozdíl mezi počátečním obdobím vlády Františka Josefa I. a obdobím vydání ústavy;
- uvede důvody k odchodu některých Čechů do zahraničí a popíše jejich vztah ke své původní vlasti;
- objasní, co je ústava, a také důsledky jejího vydání pro občany;
- ví, že došlo k rozdělení monarchie na dva rovnoprávné celky;
- uvede příčiny ztráty hospodářské a politické převahy Němců a uvede je do souvislosti s růstem napětí mezi Čechy a Němci;
- uvědomuje si hospodářský, společenský a kulturní rozmach českých zemí;
- popíše stavbu Národního divadla jako jednu z nejdůležitějších událostí české vlastenecké společnosti;

- zlepšení bydlení a úrovně života umí uvést do souvislosti s technickým pokrokem;
- zhodnotí přínos dalších vynálezů k rozvoji dopravy a mechanizace zemědělství;
- jmenuje a rozpozná základní prvky secesního slohu;
- jmenuje nejvýznamnější výtvarné i hudební umělce;
- oceňuje význam vysoké vzdělanosti v českých zemích;
- na časové ose ukáže rok slavnostního otevření Národního divadla.

Učivo: PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA A CESTA K SAMOSTATNOSTI

- začátek 1. světové války
- život za války
- čeští vojáci a utváření legií
- příprava samostatnosti
- význam legií
- vyhlášení samostatného československého státu
- konec války a rozpad Rakouska-Uherska

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvede příčiny vzniku 1. světové války;
- uvědomuje si následky a dosah zavedení nových zbraní;
- popíše vliv 1. světové války na život lidí;
- s porozuměním užívá pojmy legie a legionáři;
- jmenuje hlavní osobnosti příprav zřízení samostatného československého státu;
- zhodnotí význam bojových úspěchů legií v jednáních o československém státu;
- popíše vyhlášení samostatného československého státu a uvede s ním do souvislosti státní svátek Den vzniku samostatného československého státu;
- chápe souvislost mezi výsledkem 1. světové války a rozpadem Rakouska-Uherska;
- na časové ose ukáže rok zahájení první světové války a rok vyhlášení samostatnosti československého státu.

Učivo: ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

- utváření československého státu
- státní vlajka a hymna
- československá měna
- demokratický stát
- hospodářský vzestup
- hospodářská krize
- politická krize
- mnichovská dohoda
- Česko-Slovensko
- život v době první republiky

- kultura a vzdělání

Očekávané výstupy:

Žák:

- jmenuje T. G. Masaryka jako prvního prezidenta a nejvýraznější osobnost nového československého státu;
- vyjmenuje země, které tvořily ČSR;
- popíše národnostní složení ČSR i problémy s tím spojené;
- uvědomuje si podobnost tehdejší státní vlajky a hymny i měny s těmi současnými;
- charakterizuje ČSR jako demokratický stát a uvede základní prvky demokracie;
- zhodnotí úspěch československého hospodářství, ale uvědomuje si zároveň rozdíl ve vyspělosti jednotlivých zemí ČSR;
- dokáže popsat, jak světová hospodářská krize způsobila hospodářskou krizi v ČSR;
- chápe souvislost mezi hospodářskou a politickou krizí i jejich následky;
- zná druhého československého prezidenta Edvarda Beneše;
- popíše následky mnichovské dohody;
- charakterizuje život ve městě i na venkově;
- popíše rozvoj kulturního a společenského života;
- na časové ose ukáže rok podpisu mnichovské dohody.

Učivo: PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA A 2. SVĚTOVÁ VÁLKA

- vyhlášení protektorátu Čechy a Morava
- druhá světová válka
- domácí odboj
- zahraniční odboj
- atentát na Heydricha
- konec druhé světové války a protektorátu
- život za protektorátu
- Němci a Češi
- Židé a Romové

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní okolnosti vzniku vyhlášení protektorátu;
- popíše změny ve společenském i politickém životě;
- vysvětlí důvod konání demonstrace 28. října 1939, její průběh i následky, zná souvislost mezi těmito událostmi a prohlášením 17. listopadu za Mezinárodní den studentstva;
- ví, který stát zahájil druhou světovou válku, které státy stály na jeho straně a které státy se spojily proti nim i která strana zvítězila;
- uvede, jak probíhal domácí odboj;
- vysvětlí, co je koncentrační a vyhlazovací tábor;

- popíše rozdíl mezi domácím a zahraničním odbojem;
- objasní důvod atentátu na Heydricha i jeho následky;
- popíše život za protektorátu a uvede rozdíl v postavení mezi Němci a Čechy;
- uvědomuje si důsledky nacistického pronásledování židovských a romských obyvatel;
- na časové ose ukáže rok vyhlášení protektorátu Čechy a Morava a zahájení a ukončení druhé světové války.

Učivo: NÁSTUP KOMUNISTICKÉ TOTALITY

- poválečná situace a vysídlení Němců
- komunisté získávají hlasy
- působení KSČ ve vládě
- komunistický puč
- vláda jedné strany – komunistická totalita
- politické procesy
- znárodnění
- centrální hospodaření
- uzavření hranic
- nedemokratické volby
- nedostatek spotřebního zboží
- vzdělání, kultura a zájmová činnost
- potlačování náboženství
- pokles morálky a přetvářka jako znak doby

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše poválečnou situaci a objasní, co předcházelo komunistickému puči;
- uvede postupy, jakými komunisté puč připravovali;
- vysvětlí, jakým způsobem došlo k puči a proč byla zavedena nová ústava;
- jako komunistického vůdce a prezidenta jmenuje Klementa Gottwalda;
- na základě konkrétních příkladů charakterizuje Československo po únorovém puči jako totalitní stát;
- objasní podstatu politických procesů;
- objasní proces znárodnění a jeho důsledky;
- s pochopením používá pojmy centrální hospodaření a pětiletka;
- uvědomí si důvody a následky uzavření hranic;
- vysvětlí, proč volby za komunistického režimu nebyly demokratické;
- vnímá nemístné zásahy komunistické moci do školství, volnočasových aktivit i kultury a sdělovacích prostředků;
- popíše potlačování svobody vyznání, smýšlení a dalších základních práv a svobod;
- zná činnost Státní bezpečnosti a jejích spolupracovníků;

- na časové ose ukáže rok nastolení komunistické totality.

Učivo: PRAŽSKÉ JARO A NORMALIZACE

- pražské jaro
- okupace Československa
- normalizace
- disidenti
- Charta 77
- kultura a zájmová činnost
- průvodní jevy normalizace

Očekávané výstupy:

Žák:

- objasní uvolňování poměrů a s porozuměním používá označení pražské jaro;
- vysvětlí, k čemu a proč došlo 21. srpna 1969;
- popíše, proč lidé protestovali, a jakým způsobem se obnovila totalitní moc KSČ;
- s porozuměním používá pojem disident;
- uvede důvody sepsání Charty 77 a ví o pronásledování jejich tvůrců a signatářů;
- srovná kulturní a společenský život v období pražského jara a v období normalizace;
- popíše běžný život za normalizace;
- na časové ose ukáže rok obsazení Československa armádami Sovětského svazu a dalších zemí s komunistickým režimem.

Učivo: OBNOVENÍ DEMOKRACIE A VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY

- sametová revoluce
- obnovování demokracie
- tržní hospodářství
- Česká republika
- život v době obnovování demokracie

Očekávané výstupy:

Žák:

- popíše, co se stalo 17. listopadu 1989, a určí souvislost s vyhlášením státního svátku;
- objasní vznik a činnost Občanského fóra a pád komunistické vlády;
- jako hlavní osobnost OF a prvního prezidenta po pádu komunismu jmenuje Václava Havla;
- s pochopením používá pojem tržní hospodářství;
- zná okolnosti vzniku samostatné České republiky a prvního českého prezidenta;
- na základě konkrétních příkladů charakterizuje Českou republiku jako demokratický stát;
- vyjmenuje mezinárodní organizace, jichž je ČR členem;
- zná jméno současného prezidenta ČR;

- uvede rozdíl v příležitostech a možnostech studentů i pracujících za komunistického režimu a po jeho pádu;
- uvědomuje si obnovu základních práv a svobod po pádu komunistického režimu;
- objasní příčiny zvýšení životní úrovně po pádu komunistického režimu;
- na časové ose ukáže rok pádu komunistického režimu a rok vzniku samostatné České republiky.

Učivo: POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY – TIPY NA VÝLETY

- muzea, výstavy, historické památky, skanzeny jako zdroje poznání určitých dějinných období

Očekávané výstupy:

Žák:

- umí k získání hlubšího porozumění minulosti a způsobu práce našich předků využívat návštěvy muzeí, výstav, skanzenů a historických památek.

K učebnici i pracovnímu sešitu je vytvořena multimediální interaktivní učebnice plus (MIUč+). Od roku 2023 je v MIUč+ dostupná i funkce přizpůsobení obsahu učebnice ŠVP: V učitelských účtech MIUč+ lze snadno zvolit, zda je daný text v souladu s aktuálním ŠVP, nebo jeho rámec přesahuje. Funkce slouží zejména k usnadnění plnění povinnosti vyučovat podle RVP upraveného tzv. malou revizí z roku 2021. Vedle každého výkladového textu se v online verzi MIUč+ (pouze v učitelských účtech) zobrazuje zatržítko, které vyučujícímu umožní zvolit, zda je dané učivo v souladu s ŠVP. Pokud tomu tak není, vyučující vybere možnost „Nad rámec našeho ŠVP“ a všem přihlášeným uživatelům ze školy se přes daný text v MIUč+ zobrazí šedý poloprůhledný rámeček.

(Podrobné informace jsou dostupné na https://ucebnice.on-line/prizpusobeni-svp/.)

POPIS ZMĚN V UČEBNICÍCH A PRACOVNÍCH SEŠITECH VLASTIVĚDA PRO 4. ROČNÍK (DUHOVÁ ŘADA)

ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J.: Vlastivěda 4, Poznáváme naši vlast, učebnice pro 4. ročník základní školy

Učebnice prošla jazykovou korekturou, byly v ní aktualizovány některé fotografie bez změny významu, např. na str. 4, 34. Dále došlo k aktualizaci některých textů, např. ukončení těžby černého uhlí na str. 36.

Do učebnice byly doplněny QR kódy, jejich využití je vysvětleno na začátku učebnice.

Dále byly v úvodu doplněny informace o možnosti volby učiva v MIUč+ dle ŠVP školy a o možnosti využití návrhů úkolů podporující digitální kompetenci dostupných na nns.cz/digi.

ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J.: Vlastivěda 4, Poznáváme naši vlast, pracovní sešit pro 4. ročník základní školy

Do pracovního sešitu byly také doplněny QR kódy a jejich využití je vysvětleno na začátku sešitu.

Dále byly v úvodu doplněny informace o možnosti volby učiva v MIUč+ dle ŠVP školy a o možnosti využití návrhů úkolů podporující digitální kompetenci dostupných na nns.cz/digi.

STŘÍBRNÁ, I. a kol.: Vlastivěda 4, Hlavní události nejstarších českých dějin, učebnice pro 4. ročník základní školy

Učebnice prošla jazykovou korekturou, byly v ní aktualizovány některé fotografie bez změny významu, např. na str. 11, 19, 32. Na str. 6 byla malba Zdeňka Buriana nahrazena názornějším zobrazením, jak mohl probíhat lov mamuta, na str. 7 byla fotografie sošky kančíka vyměněna za fotografii odlévacích forem.

Do učebnice byly doplněny QR kódy, jejich využití je vysvětleno na začátku učebnice.

Dále byly v úvodu doplněny informace o možnosti volby učiva v MIUč+ dle ŠVP školy a o možnosti využití návrhů úkolů podporující digitální kompetenci dostupných na nns.cz/digi.

STŘÍBRNÁ, I. a kol.: Vlastivěda 4, Hlavní události nejstarších českých dějin, učebnice pro 4. ročník základní školy

Do pracovního sešitu byly také doplněny QR kódy a jejich využití je vysvětleno na začátku sešitu.

Dále byly v úvodu doplněny informace o možnosti volby učiva v MIUč+ dle ŠVP školy a o možnosti využití návrhů úkolů podporující digitální kompetenci dostupných na nns.cz/digi.

Rovněž byly vyměněny některé fotografie, bez změny významu, např. na str. 4, 16.

Na str. 14 bylo změněno cvičení 4, v rébusech jsou ukryty pojmy, které jsou pro žáky důležitější (Karlův most, Karlova univerzita).

ÚDAJE K UČEBNÍM MATERIÁLŮM

– **ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J.** *Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast*
(učebnice)

Formát: A4
Vazba: V1
Použitý papír: obálka křída 300 g lamino lesk
vnitřní listy křída 100 g
Cena: 109 Kč s DPH

– **ŠTIKOVÁ, V., TABARKOVÁ, J.** *Vlastivěda pro 4. ročník – Poznáváme naši vlast*
(pracovní sešit)

Formát: A4
Vazba: V1
Použitý papír: obálka křída 300 g lamino lesk
vnitřní listy ofset 90 g
Cena: 69 Kč s DPH

– **STŘÍBRNÁ, I. a kol.** *Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin*
(učebnice)

Formát: A4
Vazba: V1
Použitý papír: obálka křída 300 g lamino lesk
vnitřní listy křída 100 g
Cena: 109 Kč s DPH

– **STŘÍBRNÁ, I. a kol.** *Vlastivěda pro 4. ročník – Hlavní události nejstarších českých dějin*
(pracovní sešit)

Formát: A4
Vazba: V1
Použitý papír: obálka křída 300 g lamino lesk
vnitřní listy ofset 90 g
Cena: 69 Kč s DPH